

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Bul. Reg. Ferdinándi (Közlönyiroda) 4. Telefon: 151. Sürgönycim: Közlöny. Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona, kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Rögzítési árak: évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lel. Külföldre havonta 50 Lejell több. :: Egyszeri szám: 5 Lel. Vasárnap 6 Lel. :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint ::

XLVI. évfolyam, 296. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Péntek, 1931. december 25

LESZ MÉG SZÉP KARÁCSONY!

Írta: Dr. Barabás Béla, az aradi Magyar Párt elnöke

Nehéz ma karácsonyi cikket írni. Szinte akadok a tollam, amíg gondolataim és érzéseim reszkető kezemen át a papírosra kerülnek. Hiszen vannak tiszta gondolataim, vannak meleg érzéseim, de nincs karácsonyi hangulatom, mert ez a Karácsony fekete akkor is, ha méternyi hó borítja a hegyeket, tájakat, városokat.

De nemcsak nekem fekete ez a Karácsony, fekete ez Neked is, kedves olvasóm és fekete mindenkinek, mert sehol sincs karácsonyi hangulat. Még ott sincs, ahol meggyújtják a karácsonyfát, s ahol az égő gyertyák fényét, a csillogó díszítéseket apró örvendező gyermekek veszik körül. Igen, a gyermekek üde arcán ott mosolyog az öröm, a Jézuska várásának piros izgalma, a karácsonyfa alatt elhelyezett ajándékok utáni édes kíváncsiság. Azonban lelki szemünkkel nézzünk csak feléjük, az imádkozó és meglepett gyermekek háta mögött álló szülőknél, az édesanyjánál, az édesapánál, a nagyszülőknél, a felnőtteknél komoly arcba, amelyek egy-két percig elmosolyodnak ugyan a gyermekek öröme, vidámságán, de a futólagos mosolyok helyére azonnal odaül a gond, a mindennapi életküzdés keserősége s az a szomorú megállapítás, hogy milyen sok fáradságba milyen nagy áldozatokba került a gyermekeknek megszerzett szent-estéi áhitat — ez a kis karácsonyfa.

Hát mi van ott, ahol nincsen karácsonyfa, ahol meleg szoba sincs, ahol hiányzik a ruha, ahol nincsen kenyér, ahol a szent Karácsony-estének csillogó fénye csak a szemek könnye, ahol az égő gyertyácskák füstje helyett csak panaszos szavak, csökögő hangok, csak üres sóhajtások szállnak fel a szoba tetejéig — és nem tovább.

Oh, bárcsak tulzott volna elképzelésem, bárcsak öreg szemeim rossz látása, vagy kihűlni készülő érzéseim tetovázása volna az, amely az enyhébb valóságot ily ridegen általánosítja. De ha nem így volna, keressetek fel tíz gondtalan embert, mondjátok el az ellenkezőt, hadd legyen nekem is ez a Karácsony-ünnepnapom.

Csak néhány évvel ezelőtt, még a szerényebb viszonyok között élő embertársaink otthonába is, csendes, nyugodt, megelégedett karácsonyi ünnepek költöztek — a nincstelelt, rideg és hangulat nélküli karácsonyok csak kivételek voltak. Ma már megfordítva áll a helyzet, mert a szomorú Karácsony az általános, s a boldog Karácsony a kivétel. Az eddig jó módban élő emberek leszegényedtek, a vagyonok elpusztultak. Az eddig dolgozó, becsületesekezek ezrei munka nélkül lézengenek, az alkalmazottak nagy része az uccára került, nincs foglalkozás, nincs dolog, nincs jövedelem, nincs kenyér és nincs ünnep, csacs sivar hétköznap. De nemcsak ezekre virradnak a szomorú reggelek, hanem azokra is, akik bent vannak a hi-

vatalukban, van foglalkozásuk, végzik kedvetlenül mindennapi teendőiket, de hónapok óta nem kapnak fizetést s lsten tudja, milyen csodálatos kisegítésekkel tengetik a maguk és családjuk életét. Hát aztán, azok a szegény, öreg tehetetlen nyugdíjasok, akik ha akarnának sem tudnak dolgozni, akkor sem, ha munka volna s akik már hónapok óta nem vehetik fel azt a kis nyugdíjat, vajon milyen ezeknek a Karácsonya, mit esznek, mivel fűtenek, mivel pótolják rongyaikat?

Nagyon rossz időket élünk, rossz csillagok járnak. Amerre járunk, keltünk, mindenütt csak panasz, aggodalom, kétségbeesés, ordító nyomoruság. Hiszen szép és nemes dolog a jó szívek munkája, a munkanélküliek segítése, a gyermekek etetése, felruházása, megajándékozása, a szegények és nyomorultak támogatása, mert ha még ez sem volna, akkor egymást falnák fel az emberek. De mindez csak pillanatnyi, csak ideiglenes kisegítés, de nem helyzetjavulás, ami után mindannyian sóvárgunk, az is, aki ad, az is, aki kap.

És talán vigasztaló a szenvedőnek, hogy más is szenved? Talán kárpótlás az, hogy ha az én házam ég, hát égjen a másé is? Nem. Mert mindnyájan szenvedünk, mindnyájunknak ég a háza, valamennyien panaszkodunk. Hát mit csináljunk? Szidjuk a kormányt, üssük a várost, a megyét, okoljuk a hatóságokat vagy pláne káromoljuk az Istent? Ezzel nem érünk semmit. De azzal talán igen, ha az ünnepek némileg nyugalmas óráiban gondolkozunk s felfigyelünk a karácsonyi szent ünnepek jelentőségeire, tanításaira és krisztusi szellemére.

Szeressük egymást!
Szeressük egymást bajban, vesztben, viharban, nyomoruságban és szenvedésben. Szeressük egymást minden körülmények között.

De ez a szeretet sem varázsvessző, ha nem környezik azt az emberszeretet, mellékhatással a hozzátartozó erények, amelyek annál jobban vannak próbára téve, mennél több és nagyobb az alkalom, az azokról való megfeleltetésre. A vallásos érzület, a türelem, a megnyugvás, az önuralom, a lelki vigasz azok, amelyek a szeretet fény sugarában erőt adnak megtorpanó és esetleg kitörő szenvedélyünk lecsillapítására.

Azt hiszem, hogy szavam nem lesz a pusztában kiáltónak szava, ha ma, az emberszeretet, az isteni eszmék ünnepein hangsúlyozom, hogy ilyen válságos órákban és percekben kapjon mindenki eszéhez, ne vetemedjék gonosz indulatok kárhözátos utjára, ne rontsa súlyos helyzetét s ne okozzon magának és családjának végzetes bajokat.

A magyar természet végtelenül türelmes, tud uralkodni szenvedélyein s képes arra, hogy megadással, hallgatással viselje kegyetlen sorsát. Éppen ezért én bizom magyar test-

vérem lelki erősségében s bármilyen súlyos is az élet és nehéz a kenyérszerzés, mindig józan fővel viselkedjenek, valahányszor hatósági eréllyel, kiméretlen eljárással és durva eszközökkel találják magukat szemben.

De szavam van a hatalom uraihoz is, azokhoz, akik országot vezetnek, népeket, nemzeteket irányítanak, állampolgárokat kormányoznak.

És szavam van a törvények, rendeletek és hatósági intézkedések végrehajtóihoz, azokhoz, akik a néppel közvetlenül érintkeznek. Ők is emberek, őket is kötelezi az emberszeretet, ők is arra vannak hivatva, hogy ne a nyomoruságot növeljék, ne az államrend ellenségeit szaporítsák, hanem kiméletes és emberséges elbánással a jogrendhez ragaszkodó polgárokat védelmezzék.

A karácsonyi szeretetnek szent ihlete szállja meg azon emberek lelkét, akiknek kezére van bízva embertársaik millióinak, ezreinek, vagy egyeseinek sorsa.

De a legkevésbé az, hogy ha az állam megköveteli polgáraitól, lakosaitól az áldozatokat, az anyagiakban való támogatást, akkor az állam is adja meg azt, ami az ő polgárait, alkalmazottait anyagiakban s erkölcsiükben megilleti.

Sajnos, az egész világ benne van az áldásos béke átkaiban s csak úgy szabadul ki belőle, ha a nép és a kormány megértik egymást s ha az emberszeretet nyer ottbont a nagyok és kicsinyek lelkében.

De akárhogy is van, a Karácsony az az ünnep, amikor a mindennapi bajok után megényűl felzaklatott lelkünk és szinte biztatjuk magunkat helyzetünk, sorsunk jobbrafordulásával. Mert mi lenne belőlünk, ha nem várnánk egy jobb jövőt, ha nem volna hitünk és reményünk, hogy kilábalunk a keserűségek árjából.

A Jézus születésének emlékünnepé szinte fény sugar a sötétnek képzelt jövőbe. Emeljük tehát fel fejünket a hitnek világosságában, nyissuk meg szívünket a szeretet melétségében s bizzunk abban, hogy a bibliai hét szűk esztendőnek ez volt az utolsója, mert ime a mai szent Karácsonnyal a hét bő esztendőt várjuk.

Nem szabad egy szebb jövőről lemondani, nem szabad kétségbeesni, még akkor sem, ha okunk van rá. Ne csak magunk higgyük, reméljük, de biztassuk egymást, hogy nem lesz ez mindég így. A családi otthonban, az uccán, a templomban, az összejövetelen a szeretet hangja szóljon, a szemekből a bizalom sugarozzék elő, s a meleg kézszorításokban legyen benne a betelni készülő jobb jövő.

Én, az öreg ember, akinek már csak múltja van, de aki még tud imádkozni és lelkesezni embertársai boldog jövőjéért, prófétai ihlettel jósolom meg, lesz még nekünk szép és boldog Karácsonyunk!

Magyar sajtó, magyar színpad és az irredentizmus

Írta: Janovics Jenő dr.

Az új államkeretek között magyar sajtó és magyar színpad sorsa szorosán össze van forrva.

Minden ütés, mely a magyar sajtót éri, elhomályosít egy-egy lámpát a színpad rivaldáján s a magyar színpadok minden bujára-bajára fájdalmasan szisszen fel a magyar sajtó.

Ha Romániában nem volna magyar színpad és magyar sajtó, úgy azoknak, akik sorunkat intézik, a hatalmasoknak, akik bölcseséggel és jövőbenézzel kormányoznak, meg kellene teremteniök és állami támogatással kellene fenntartaniök a független magyar sajtót s az életképes, virágzó magyar színpadot, mint két olyan pillért, amely biztos támasza lesz mindenkori a konszolidáció épületének, az igazi béke országának.

Mert az igazi, termékeny és áldásos béke az, amely a polgárok megnyugvásából, a szorgalmas, zavartalan munkából, a megelégedésből fakad.

Ahol a látszólagos és felszínes nyugalom csak drákói rendeletek szigorúsága tartja fenn, ott nincs igazi béke, ott nincs igazi nyugalom. Az a megriadás halotti némasága. Az a csönd az, amely a tűzhányó hegy környékén honol, amikor csak vékony füstfelhő és morajlás jelzi a mélységben kavargó természeti erőket.

A kisebbségi sajtó azért harcol, hogy Románia a szabadság-jogok klasszikus földje és az igazi béke termékeny talaja legyen. Hogy ebben az országban az egyenlőség, a testvériség, a szabadság, a szeretet és világosság, a minden bilincs alól felszabaduló emberi jogok uralkodjanak. Hogy a köteleltségteljesítésben se legyenek kiváltságosok, a teherviselés alól huzakodó herék.

Amikor a kisebbségi sajtó hangos és bátor szóval követeli a kisebbségek számára is az egyforma jogokat a kulturális, gazdasági és politikai élet minden fórumán, akkor Romániának konszolidációját, nyugodt biztonságát szolgálja. S amikor a magyar színpadok a világ-irodalom messze ragyogó szellemeinek tolmácsolásával az általános emberi művelődést terjesztik, a szépek, a jók, a nemesnek kultu-

szával az ország dicsőségét-hírét emelik.

S mégis a magyar sajtó és magyar színpad környékén tombolnak legsűrűbben az irredentizmus teli tüdőből szított művilharai. Ezek a viharok rendszerint gyanakodásból, rossziúszemű följelentésekből támadnak. Ennek az országnak a közéletét megmérgezi az, hogy pletykáknak, gyanúsításoknak, főszínes jelszavaknak, gyűlölködő följelentéseknek olyan nagy hitelük van. Mériekelés nélkül elhisznek minden fantasztikus mesét s vizsgálat nélkül kimondják az ítéletet. Az ítélet indokolása rendszerint egy szóban foglalható össze: Irredentizmus. Ez a szó már valósággal elkopott a sok használattól. S legtöbbször a sajtóra, a színházra, az iskolára sujtanak az irredentizmus vádjának villámaival.

Pedig épen a sajtó, iskola és színpad az a három tényező, amelynek szabadsága csírájában megöli az irredentizmus gondolatát.

Mert mi is az irredentizmus? Talán az emberrel született olyan érzés, amely a neveléssel az élet viszonyaival fejleszthető erősíthető, vagy elfojtható, mint pl. jószág, szeretet, gyűlölet, irigység, önzettség? Nem. Az irredentizmus csak reflex-ézés. Az elégtelenségnek folyguemléseéből nőhet csak ki. Csak ott van talaja az irredentizmusnak, ahol csendőrszuronyok mélyen furdódnak az emberek testébe, ahol korbácsütések vért serkentenek az emberek hátából, ahol nincsenek szabadságjogok, ahol a gondolatot elfojtják.

Bolondokházába való álmokóros az, aki irredenta gondolatokat érlel ott, ahol jog, törvény és igazság uralkodik.

A sajtó pedig miért harcol? Hogy minden embernek egyforma joga legyen. Hogy gondolatait mindenki szabadon terjeszthesse. Hogy az igazság ne legyen egyeseknek kiváltsága, hanem szegénynek és gazdagnak közös kincse. Hogy ne legyenek elnyomók és elnyomottak. Hogy mindenki a saját anyanyelvén taníthassa a szépet, a jót, az igazat. A szerkesztőség asztalai mellett ülnek a tartós béke igazi hadvezérei s a szedőszekrények millió és millió kis ölmöbetűi a béke igazi közkatonái.

S a színpad deszkáiról is eszmék és gon-

BÉLYEGARJEGYZÉK KOMOLY érdeklődőknek bérmentve küld: bélyegkereskedés Budapest, IV., Váci-utca 45. szám.

dolatok áradnak a nézők lelkébe, amelyek megnyugvást, békét, harmóniát teremtenek. A nézőtér zsölyéin békés egyetértésben ülnek egymásmellett azok, akik a fórumon gyűlöletet szórnak egymás ellen, együtt lelkesednek, együtt mulatnak, együtt sírnak. A színház az a templom, ahol elsímulnak a nemzeti a nyelvi, vallási ellentétek, ahol nincs harag és nincs keserűség, ahol a lélek megtisztul s a lelkesedésben, az örvendezésben, a művelődésben egymást megértő testvérekké válnak az emberek. A színpad pompázó virág, melynek illatát és színeit egyforma gyönyörűséggel élvezzi minden nemzet fia, nincsen társadalmi osztály képviselője.

A szabad sajtó és szabad színpad a legjobb orvosság az irredentizmus-hóbotja ellen.

S ha gondosan megvizsgáljuk, kik azok, akik legsűrűbben s legkérelmezetlenebbül sujtják a sajtót és a színpadot az irredentizmus vádjával, meg fogjuk ismerni őket: ők voltak azok, akik az egykori magyar imperium idején tisztán opportunizmusból legelőször ugrottak felülő helyükből, ha a magyar himnusz hangjai fölcsendültek. Ezek a konjunktura-hazafiak, akik bomlasztó mérget terjesztenek alázatos hailongásukkal és mosolygó szervilizmusukkal minden ország életébe.

Kérdem: kik az igazi hazafiak? Azok, akik rámutatnak az ország vérező sebeire, akik orvoslást kérnek az igazságtalanság ostorcsapásai ellen, akik tehát javítani akarnak, jólétet, boldogságot, békés munkát, egyetértést kívánnak s így szolgálják az ország üdvét és dicsőségét, vagy azok, akik mindent dicsőségre, mindenbe belenyugosznak, holott látják, hogy ez romlásba viszi az országot s kockáztatja az egész világ előtt hazájuk jó hírét?

Magyar sajtó és magyar színpad az új államkeretek között: Ikertestvérek. Ezt a testvéri láncot elszakítani nem lehet. Mert az összekapcsoló láncszemek nem tűzben edzett acéiből készültek, amelyeket emberi erő foszlányokká téphet, hanem az eszmék közössége, a célok egysége láncolja testvérekké a két intézményt s ezt az eszmei láncot földi hatalom nem tépheti szét. Mert emberi rövidlátás és kíméletlen erőszak mindent eltiporhat, de az eszmét elföldelni nem lehet, a harmadik nap hajnalán dicsőségesen, vihatatlan örökkévalósággal szárnyal fel az eltemetett gondolat.

Karácsonyi játék

A főbérőné, Jambrik ügynök hitvese, igen kíváncsi és közlékeny természetű asszony volt, az albérlő pedig, Rogács ur, éppen ellenkezőleg emberkerülő és zárkózott. Mivel Jambrikné, ha albérlőjének távozó vagy érkező ajtónyitását hallotta, azonnal kiugrott az előszobába és társalogni próbált, ezért Rogács ur megszokta, hogy hónapos szobája ajtaját roppant óvatos halksággal nyitotta ki, az előszobában lábujjhegyen lopózkodott végig és csak kint a folyosón kezdett rendesen járni. Mindig így ment el hazulról.

Igy ment el most is, kabátgallérját felgyűrve, arcát mogorván kabát és gallér közé rejtve. A havas, csatakos józsefvárosi kisuccán bizonyos izgalommal bandukolt végig, amíg kiért a nagy körútra, ott egy ideig habozott, hogy utját gyalogszerrel folytassa-e, de aztán könnyelmű kézlgyintéssel elhatározta, hogy villamosra ül. Így érkezett a Rákóczi-útra, ahol bámulatos tervét végre akarta hajtani. Jó darabig csetlett-botlott a járókelők között, egy pár kirakat előtt habozva megállt, végül lendületet vett és bemient egy kivilágított üzletbe, amelyről hirtelenében azt sem tudta, mit árulnak benne.

Mindenféle karácsonyi holmi feküdt ott a pulton s a polcokon, játékok, papírneműek, irodafelszerelés. A segéd kérdésére, hogy mit óhajt, kényszeredetten és habozva hallgatott. Szeme vizsga módon és némileg riadtan járt köröskörül. Végre megemberelte magát és rámutatott egy polcra, azon pedig a barna papírdobozok egyikére.

— Azt akarom, de kérem nem kinyitni.

Nem akarom tudni, mi van benne. Csak az árát akarom tudni.

A segéd csodálkozott, de Rogács ur makacsul ismételte mondókáját. Végül megvette az ismeretlen tartalmu dobozt egy pengő negyven fillérért, majd pedig azt kérte, hogy csomagolják be postai feladásra, alkalmasan. A kész csomaggal elment a postára és feladta saját magának: Nagyságos Rogács Árpád adóhivatali tisztviselő urnak. Még megkérdezte, hogy a csomag mikor fog elérkezni a címzettéhez. Azt mondták, hogy másnap reggel.

Másnap tehát, hivatalba menetkor, cédulát hagyott Jambriknének, hogy egy csomagot fog érkezni, azt vegyék át. Valóban: mikor késő délután hazament, ott találta asztalán a csomagot.

December huszonegyediké volt, Jézuska napja. Délután fél hat.

Hétkor ünnepélyesen leült az asztalhoz és lassan, nagy passzolóval felbontotta a csomagot. Egy játékbaba volt benne, kislányoknak való. Mereven néző, pufók, furcsa kis baba, haja mellett az enyvezés kilátszó csikjával, kövér kis lábán primitív cipellővel.

Sokáig kedvetlenül nézegette a babát. Dicsérte magában udvariasan, mint az ajándékot

FÉSZEK PENSIO

Budapest Baiaionfüred

VII., Erzsébet-kő ut 9-11.

A főváros központjában, a New-York palotában. Előzetes kelemes otthon. Na a pensio 6-8 pengő. Cukor, vese, gyomorbetegségi diéta orvosi ártás széria. — Tulajonos: Dr. Asztalos Lajosné.

szokás. Hirtelen ösztönrel meg is akarta köszönni az elragadó ajándékot, de akkor vette észre, hogy nincs kinek. Pedig nagyon szépen tudta volna megköszönni tuláradó hálával, erős kézzorítással, lassú meghatottan.

Nyolc óra körül megelégette a babát. Fogta magát és lement a házmesterékhöz. Nem ment be a házmesterlakásba, csak kihívatta a házmestert, aki egyébként sofiőr volt. Neki akarta adni a babát. Az csodálkozva nézte a játékot és visszautasította. Nincs gyereke. A vicinek sincs? Annak van, de fiú és tizen-négyéves. Annak sem kell a baba. Unta is a szent este alkalmából: Poharazásuk zaja ki is hallatszott.

Rogács ur tehát szépen visszament a lakására. A babát letette az asztalra és jó darabig tett-vett a szobában. A kártyát is elővette és paszjanszot rakott, amely sehogysam akart kijönni. Tíz óra tájban elhatározta, hogy lefekszik.

Mikor már leoltotta a villanyt, eszébe jutott a baba. Ott hagyta fekvé az asztalon. Ott fekszik most s a sötétben, a szoba mennyezetének fordulva nyitott szemével, akárcsak ő. Senkihez sem tartozó, hallgatag lény, akárcsak ő. Két magányos, senkinek sem kellő, senkit nem érdeklő lény karácsony este: Rogács ur és a baba.

Felkelt, meggyújtotta a villanyt, a babát magához vette, elhelyezte feje mellett a párnán, mint a karácsonyi gyerekek szokták. Aztán a világosságot leoltotta megint, arcát hozátette a babához és aludt szépen, csendben, békésen, szívében végtelen melegséggel és szerejettel.

Harsányi Zsolt.

A HABSBUROKOK

temesvári fodrásza

A királyaszony fodrásza mesél — Erdekes

visszaemlékezések a régi udvari bálakra, amikor a dámák diadémes frizurájukkal reggel öt órától este kilencig mozdulatlanul ültek a budoárjukban — Hogyan került el hozzánk a bubifrizura? — A hosszú haj divatja nem jön vissza soha többé

Az Aradi Közlöny számára írta: **PAÁL JÓB** (Semmering)

Harmincöt esztendővel ezelőtt nyolcvan évvel a zsebemben a bánati Dettáról világá indulni egy borbélyinas. Nem volt még tizenöt éves és gyalog ment neki az életnek. Éhes volt nagyon és éjszakánként idején, térdig érő sárban bandukolt a göröngyös országúton. Kicsiny faluban gyertya világított az ablak mögött, gyöngye kezeivel ide koccogtatott be éjszakai szállásért...

Aztán elmúlt harmincöt esztendő. A dettái borbélyinas nemrég nevezték ki kereskedelmi tanácsosnak, ma háza, villája, autója van Bécsben és három üzletében negyven ügyeskező Figaró onkolás, szőkit szépséget ápol és masszíroz arcokat. Herr Kommerzialrat Othmar Schiff itt ül velem az elegáns alpesi luxushotel barjában és emlékeiről mesél. Érdekesek ezek az emlékek. Az egykori dettái borbélyinas udvari fodrásza volt Zita királynének és a letűnt álomvilágban hercegnők, komteszkek és magas udvari méltóságok jobboldali és baloldali hölgyei vele készítették el a frizurájukat. Jeritza, Németh Mária, a Fürstenberg, Schwarzenberg, Lobkowitz hercegnők a Bécsben élő és ott megforduló Habsburgok, a társasági élet számottevő hölgyei még ma is hozzá mennek. Amikor Zogu, Albánia királya az egykori császárvárosban volt csak Othmar mesterrel engedte magát beretválni, pedig a tanácsos ur férfiakat csak egész kivételes esetben szolgál ki.

A királynét akkor ismertem meg, amikor még főhercegasszony volt — kezd érdekes elbeszélését Schiff Othmar: — Én tüstem fel a menyasszonyi fátyolt a fejére Schwarzauban, közvetlenül az esküvő előtt. Voltaképpen ezzel a munkámmal szereztam hírt magamnak, az üzletem ekkor kezdett Bécsben fellendülni. Ettől az időtől kezdve gyakran kaptam meghívást az udvarhoz és én készítettem a fenség, majd később a felség alkalmi frizuráit. A rendszer napi frizurákat a komorna készítette el, engem csak akkor hívtak amikor estély, vagy fogadás, vagy valamilyen másféle ünnepi alkalom kínálkozott.

Károly király az asztalon ült, lábát lógatta, amikor az egykori „Ludwig” remekelt.

Hasonló alkalommal ismertem meg Károly trónörökös is. Egy napon sürgőnyt kaptam Reichenauból, hogy azonnal jöjjenek ki. A trónörökösök akkor a Warholz kastélyban tartózkodott. Már nem volt időm arra, hogy átöltözzem. Ugy ahogya az üzletemben dolgoztam rohantam a vonatba és felszálltam a reichenauin vonatra. Emlékszem: pénteken nadrag, lüsterkabát és zsiradi kalap volt rajtam. A szobában, ahová bevezettek, ott volt már a fenség ur is. Nevetve fordult felém:

— Kedves Schiff — mondta — maga úgy néz ki, mint egy igazi bécsi fiakkeres. Bécsi ember maga?

— Nem, feleltem, fenségéd engedelmével dettái vagyok.

Elgondolkozott. — Dettá... várión csak... ugy-e ez Temesvár és Bázília között fekszik. — Enyire tájékozva volt a geográfiai viszonyokról.

A trónörökös végig ott maradt a szobában, mialatt a fenség asszony frizuráját elkészítettem. Felült az asztal fölé, kedvesen közölte, nevetve lógatta a lábait.

Tíz koronát kaptam egy frizuráért. Ha Schöbrumba kellett kimennem, a konfális kilenc korona ötvenet kért, a reichenauin utnál ráfizettem, de örömmel tettem.

Közvetlenül elutazása előtt én fészültem

meg a királynét, legközelebbi rokonom ma is gyakran vendégeim. Én fészültem Ferdinánd bolgár cár feleségét, a luxemburgi nagyhercegnőt, hetekkel ezelőtt felkerestek az üzletemben Antal főherceg és új hitvese, Neana román királyi hercegnő.

Amikor Joachim orosz herceg intervenciójára Schiff káplárt a Semmeringre kommandírozták

A régi udvari bálak híres frizuráinak legjelentősebbjeit én készítettem. Abban az időben feltűzött diadémok voltak divatban. Rendesen reggel nyolc órakor kezdtem dolgozni, néha azonban annyi rendelésem volt, hogy már öt órakor hozzá kellett fognom a munkához. Remekbe illő frizurák voltak azok. Csak a hölgyeket sajnáltam. Megtörtént ugyanis hogy a főúri dámának éjjeli öt órától — mert hiszen télen öt órakor még éjszaka volt — az udvari bál kezdetéig egy helyben kellett ülnie a budoárjában. Vigyázni kellett a frizurájára. A monarkia utolsó idejében az udvari bál előtti teendőm egyforma volt. Délután öt óráig a

Kinek volt az első bubikopfja Bécsben?

A régen mult idők után frissebb dolgokról beszélgetünk el.

A rövid hajról.

A rövid haj Oroszországból került el hozzánk — mondja Schiff mester. — Amerikai vöröskeresztes nővérek plántálták ide. Ott a diákleányok már békében bubifrizurát viseltek, a háború alatt aztán egészségügyi szempontból a rövid haj előnyösebb volt, mint a hosszú. Az amerikai nők levágtatták a hajukat és ekkor rájöttek arra, hogy az a kényszeredett frizura voltaképpen jól áll nekik. Bécsben az első garcon frizurája egy táncosnőnek volt, a nevére már nem emlékszem, tudom, hogy a Tabarinban táncolt. A társaságbeli hölgyek közül Seitz polgármester neje vágatta le először rövidre a haját. Ez már a háború után történt. De mégsem... várión csak... Egyszer megjelent az üzletemben Kun Béla felesége, aki toalettjeit Bécsben csináltatta és ide jött el rendbehozni a frizuráját is. Igen elegáns asszony volt...

Neki már akkor rövid haja volt, amikor Bécsben még nem volt bubifrizura. Engem keresett, de én valami kifogással kitértem a megbízás elől. Nem volt nagy kedvem a „megtisztelő” munkát vállalni.

Ma?

A hosszú haj divatja éppen úgy nem jön többé vissza, mint ahogy nem fogunk többé spinéten játszani, vagy ahogyan nem ülünk többé postakocsira. A divat tulsáai azonban szintén megszűnnek. Már nincsenek zöld, illa, ezüst és aranyos hajak, az egészen rövid haj talán hosszabb lesz, de ennek nem a divat az oka, hanem a gazdasági helyzet. A nőknek nincsen pénzük gyakran a fodrászhoz menni. Teljesen megszűnt a parókaipar is, amely pedig egykor hatalmas iparág volt Bécsben. Ma még a farsangi mulatságokon se viselnek parókát a nők. Ellenben hatalmasat fejlődik a kozmetika a szépségápolás. A hölgyek lábápolásra talán nagyobb gondot fordítanak, mint a kezük ápolására, a hajfestés is erősen divatban van, főleg a vörösbe játszó árnyalatok kedveltek. A hajfestést erősen forszírozza az a körülmény is, hogy ma senki se szeret fehér, vagy szürkűlő hajjal társaságban megjelenni.

Egy fájó emléke is van a Herr Kommerzialratnak.

A forradalom idején történt, Bécs uccáin

legtöbb munkámmal végeztem, ekkor elrohantam a Ballplatzra Berthold Nandine grófnőhöz, a külügyminiszter nejehez, hat órára a Herrengasseban voltam a miniszterelnöknél. Bienerth Anka bárónőnél, innen hét órára kimentam Hetzendorfba Zita trónörökösnehöz, este nyolc órára maradt az utolsó fei: a Hotel Erzherzog Kariban, Lobkowitz Josephine hercegnő. Kilenc órakor, amikor Montenuovo herceg botjával megkoppintotta a Burg parkettjét, én holtfáradtan ültem le a vacsorához.

A háborúban bevontam katonának. Amikor a trónörököstől búcsút vettem, a fenség meghatottan szorította meg a kezemet:

— Viszontlátásra kedves Schiff — mondta nekem — remélem viszontlátjuk egymást, ha azonban az Isteni gondviselés úgy akarná, hogy maga nem jöjné vissza, ígérem, hogy gondoskodni fogok a családjáról.

A harctérről Bécsbe kerültem. Mint kánlár kaptam azt a parancsot, hogy szolgálattételre jelentkeztem Joachim orosz hercegnél, aki ekkor Bécsben teljesített katonai szolgálatot. A fenség ur rendelkezésére jelentkezni tartoztam a Semmeringen Liebenberg grófnőnél, aki udvartartásával a Südbahnhotelben lakott. Én is gyönyörű lakosztályt kaptam itt és nem volt egyéb dolgom, mint a grófnőt fésülni. Liebenberg grófnő volt a legszebb asszony, akit életemben láttam, pedig az én mesterségemnél sok szép asszonnyal akadt már dolgom. Még két szép asszonnyra emlékezem. Az egyik Nopcsa Flek leánya volt, aki Hátszegről ment férjhez az arad megyei Pallavicini György grófnőhöz. A másik esküvő Pesten, a Bazilikában volt a fiatal Wenckheim comtessé. Én mentem el feltűzni a menyasszonyi koszorút. Négy lovas hintó várt a Keletnél és amikor a fiatal pár belépett a templomba, az emberek a csodálat moraja zúgott végig.

letépték a parolát a tiszték vállórádjairól és az uccákon dörögtek a fegyverek. Fékevesztett tömeg kövel hajigálta meg a Ringen az embereket s délután 5 órakor, egy boros novemberi estén üzenet érkezik: Schiff ur legyen szives azonnal felkeresni Chile bécsi ambassadeurját, Lopez kegyelmes urat. De legyen elkészülve arra, hogy a munkája sokáig fog tartani. A követség palotája előtt nemzetőrség bent az udvari szobában három főhercegasszony. Menekültek Bécsből. Egyszerű polgári ruhában várják a fodrászt, akinek az a feladata, hogy a frizurát is a polgári öltözéknek megfelelően készítse el. Könnyes szemekkel megy a munka. Végre elkészül. A hölgyek az éj leple alatt, egyenként hagyják el a palotát. Senki nem ismeri fel őket. És későn este Schiff Othmar is megy haza a lakására. Egyik kezében a táskáját viszi, a másikban pedig egy kanáris karkitát. Két sárgatollu madár gubbaszt benne. A főhercegasszony, Bécs társadalmi életének ismert tagja, adta oda neki megörzésre kedvenc madarait. „Majd visszaadja, ha visszajövünk... addig viselje gondját a Hansinak...”

A kanári madarak soha többé nem énekeltek. Csak két napig éltek még, pénteken reggel mult ki az egyik, este a másik...

Akárcsak a monarchia.

Em ékezés

Egy aradi kereskedő nemrégiben Olaszországban járt.

Rómában egy fiatalember lépett mellé és így szólt:

— Signore, két liráért elvezetném önt a katakombákba.

— Nem, nem, ilyen halott helyekre nem szeretek menni, mindiárt a saját üzletem jut eszembe.

A fogak közötti hízások

A melyek rossz illatu ótalmaradékok lakódó helyei, az egyenesen a szára szerkesztett, fogazott görteji Chlorodont-fogkefével tisztíthatók a legjobban és Chlorodont fogpéppel. A Chlorodont-fogpép használata még azáltal is különösen kellemes, hogy nem habzik száron módjára, hanem pompás boramenta aromája által fészítőleg és üdítőleg hat Chlorodont-fogpép, egy tubus 50.- Lei és 28.- Lei. Chlorodont-fogkefe 42.- Lei, gyermekek számára 30.- Lei. Chlorodont-szájvíz, üvegje 50.- Lei és 40.- Lei. Mindenütt kapható. Ezen hirdetés beklüldése ellenében ingyenesen küld egy próbajutás Chlorodont-fogpépet a Chlorodont S. A. L. cég. Moskov, Cioerac 2.

Akik havonta milliós fizetéseket kapnak

Az ujonnan felbukkant filmesillagok mammutfizetése — Tündöklő nevek, amelyek hétköznapi szürkültek — Lilian Harvey elhagyta férjét a gázsipersenyben — Alpár Gitta első hangosfilmjének tiszteletdíja: egymillió kétszáz ezer lej

Eggert Márta, Gretl Theimer, Verebes Ernő és Szóke Szakáll fényképes üdvözlétei az Aradi Közlöny olvasóinak

Irta: SIMOR FERENC (Berlin)

Berlin, Kurfürstendamm 155. A Verebes Ernővel együtt szenteltünk egy délutánt annak, hogy meglepjük az Aradi Közlönnyel egy érdekes és tartalmas karácsonyi filmriporttal. Hűséges lakótársam, Verebes Ernő, aki velem együtt fáradozott azon, hogy ez a karácsonyi riport minél érdekesebb legyen, készséggel szolgált aktuális adatokkal és tippekkel a cikk összeállításánál. Rövid két órát szenteltünk telefonátvitásoknak, felhívtuk a nevesebb és népszerűbb berlini filmstárokat. Részben telefonon, részben autón kerestük fel őket és így sikerült az alábbi, berlini filméletre rendkívül jellemző riportot összeállítani:

A diadalmasan gátakat törő hangosfilm Fortuna száguldo szekerét a filmvilágban repülő sárkánnyá változtatta át. Egyik napról a másikra lettek híresek olyan nevek, amelyeket ezelőtt senki sem hallott és ha hallott is, nem jegyzett meg, öt percig sem. Márkás, fémes csillogású nagy nevek szürkültek hétköznapivá és lassanként eltűntek a filmhorizontról, lebuktak, mint hulló csillagok a feledés éjszakájába... A hangosfilm pedig törtetett előre a maga útján. De ekkor nehéz, szürke fellegek kezdtek gyülekezni a világgazdaság égboltján és ezeknek az árnyéka nagyon elhomályosította a filmhorizontot is. A fantasztikus csendes, hatalmas összegek egyszerre leszorultak és az irigyelt stárgázsik tulajdonosainak öz-

dig nem megvetendő filmgázsik, de hát Fortuna kerekének baljóslatu csikorgását jelenti a feledés felé haladó ut porában.

A hangosfilmek ujonnan felbukkant sztárjai között jelenleg Hans Albers tartja a rekordot. Az Aradon is bizonyára ismert karakterszínész, aki a „Mienk az éjszaka” és a

Kellemes ünnepeket kíván az „Aradi Közlöny” olvasóinak

EGGERT MÁRTA.

„Kopó” című filmek egyéni főszerepeiben aratott sikert, egy-egy filmjéért három millió lejt vág zsebre. Igaz, hogy néhány hónap előtt még négy millió tiszteletdíja volt, de közbejött a német pénzügyi krízis és most meg kell elégednie a 25 százalékos redukcióval is. Felix Bressart napi tízezer lejes gázsija ugyancsak felmegy havonta három millióra, azonban legutóbb három és félmillió alul nem lépett fei egy hónapban. Willy Fritsch, a legszimpatikusabb filmhadnagy havonta félmillió lejnek megfelelő márkát kap, míg felesége, a légiessen karcu Lilian Harvey, hatszáz ezerrel halad férje előtt. Régebben Willy Fritschnek volt hasonló gázsija, míg Lilian Harvey akkor is nagyobb fizetést kapott férjénél. A huncut mosolyu, ragyogó szemű Liane Haidnek meg kell elégednie naponta 32.000 lejjel, míg azelőtt negyvenezer lejt tiszteletdíja volt.

A legnépszerűbb filmbonvivant ma tagadhatatlanul Willy Forst, aki minden filmjén egymillió hatszáz ezer lejt keres. Ő régebben, a hangosfilm feltűnése előtt, egyszerű kis „intrikus-színész” volt, nagyon szerény jövedelemmel. A hangosfilm igazán jól jött számára, ugyszólván egyik napról a másikra lett híres.

Alpár Gitta, a magyar csalogány, most csinálja első hangosfilmjét az Ufánál. Körülbelül egy millió kétszáz ezer lejt kap érte honoráriumképpen. Alpár Gittát nem kell féltetni, mert minden este színpadon lép fel, amiért napi 800 márkát fizetést huz. Verebes Ernő ugynevezett „kölcsön”-filmszínész Berlinben. Szerződése a D. L. S. filmgyárhoz köt, ahol évi garantált négy millió lejt van.

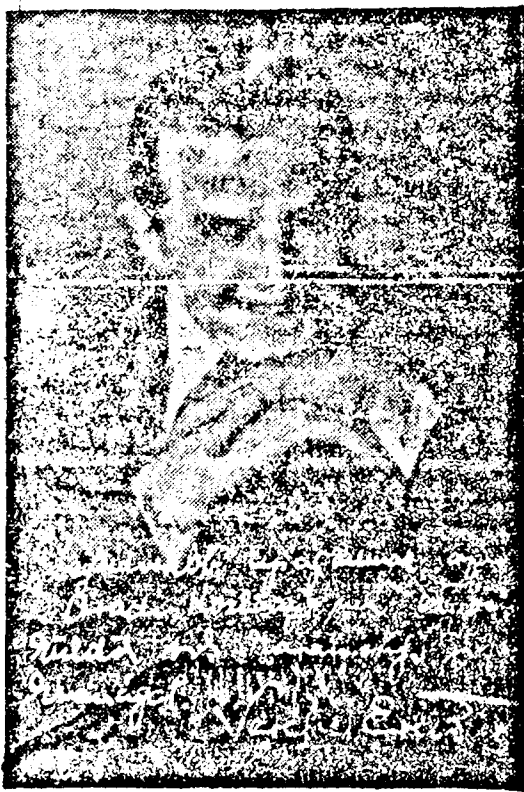
Azonban kikölcsönözhető más cégnek is, még pedig olyan alapon, hogy az ott felvett gázsiból neki 50 százalék jár. Ilyen alkalomkor napi 32.000 lejnek megfelelő márkát kap, a közelmúltban még negyvenezer lejt volt a napi-dija, de most az általános redukció őt sem kerülte ki. Azért így is „játszva” megkeres évente öt és félmillió lejt. A harmadik neves magyar sztár Nagy Kató, akinek eddig az Ufánál évi két és fél millió lejt körüli gázsija volt, amit most leszállítottak két millió lejre.

Az elegáns humoru Georg Alexander egyik napról a másikra arra ébredt, hogy napi negyvenezer lejnek megfelelő honoráriuma helyett csak huszonnyolcezeret kap, Siegfried Arno, a feltűnően nagyorrú vigjáték-karakterszínész harminc ezerről huszezerre ment le.

Fritz Grünbaum az egyetlen új sztár, akinek százzszázalékkal felemelték a fizetését. Napi tízenkétezer lejt helyett most huszonnyezretet kap. Aradon eddig még nem szerepelt Fritz Grünbaum, de Berlinben legutóbb két hangosfilmben aratott óriási sikert. A magyar származású fiatal Eggert Márta, Eichbergnél évi egy millió száznegyvenöt ezer lejt kap és jellemző népszerűségére az, hogy a gázsiját nem szállították le.

Felkerestem sorra a filmkomponistákat. Abrahám Pál, Robert Stolz és Heymann kartell alkottak. Filmenként egymillió hatszáz ezer lejt kapnak, ezen az összegben alul egyikük sem dolgozik. Azonban a napokban határozták el, hogy tekintettel a súlyos anyagi viszonyokra, igényeiket 20 százalékkal leszállítják. A többi jónévű komponistákat leginkább slágerenként fizetik. Egy-egy slágerszámmért huszeztől nyolcvanezerig terjedő honoráriumot kapnak.

A filmscenárium-írók között jelenleg Notti Károlynak, Kövály Gyulának és Mihály Istvánnak van a legragyogóbb márkájú neve. Rajtuk kívül legújabbban a temesvári származású Pressburger Imre vezet. Egy kész manuscrypt ára 200.000—480.000 lejjig, azonban volt már rá eset, hogy egy manuscrypt joga kétféle 80.000 lejt biztosított írójának. Ide kell számítanunk még a ragyogó humoru Szó-

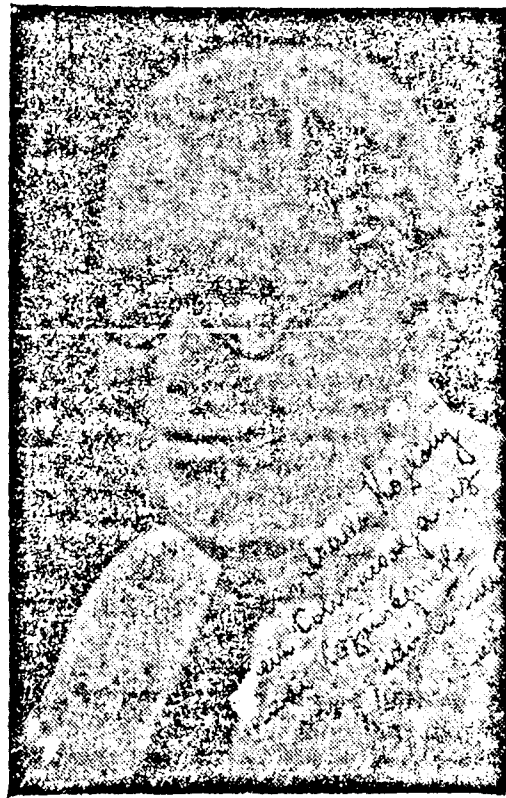

Legkedvesebb újságomnak, az „Aradi Közlöny”-nek ezuttal küldök sok karácsonyi jó kívánságot.

VEREBES ERNŐ.

sze kellett húzniok magukat. Vagy beérték a kisebb fizetéssel, vagy megkockáztatták azt, hogy nem játszanak és az emberek elfelejtik őket.

Igy járt Harry Liedtke, az örökké mosolygó filmkedvenc, aki legutóbb Aradon is járt vándortársulatával. Harry Liedtke tartotta a rekordot a néma filmek stárjai között, filmenként két millió négyszáz ezer lejnek megfelelő összeget kapott, ma már nem kapna többet nyolcszáz ezer lejjel, ami ugyan még min-

Kedves „Aradi Közlöny” kérem felmácsolja az aradi közönségnek meleg üdvözlétemet.

SZÓKE SZAKÁLL

Berlin, 1931. Karácsony.

ke Szakállt is, aki mint filmszínész és mint bohózszerző, évi négy millió garantált honoráriumot élvez.

A filmrendezők fizetéseit is 20 százalékkal redukálták az összes gyáraknál. Bolváry Géza a szenális magyar filmrendező, négy millió lejt kap évente, ezért az összegért köteles öt filmet elkészíteni.

Ezek számok, amelyek beszélnek. Beszélnek a szerencse forgandóságáról, a hangosfilm teljes uralomrajtásáról és mindenekelőtt arról a behatásról, amelyet az egész világon

nyomasztó rémként elhatárolódott gazdasági válság idézett elő a berlini filmvilág kulisszái között. A filmvilágba is szigorú vezényszóval vonult be az ugynevezett „Notverordnung”, amely elrendelte a fizetések 20 százalékkal való leszállítását, de ezenkívül még kisebb-nagyobb hasonlóan kellemes rendelkezéseket is harsogott széjjel a szükségrendelet alarmszáva. Minden elkészült filmről be kell mutatni a költségvetést, amelynek azután megvan a bizonyos összegben feltüntetett határvonala. Ez azt jelenti, hogy nagyon költséges, tehát egy-

Viele liebe Berliner Grüße den Lesern u. Lesern der Zeitung „Aradi Közlöny“ herzlichst.

GRETL THEIMLER.

szen nagyszabású filmeket nem lehet majd gyártani és így meg kell elégednünk a kevésbé nagyszabásúakkal is. Hiába, a szükség parancsol.

Azt hiszem elég érdekes és aktuális adatokkal kedveskedtem az Aradi Közlöny olvasóinak karácsonyi üdvözlésként az európai filmgyártás Mekkájából, Verebes Ernő is csatlakozik karácsonyi üdvözlésemhez: mellékelve küldi legfrissebb fotográfiáját, sajátkezűleg rácírkalmazott üdvözlő soráival. A távoli német föld fővárosából szeretettel gondolunk mindketten Aradra.

KÁRTYA vagy TÁNC az uritársaságok estélyein

Nyilatkoznak az aradi uritársaságok és leányok — Megosznak a vélemények? — Aki egyforma szenvedéllyel ropja a táncot és játsza a bridget — „A partner a fontos”

ázás jazz zene hangjai szállnak keresztül a báltermen, vagy az otthonabb klubhelyiségben. Az egyik sarokban kipirult arcú, csillogó szemű fiatal lányok, asszonyok járkálnak táncosokkal a divatos, forróütemű táncokat.

A másik sarokban zizegnek a kártyalapok, ugyancsak felhevült arcú, izgatottan remegő kezű lányok, asszonyok és férfiak karközlés nélkül rakják egymásra a kártyalapokat. Szépen megférnek itt tánc és a kártya fanatikus hívei, rajongói, csak azt nem tudjuk, hogy melyik hát az igazi, melyik a hatalmasabb, melyik áll közelebb Arad társadalmi életéhez, lázasan lüktető szívéhez?

A kezdő báliszezon nagyon lanyhuláramlással indult meg. Tánc öfelsége cercléjére egyre kevesebben járnak el, kivonják, kimennek magukat és összeülnek otthon, vagy egyik másik klubban hódolnak a kártyának. Vannak azonban nyílt összeesküvők is, akik eljárnak táncos teákra, estélyekre és elvonulnak egy-egy sarokba, hogy zászlót bontsanak a Jolly Jockey mellett. Így állott a helyzet, amikor Tánc öfelsége bizalmasan magához hivatott, hogy egy fontos misszióval tüntessen ki. Az ifjú fejedelem, aki már csaknem olyan hosszú idő óta uralkodik az emberi szívek felett, mint amilyen régi ez a jó öreg Föld, tisztán akar látni végre alattvalói elszakadásának ügyében. Nagyon titokzatos módon adta tudtomra, hogy kémkedésről van szó. Fel kell keresnem a tit-

kos összeesküvések tanyáit, hogy ellessem titkaikat. Itt-ott egy-egy elejtett szó és őszintén referálhatok arról, hogyan áll a helyzet. Elindultam hát utamra...

Vidám, lelkes társaságot találtam együtt. Szerencsém volt, éppen azok jöttek össze, a kikről első pillantásra megállapíthattam, hogy Arad társadalmi életének reprezentatív képviselői, pardon képviselői. Sikerként hamarosan úgy forgatni a társalgás szövevényes fonálát, hogy a társaság tényleg...

— Természetesen tánc, tánc, tánc...

De az ellenpárt hű képviselői sem hagyták magukat. Azonnal replikázott a különben végtelenül szerény

Blum Árpádné:

— Nem is olyan természetes. Sőt, ha már választani kell, csakis a kártyát választom. Elsősorban tekintettel kell lennünk a mai súlyos viszonyokra. A kártya-szenvedély még a legolcsóbb, sokkal olcsóbb szórakozás, mint a

	Central 3, 5, negyed 8 és negyed 10 órákor	Select 3, 5, negyed 8 és negyed 10 órákor	Galiste 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor	Gai 4, 6 és 8 órákor
25-én, pénteken, karácsony elő napján	A koldusdiák Müllöcker operettjének filmváltozata Főszereplők: Hans H., Boilmann Jarmila, Novotna	Bíbor és kékítő Vígjáték. Főszerepben Hansi Niese	Riválisok küzdelme Filmszenzáció. Főszereplők Luciano Albertini, Gretl Berndt, Verebes Ernő	A valóperes nő Vígjáték. Főszereplők Vivian Gibson és Margarete Kupfer
26-én, szombaton, karácsony másnapján	"	"	Megtört szívek M. Dekobra regényének filmváltozata Főszerepben Olaf Fjord	Riválisok küzdelme Főszereplők Luciano Albertini, Gretl Berndt, Verebes Ernő
27-én, vasárnap	"	Szerelmem 1931 Vígjáték Főszereplők Ivan Crawford, Rod la Rocque	A valóperes nő Vígjáték Főszereplők Vivian Gibson, Margarete Kupfer	Megtört szívek Dráma Főszerepben Olaf Fjord
Fél 12 órai matiné:				
25-én pénteken	Asszonyors	Halálugrás		
26-én szombaton	A fehér hegyek fia	Riválisok küzdelme		
27-én vasárnap	Bécs a dalok városa	Annapolis		

táne. A drága táncruhához még zene is kell, azonkívül, ha már estélyt ad az ember, természetesen sokba kerül és így nem engedhetjük meg magunknak a gyakori megismétlést. A kártyaparti hetenként négyszer-öttször összehoz egy kedélyes társaságot és egy csúszta feketekévé mellett kiűnben elszórakoznak. Azon felül a bridge szellemi szórakozást jelent. Ez kérem egy komoly szellemi tornát igénylő játék, ami csak a sakkal hasonlítható össze.

Dr. Goldschmidtné:

→ En részemről, amíg táncolhatok, addig nem ülök le kártyázni!

Kele Marika:

— Nagyon igaz van. En is csak a tánc mellett foglalhatok állást. Nemcsak azért, mert a fiatal lányoknak jobban illik a tánc, a mozgás, hanem azért is, mert a kártya nem is állhat jól egy fiatal lány kezében, azután meg a szülők bizonyára nem jó szemmel nézik, ha leülnek kártyázni... En egész nap el vagyok foglalva, azonban este, amikor egy kis szabad időm van, csakis a táncnak hódolok. Ez üdít, felpezsejt a napi munka után, a szinte sportnak

dr. Roth Marcellné:

— Nekem mindkettő egyformán kedves, akár kártyázom, akár táncolok, mindig kitűnően szórakozom. De azért meg tudnék lenni akármelyik nélkül, nem vagyok sem szenvedélyes bridgező, sem szenvedélyes táncosnő. De ha arról van szó, hogy lüktető, ritmikus tánczene mellett egy bálteremben üljek le kártyázni, hát azt nem tudnám megtenni, akkor mégis csak a tánc győzedelmeskedik....

DAL A MAROSHOZ!

Ita: STRIEGLNÉ-MARTINI HILDA
(Nagykaroly).

Égen át, légen át
Keresi a lelkem az öreg Marost.
Rátalál, odalát:
Kedves jó barátom, mit csinálsz te most?
Meséket mondsz-e még,
Muzsikál halk zenéd?
Ott, hol félkaréjban kanyarul a partod
Ahol azt a várat az öledben tartod
És megcsókolsz titkon egy kis kandi füzet,
Halványzöld ruhásat, hajlékonyat szüzet.
S kacagva, pajkosan suhan
Vized tovább, vén Don Juan,
Vized, te éjjel csillagos,
Te nappal szöke, szép Maros!

De rég nem öleltél, rég nem dédelgettél,
Selymes, hiis karodba, jaj de rég nem vettél!
Pedig szerettelek, pedig de szeretted!
Oh, hogy értettelek, oh, hogy megértettél!
Bársonyos homokba nyughelyet vetettél,
Csillámszemecskébe lágyan betemettél,
Majd meemutogattál égi szeretődnek.
A lángüstökinek ragyogónak, rötnek,
Aranyos lett tőle lelkem, testem...
Tőled, szép folyó, beh messzi estem!

Itt — nincsenek vízsek...
Nincs cseppcsicsérgés, hullám orgonája,
Gonosz örvény a part fokát nem váltja,
Nincs boldog habmese, nincs félelmes vad ár
S nincsenek oly szent naptűzek!
Itt a víz csak pórázon jár,
Csak kutkálitba zárt madár,
Forrásba nem buzog elő,
Csak félénk emberkerülő,
A lápot itt megölték,
Elsorvasztották lelkét...
A csermely, nádas ér, patak
Riadt mélyben lappanganak,
Tőzeg alatt, homok alatt...
Itt nincsenek vízsek...
A nagy ujhodásban már alig hiszek.

Messziről felzug az öreg Maros
És hangja panaszos, szent-haragos,
Örök a víz, örök a lélek,
Örök az ujhodás, örök az élet,
S nálatok, ott nálatok
Bár torlaszolja bus homok,
Bár lappanganak, félnek:
A vízsek mégis élnek!

Tul száz pusztán, árkon és gáton
Köszöntelek, öreg barátom!

Fogak részlete
a legfinomabb anyagból és első-
rangú kiviteiben készült.

Frida D'Moujalledt

fogműtermében

Dr. Spanier fogorvos vezetése mellett

Fognuzás (érzéstelenítéssel) ... Lej 40.—
Rándult koronák — fogak dréja ... Lej 100.—
Fehér fogak kaucsukra ... Lej 50.—
Aranykoronák (garantált 22 karátos) Lej 400.—
Koronák — fogak — patina és fehér aranyból is készül. — Vizuálieknek fogmunkálatok 24 óra
belül eszközöltek.

VÉRTES RADIO
INGELEN U4S
AMERIKA-EUROPA-vevő
4 lámpás, védőrácsos
hálózati készülék
17-2000 m. hullámhosszra.
EUMIG 131-132

szalagszűrős, védőrácsos
hálózati készülék
8 hangoló körrel, hullámhosszra hitelesített egy-
gombos állítással. A rádiótechnika csodái.
Kérje képes árjegyzékemet!

Vezérképviselőt:

Vértés Vilmos mérnök, Rádió-
lerakat, A r a d.

Rodler Manyi

viszont a tánc lelkes hível közé tartozik:
— Eltáncolnék egyelőrtában reggeltől est-
tig és estétől reggelig — mondja. — A kártyát
nem szeretem, valahogy nem köt le, nem szó-
rakoztat annyira, mint a tánc. Nem, nem is ha-
sonlítható semmiféle szórakozás a tánchoz.
Most már a táncolók kerülnek fölénybe.
Meggzólal

Szigethy Baba

is, aki, bár nem becsüli le az új áramlatot, ki-
tart szintén a tánc mellett:
— Nem rossz egy kis rómi-parti sem, de
a tánc mégis csak más! Ha szól a zene, hang-
gulattól túlfűtött bálterem és egy-két-tíz táncos
minden kártyapartinál többet ér. Azt hiszem,
az én temperamentumomnak nem felel meg az
egyhelybenülés. A mozgásban van lendület,

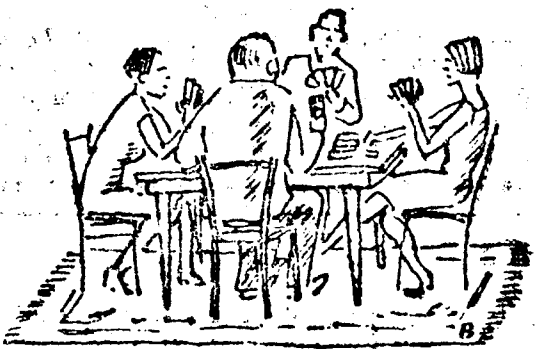
élet, a táncban ritmus és a zenében bál, ezzel
szemben a kártya az izgalmon kívül nem nyújt
egyebet. Még hozzátésem, hogy a kártyában
sohasem volt szerencsém, míg tánc közben ta-
lán inkább remélhetem, hogy egyszer csak
rámkacsint a „Jocker“...

Veliciu Stella:

— En a tánc hive vagyok. A tánc vala-
hogyan hozzátartozik a nőhöz, egy része a nő lé-
nyének rugalmasságot, friss mozgást visz a
tagokba. Arcunkba pirt varázsol a tánc, a sze-
münkbe ragyogást... és szívbe-lélekbe köny-
nyed, vidám hangulatot. Kell-e ennél valami
jobb, szórakoztatóbb?

A gyűlés azzal zárult, hogy a két ellensé-
ges párt tagjai paktumot kötöttek, közös en-
gedményekkel megállapodtak abban, hogy
mindkettő egyformán szórakoztató, egyformán
kedves a hölgyek szívének. Egy szívvel, egy
lélekkel kiáltották: „Éljen a kártya, éljen a
tánc!“
(Cs. P.)

— De mennyire! En is azt mondom, hogy
mindent a maga idejében. Választani nehéz. Ha
kártyázom, akkor nem kívánczom táncba,
míg ha táncolok, elfelejttem a bridget is!

— De azért őszintén megvallom, már meg-
történt velem az is, hogy bármilyen lúvogatóan
szólt a tánczene, leültem kártyázni a bálterem-
ben. Valahogy úgy van az ember a kártyával,
mint minden új áramlattal, izgalmasabb, érde-
kesebb, mert új. A táncot már nagyon sokat
favorizáltuk, itt az ideje, hogy egy kicsit
alább hagyjon a tánclás.

Rappaport Miksáné

és Rózsika leánya azonban bátran állást foglal-
nak a kártya mellett.

— Mi más szórakozás adódna az asszo-
nyok részére, ha kártya nem volna? — mondja
Rappaportné. — Ez ma az egyetlen olcsó és ki-
elégítő szórakozás.

Rappaport Rózsika

is lelkesen csatlakozik anyja véleményéhez:
— En imádom a táncot! — kiált fel. —
De valahogy egészen elszoktam tőle az utóbbi
időben. Hetenként hétszer látzom bridget, de
egyszer sem táncolok. Azelőtt szenvedélyes
táncos voltam és ahogy sem akartam megta-
nálni a bridget, Most viszont annyira belejöt-
tem a kártyázásba, hogy nehéz volna egyszer-
re felhagyni vele. Így változik az ember íze
és kedve szezononként, mint az idő.

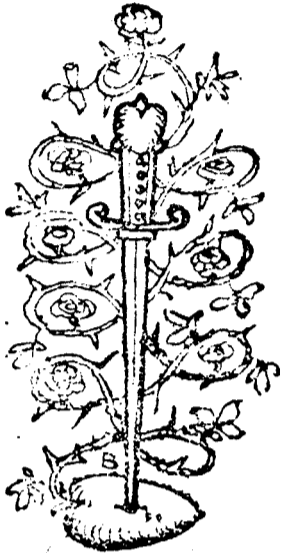
ATE evésük - táncos tea-estje az Inaros-Ötthonban 1932. január 9-én.

ARADON ÉRT VÉGET EGY COLONNA-HERCEGNŐ

BONYODALMAS SZERELMI REGÉNYE

Hogyan ragadta el Nápolyból verebéli Marzsó Imre erdélyi huszártiszt a nápolyi alkirály tizenégyéves leányát? Egy mérgezett hegyű olasz tör és a sirig tartó romantikus nagy szerelem igaz története

Az aradi Marzsó Iván az utolsó férjisarij, akinek ereiben a legendáshírű nápolyi Colonnák vére csörgedez

El itt Aradon egy fiatalos energiái, fehérhajú és ezüstös francia szakállt viselő ur, aki uszósport-teljesítményei miatt általánosan ismert habitúja a nyári Marospart fürdőző közönségének.

Ezek a több-kilométeres távúszások rekordjai sokak előtt ismeretesek, de azt kevesen tudják róla, hogy ereiben az olasz arisztokrácia egyik legrégebbi történelmi családjának a híres Colonna hercegi családjának nemes vére

csörgedezik. Ennek a kevesek által tudott titoknak egész regénye van, amelynek eseményei az Aradon csendes élvonaltságban élő verebéli Marzsó Iván nyugalmazott állományú főfelügyelő családját szoros vérségi kapcsolattal fűzte össze a hírhedt Colonnák vérel, bíborral, dícsőséggel és világtörténelmet fordító intrikákkal teljes családi históriájával. Ez a regény egy olyan romantikus, nagy szerelemnek eleven történetét foglalja magába, amelynek emlékeztetői nemcsak a hercegi Colonna-lány és a daliás Marzsó-fiu egymás iránti lobogása, hanem az 1815—1848-as idők korszakának sorsfordulatokkal teljes, tragikus érzelmek és nagy lendületekben gazdag történelmi milieujét eleveníti fel a késői krónikás előtt.

A történelmi események sodrában

Háború vérözönében, a napsugaras, kékegű Itáliában fogant ez a halhatatlan emlékü szerelem, hogy a magyar szabadságharc alkonyával együtt szakítsa szét hymenné fonódott rózsaláncát a kőnyörtelen halál. A nápolyi szénégetők, a carbonárik és hercegek figurái között ködlik élénk daliás, feketebajuszú, aranyszitásokkal ékes magyar huszár, verebéli Marzsó Imre, a legendás Frimont-huszárok lovashadnagyának férjis alakja, amint szakasza élén ficánkoló paripáján bevonul Nápoly városába 1821. március 23-án, V. Ferdinánd nápolyi király, VII. Pius pápa hűséges embere ugyancsak megörült a francia és osztrák katonai segítségnek, amit Európa nagy műmusa, I. Napoleon bukása után a bécsi Szent Szövetség adott neki a konspiráló carbonárik ellen, akik mögött egy nem kevésbé érdekes külföldi ur szórja pénzét, bizonyos lord Byron, a költő... A római pápai birodalom államának yalósulását ígérték a nápolyi népnek a bevonuló mutatók, szitásokkal ékített, magascsákóju katonák és közöttük a karmazsinveres nádrujú, kurta, báránnyal szegett dalmányu Frimont-huszárok. Lobogtak is fűjük az illatos kis keszkenők a nápolyi dámák szőnyeges erkélyéről...!

Az udvarnál rendezett estélyen ismerkedett meg verebéli Marzsó Imre a tizenéves esztendő Colonna hercegisasszonnyal.

A Colonnák...! Ki ne hallott volna felőhik a középkori és a renaissancebeli Róma históriájából...? Szellemmel és bünnel, arannyal és méreggel ők írták a középkori Róma történetét. Pápát, kardinálisokat, hadvezéreket, költőket és mecénásokat adtak a világnak. Hallatlan gazdagságuk kincsei grandseigneur gond-

talansággal szórják: a rinascimento zsenijeit ők támogatják, hogy halhatatlan szépségekkel ajándékozassák meg a kulturtörténelmet. Rokonságuk az Anjoukkal a magyar történelem zenithéhez kapcsolja neveiket.

A nápolyi Via Amadeon levő Palazzo di Colonna márványai és csipkái között 1808-ban született Giuseppa Colonna di Stigliano, verebéli Marzsó Imre Frimont-huszártiszt későbbi szépséges hitvese. A huszonhat éves huszárhadnagy és a tizenéves hercegisasszony szerelme a távolban évszázados bölcsességgel pipázgató Vezuv alatti városban, a dalok és a lánggal lobogó szívek e csodálatos kertjében egyszerre lobbant lángra, hogy a maga hű és ragaszkodásteli szépségében boldoggá tegyen két fiatal szívet. De a Colonnák egyáltalán nem voltak elragadtatva Giuseppa választásától. A családi politika más sorsot szánt a viruló szépségű hercegisasszonynak. Atyja, Luigi di Colonna, Stigliano és Sonnino hercege és egyben birtokosa, Sicilia és Nápoly alkirálya, a nápolyi flotta ellentengernagyja; édesanyja, Francesca di Rivañoli grófnő, a nápolyi királyné első palotahölgye, aggodalommal látták az idegen katoná vissza nem csinalható győzelmének tűzelt lobogni lányuk szemében. Hiszen, ha legalább egy gróf lett volna...! Mert voltak a nápolyi királyi palota szalájában szépszámmal azok is a magyar ka-

GIUSEPPA-COLONNA HERCEGNŐ
egykoru képe

tonák között. Amadé gróf, Szirmay gróf, sőt egy bizonyos gróf Széchenyi István nevű hadnagy is, ugyancsak hetyke Frimont-huszár... De ki tudhatja a Sors rendeléseit megváltoztathatni...?

Orgyilkos merénylet

Négy évig „feküdt” az ezred Itáliában. Vicenza, Padova és Verona városai sok érdekes és feledhetetlen élményt szereztek az idegenbe vetődött magyar férfiak számára. Verebéli Marzsó Imre Frimont-huszárhadnagy, majd fő hadnagy, sőt kapitány almásderes lova azonban kitartóan csak Nápoly felé igazítódott. Négy hosszú esztendőn át járta az almásderes a nápolyi szük utcákat a Palazzo di Colonna körül, amelynek ablakán gyakran megláthatott ilyenkor a függöny, vagy csendesen kifarult

Xeresi bor
vagy csukamájolaj?
Melyik a jobb ízű?

Ha Önnek, vagy gyermekeinek csukamájolajat kell szedni, ne felejtse el, hogy az

ELIXIR PANGADUINE,

a legfinomabb tokhal májkrónatból készült isz kifogástalan és emeltett

a csukamájolaj minden hatásával rendelkezik, sőt négyszer olyan hatékony

Kapható: gyógyszerárakban és drogeriákban.

valamelyik kis ajtó, hogy beosonhasson rajta a szeretett huszár...

A Colonnák mindig tudtak akarni és szeretni.

Négy év nem volt elégséges hozzá, hogy a család el tudja téríteni a hercegisasszony szívéét a magyar kurtanemes ifjú szerelmétől. Az alkirályi palotában suttogó megbeszélések fojtyak. Ha nem megy szép szóval, van rá más mód is!

A Colonnáknak nem kellett tanulni, ha valamit meg akartak valósítani és sohasem voltak válogatósak eszközeikben. Az egyik holdvilágtalan éjszaka, amidőn a Frimont-huszár rongybakötött patkóju lováról leszállott a Colonna-palota előtt, két fekete durvaspu-dassin támadta meg. Az egyik a legnagyobb csendben karjait ragadta meg, másik pedig a háta mögött halálos dőlésre emelte mérgezett-hegyű törét...

— Ime a tör — mondja csendesen az aradi Marzsó Iván, a Frimont-huszár késői utódja és elem teszi. Fényes fehér acéltör, kételű, vércsatornával ellátott pompás fegyver. Fekete ébenfa nyelét anatómiai pontossággal faragták az összeszorított marok vonalait után. Most csendesen pihen tokjában.

— Talán még mindig hat rajta a mérge, én bizony még ki nem próbáltam. — mondja mosolyogva verebéli Marzsó Iván. Családi legendáink őrizték meg ezt is, mint amnyi más emléket a Colonna-lány nagy emlékei.

Az isteni akarat azonban mást határozott a Colonna-herceglány sorsa felől, mint amit kifőztek a nápolyi alkirály kabinetjében. A sorsnak segítségére volt ugyan a vitéz nemes és nemzeti Frimont-huszár gyarslárisu kardja is, aki balkariával a szembetámadó haramiát szitotta földre, jobbkezének súhúásával pedig az orgyilkos fejét szelte ketté. A nápolyi katonák akkoriban megszokták, hogy emberi vér öntözze őket, talán éppen a Palazzo di Colonna táján. Ezuttal azonban az orgyilkosok vére folyt.

Colonna hercegnő Erdélybe jön

A sikertelen merénylet csak még jobban a vitéz magyar fiú felé hajlította a romantikus hercegisasszony szívet. A szerelem is diadalmasodott a családi tradíciók felett. A Colonna hercegisasszony esküvője — amelyen végigasszisztált a — — — — — ment tisztikara. — nagy feltűnést keltett a nápolyi társaságban, 1830-ban Parábitza helyezették át a híres ezredet és ekkor verebéli Marzsó Imre szépséges hitvesével elhagyta Olaszországot, obsitot mondott ezredének és lészfényeszarui birtokára vonult vissza. Boldog frigyükből még Itáliában két fiuk: Lajos és József, meg egy leányuk: Carolina született. A huszonhárom éves fiatal anyát a barbár magyarok közé nagyvénje, Marguerita Rivañoli grófnő kísérte el és Biharban haláláig a szerető párnál lakott.

Verebéli Marzsó Imrével, az egykori daliás, hercegisasszonyt-hódító Frimont-huszárral a magyar szabadságharc gyászbefúló napjain találkozunk újra a történelem gyászal és dícsőséggel itatott lapjain. A szabadságharc fináléja felé közeledik ekkor és Biharon keresztül Aradon át rohog — Világos felé. A magyar szenikoronát Sarkadon át menekítik az országból és a sarkadi lelkész fia, Veress Sándor, — aki később a román király és Stirbey herceg ióságkormányzója lett. — mint 20 éves hon-

védtsit kísér. Az orosz és osztrák katonaság előzöni e sokat szenvedett földet. A foglyul ejtett tisztek között Sarkadra szállítják verebéli Marzsó Imre nemzetőralezredesét is, két fával együtt, akik mind a ketten huszárcapitányok. Ott adják át kardjalkat az orosz őrnagy-nak az Almásyak ősi parkjában.

Felesége, az egykori Giusepna Colonna, kétségbeesve siet Sarkadra a lázfényeszarui birtokról. Negyven éves volt akkor. És nem tudta, hogy férje és fiai szabadulása helyett a halál sötét angyala várakozik ott reá.

Sarkadon kolera dühöngött. Az orosz csapatok hurcolták be magukkal és a rettentő „mirigyhálál” — ahogy nevezték — borzalmas rendeket vágott abban az embervetőben.

VEREBÉLYI MARZSÓ IMRE
egykoru képe

amit még meghagyott a háboru. Püspöki nem-es Zay János katolikus plébános, a későbbi nagyváradi kanonok, izazi keresztényi irgalommal, szamaritanus módjára ápolta a feltartéhatatlan kór áldozatait. Mint lelkiismeretes papi ember, feljegyzéseket is csinált e szörnyű napokról. Az ő írásával találhatók a sarkadi „Matricula de Functorum” 32. szám alatt az alábbi sorok:

„1849. aug. 17-én meg halt. temetve aug. 18-án Colonna Szt. Iozefa Herceg Né. Romai Catholica. Maiseo Imre Nemzetőri Al Ezredesnek neje. Nápoli Születés. Sarkad, 42. éves. Cholera. Temette Zay János plébános”.

A nagy szerelem rózsaláncait kegyetlen kézzel metszették ketté a köszívű Párkák.

A regény aradi fejezetei

Hadd kövessük az Arad felé igyekvő fogoly magyar honvédisztek szomorú menetének életsorsát. A honvédisztek az aradi várban a hírbéd Haynau fogadta. A hadbírósg összeült, ítélete: halál az aprda és a két fiara. Rebellesek. A kegyelem fehér galambja az utolsó órákban talál reájuk az aradi vár kazamatáiban. Az apa ekkor értesül az őt ért vesztéséről. Mit ér az élet számára most már...? De élnie kell, fiaért. Egyik gyermekét, Lajost azonnal besorozzák a Kinsky-egyalozredbe s viszik is már Itállába. Gyászfelti szívet látja viszont édesanyja szülőföldjét, József, aki magyar testőr volt előbb, fogságban marad: képe ma is látható még a kulturpalotában levő Erekiyemzeum arcképei között. Kiszabadulása után a nagyváradi Török Gábor leányát, Ilonát veszi el feleségül: egyik leányuk az Erdőhegyen ma is élő Hollósy Kálmáné, a másik lányuk Magyar Vilmosnak lett özvegye. Török Gábor Aradnak volt allpánja éveken át. Egyetlen fiuk, verebéli Marzsó Tjbor, katonai karriert csinált és tábornoki rangban halt meg.

Az egykori Frimont-husár, Marzsó Imre halála után a család férfija egyedül az Oiaszországba szakadt verebéli Marzsó Lajosul f. h. hódik. Visszatért és atyja halála után a Nagyváradi elő József után ismerke-

dik meg szenteleki Kosma Etelkával, a talási (Bihar) földesur leányával. A fiatal pár a talási birtokra költözködik. Ebben az időben, — 1862-ben — határozzák el az egykori Colonna herceglány édes gyermekei hogy felkeresik nagyatyjukat Génuaiban. Feleségeikkel és Lajos apósával, az utolsó erdélyi kormány-szék tanácsosul, aki később a felosztott Zaránd-mezeje főispánja volt, valamennyien Génuaiba utaztak, ahol több napot tölthettek a génuai Colonnák kastélyában. Ez volt a két család utolsó érintkezése egymással. Velük ment Marzsó Caroline, a Colonna herceglány egyetlen lánya is, aki Hadity János honvéd-alezredeshez ment feleségül. Az ő fia, Hadity Imre sokáig volt zászlóaljparancsnok Aradon is. Két leánya, Dörner Emília és özvegy Döry Emília ma is itt, e városban él.

Az utolsó Marzsó-lui

Az 1862-i génuai rokoni látogatás után Marzsó Lajosék Tálcsirol Aradra költöztek be. Fiuuk, verebéli Marzsó Iván 1868-ban került Budapestre a közlekedésügyi miniszteriumba, később a Magyar Államvasutak üzletvezetőjéhez. Főfelügyelői minőségben iön vissza-

Aradra, ahol családot alapít: leányai közül Ilonka ma Liebhardt Károlyné, Anna pedig Guld Emilhez, a Societate Bancara S. A. cég-vezetőjéhez ment feleségül. A Colonna-családdal rokon Marzsó-ék utolsó férfitagja tehát az Aradon élő verebéli Marzsó Iván.

„A szerencsétlenség, mely családunkat Sarkadon érte” — írta Iván atyja, a Kinsky-közlénynek erőszakkal besorozott Marzsó Lajos naplója. — „Iszonyu vala. A világosi események után ötödönre Sarkadon elvesztetem anyját, aki ritka jó anya volt. A cholera kújai között vesztém őt el, az utolsó szolgálatot József öcsém meltevének melte. Fogoly kedves atyám magán kívül volt bánatában. Aradra hoztaiván, atyám és József öcsém a Várba, én meg a Fehér Kerest fogadóba zártunk. Atyám 1863-ban halt meg, szabadsága után, Olasz nagyanyám 1849. febr. 21-én halt meg. Így tette a sors családunkat semmivé.”

A régi nagy, romantikus szerelem emlékeit az utolsó férfi-sari, Marzsó Iván örzi kegyelettel Aradon. Mi letesszük melléjük az emlékezés kegyeletteljes lánggal lobogó karácsonyi gyertyafélcéit. JAKAR GÉZA.

A kis komédiás halála

Írta: SZENDREY MIHÁLY

Idestova négy évtizede nyugszik már az aradi temetőben egy domboru síremlék, melyen az idő viszontagságai régen elmúltak már a betűket, úgy, hogy alig olvasható rajta ez a felírás: „Fóris Pista”. Egy komédiás élet végső állomását jelenti ez a kopott felja és az elhanyagolt sírhant alatt egy őröz szívű, igazi művészbem porladozó földi maradványai pihennek.

Sokan élnek még Aradon, akik ismerték a legkedvesebb és legtehetségesebb kis komédiást. Fiatalon halt meg, de amíg élt, uralta a szinpadot, úgy játszott a közönség érzelmein, mint a zongoraművész a billentyűkön. Neveltető, eredeti humorával magával ragadta közönségét, mely igazán szívű, lelkesen tapsolt neki.

Ezt a kedélyes, örökvidám embert tudóvsz vitte el, az emészto, buskomor halál, amely olyan fiatalon rátette csontujait vézna testére. De a lelket, ragyogó humorát nem vihette el, azt megörizte a kis komédiás halála percéig. Az Ötös-uccában, a régi Bsztriczky-házban lakunk együtt művészi rendtelenségű kis komédialakásban. Egy szép reggelen arra ébredtem, hogy tűzoltó kürt hang az utcán és a tűzoltók teljes apparitussal dolgoznak házunk telején. Rémülten ráztam fel Pistát legédesebb álmából:

— Hé, ébredj Pistám, a fejünk felett ég a ház. Mátyás király lustáit megszégyenítő flegmával szól:

— A tied a ház? Hát ha nem a tied, mit kibálsz! Feküdj le és fordulj a jobbik oldaladra.

Sehogy sem tudtam eltávolítani Fóris Pistát, így hát bent maradtunk és megvartuk, amíg a tűzet eloltották. Mondanom sem kell, hogy Pista barátom a tal felé fordult és tovább aludt, akár csak a bunda.

Amikor már sötéten virítottak arcán a közelgő vég halálrózsái, s annyira rosszul volt már, hogy feküdni sem tudott, csak tilt az ágyában, egy napon így szólt orvosához, Kabdebó Muki bácsihoz:

— Muki bácsi, hogyha én még egyszer felléphetnék a szinpadon, Isten bizony meggyógyulnék! Muki bácsi erre nyugodtan válaszolt:

— Hát lépi fel Pistám! — mondta. — Majd elküldöm Leszkay színigazgatót és megbeszélled vele...

Mikor kikísértem ez alkalommal Muki bácsit, csodálkozva kérdeztem tőle, hogy hogyan egyezhetett bele ebbe az örültségbe, lehetségesnek tartaná, hogy Pista fellépien?

A jó öreg Kabdebó halkán válaszolt:

— Mindegy már neki, s talán szebb, fájdalomnélkülőbb lesz számára, ha a szinpadon hal meg, ahol annyira szeretett élni, mint az ágyban ilve... Édes fiam, megváltás lenne már számára...

Leszkay igazgató csakugyan eljött, hogy megbeszéljék a bucsujátékot. Ahogy ott ült Pista ágya mellett — még ma is úgy emlékszerem erre a jele-

netre! — egyszerre csak Pista ólénken felkacagott.

— Mit nevezsz? — kérdezte kicsit indignálódva a direktor, mire Pista így válaszolt:

— Azt nevetem Satyókám (ez volt a becőző neve Leszkaynak), hogy ezzel a jó kis hasaddal hogy fogsz te a sárban kutyagolni a koporsóm után.

Fájdalom, nemsokára beteljesült Pista mailciózus kifakadása.

A bucsujáték azonban igazán gyönyörűen sikerült. Felöltöztették szegény kis komédiást és feltámogattuk a színházhoz, hogy utolsó kívánságát teljesítsük. A „Klári” című operettben bucsuzott Arad közönségétől. Valami csodálatos volt, hogyan gyűlt benne új életerő, lángoló üz, amikor a színházi öntözbe tette lábát. Munka niá éledt volna. Szívtartó, rágyújtott és csillogó szemekkel bámult a tovaszálló füstkarikák után.

A színház zsúfolva volt és midőn kilépett a szinpadra, zúgó tapsorkán fogadta. A közönség a régi szeretettel üdvözölte és ajándékokkal hámozta el. A fészték alatt eltűntek a járózsák a nagy mulattató arcáról és az örök komédiás káprázató maszkja alatt senki sem látta meg ezen az estén a halál előrevetett árnyékát. Előadás után sehogy sem akart hazamenni, elvitük hát a Nagy Lajos-féle vendéglőbe, ahol vacsorát rendeztek Fóris Pista tiszteletére. A kis komédiás reggel 6 óráig mulatott, a legjobb hangulatban volt, sziporkázott a jókedvtől. Hát óra után mentünk haza és lefeküdtünk. Nyolc óraker felébredtem és valami arra késztetett, hogy az ágyához lépjek. A párnákhoz támaszkodva ül, mosolygó, holdog arcú. Halott volt. Észrevétlenül, csendesen szend-rült át az örökkévalóságba.

Karácsony előtt volt... Amikor a temetési menet a színház elé ért, az egész város tirsádalma ott hullámozott a színház előtt. Örökké emlékezetükben marad azoknak, akik jelen voltak, az a jelenet, amikor Gaál Gyula a színház lépcsőjéről bucsuztatta a kis komédiást... Gaál Gyula ezzel a kiáltással állította meg a menetet:

— Állj meg kis komédiás... Tovább nem tudta mondani, a hangja elesuklott és vele sirtunk mindannyian, akik jelen voltunk Fóris Pista temetésén.

Igy távozott el Arad régi színialai közül a legmelegebb szívű kis komédiás...

BUDAPESTEN

Dr. Kálmán Ernőné

Deák Ferenc-utta 13 (Adria-palota)

A világhírű BARBARA GOULD képviselője. A legmodernebb kozmetika, tonizáló, tisztító, fertőtlenítő, hidratáló, tápláló szerinti készítmények.

Magyarország és agrárszomszédai

Aradi Közlöny számára

Dr. Grafz Gusztáv

Dr. Grafz Gusztáv, volt magyar külügyminiszternek az Aradi Közlöny számára írt érdekes cikkét alább adjuk közre.

Annak a vitának a során, amely a magyar Képviselőházban az utolsó időben a gazdasági válságról folyt, ismételt szóra került az a gondolat, hogy Magyarország jevekezzék szomszédaival szorosabb gazdasági kapcsolatokat keresni és ez a kérdés azóta is élénken foglalkoztatja a magyar közvéleményt és publicisztikát. Nem lehet feltűnőnek találni, hogy ezekben a nyilatkozatokban inkább az Ausztriával és Csehszlovákiával való gazdasági közeledés volt előtérben és hogy Magyarország keleti és déli szomszédjához való viszonyáról kevés szó esett. Hiszen az, ami az érdeklődést erre a kérdésre irányította, főleg az a megfontolás volt, hogy meg kell javítanunk a magyar mezőgazdasági termékek elhelyezésére alkalmas országokhoz való gazdasági viszonyunkat, ilyenekként pedig első sorban Ausztria és Csehszlovákia jönnek tekintetbe. Felvetődhetik már most az a kérdés, miként képzelik el ennek a gazdasági közeledésnek a hivatkozott országok viszonyát azon szomszédaihoz, amelyek a maguk részéről is mezőgazdasági feleslegekkel rendelkeznek.

Azok, akik velem együtt a szomszédokhoz való gazdasági közeledés gondolatát Magyarországon felvetették, tisztában vannak azal, hogy az adott helyzetben, amely különösen Középeurópában fennáll semmiéle általános gazdasági megállapodás nem képzelhető el anélkül, hogy ebben figyelembe ne vétetnének a Magyarországhoz hasonlóan agrárjellegű országoknak, — Romániának és Jugoszláviának érdekei is. Bármilyen nagy érdeke volna a magyar mezőgazdaságnak abban, hogy az osztrák és csehszlovák piacot korlátlanul uralja, egy ilyen megoldás, alig látszik lehetőségre. Akadályozzák ezt azok a politikai összeköttetések, amelyek egyfelől Csehszlovákia, másfelől Jugoszlávia és Románia között fennállnak, de akadályozza azt az osztrák iparnak az az érdeke is, hogy el ne veszítse a jugoszláv és román piacot, ami pedig szükségessé teszi, hogy Ausztria a maga részéről se zárja ki a román és jugoszláv agrártermékeket. Ilyen körülmények között világos, hogy ezekre a kérdésekre kompromisszumos megoldást kellene keresni akkor is, ha a magyar politika elhatározná magát arra, hogy szorosabb kapcsolatokat keres a Magyarországra nézve gazdaságilag elsőrangú fontosságú osztrák és csehszlovák területekkel.

Igaz ugyan, hogy minden ilyen kompromisszum csökkenteni fogja azokat az előnyöket, amelyekkel egy csakis Ausztriára és Csehszlovákiára vonatkozó gazdasági együttműködés a magyar mezőgazdaságra járna. De tekintve attól, hogy ez a mondottaknál fogva elkerülhetetlennek látszik, egyfelől vannak az agrárszomszédokra kiterjedő tágabb gazdasági együttműködésnek magyar szempontból is előnyei, másfelől pedig nem tartom lehetetlennek, hogy ezeket a hátrányokat gazdaságpolitikai intézkedésekkel egy bizonyos minimumra szállítsuk le.

A magyar gazdasági érdekek szempontjából az említett tágabb kooperáció kivált a magyar iparra nézve volna előnyös. A legnyomonkövetőbb érve, amelyet Magyarországon a magyar-osztrák-csehszlovák gazdasági együttműködés gondolata ellen felhozható, abban áll, hogy ez esetben a magyar ipar igen hátrányos helyzetbe kerülne az erősebb osztrák és csehszlovák ipar versenyével szemben. Ezért a magyar ipar az, amely legjobban idegenkedik minden ilyen kombinációtól. Ezt a hátrányt azonban jelentékenyen ellensúlyozná

az a körülmény, ha a gazdasági kooperáció még két olyan országra is kiterjedne, amelynek a tapasztalatok szerint erős ipari behozatala van, amely behozatalhoz Magyarország már földrajzi fekvésénél fogva előnyös feltételek között kereshetne a mostaninál erősebb bekapcsolódást. A magyar iparnak nagy érdeke lesz, hogy amennyiben létrejön valamilyen gazdasági kapcsolat Magyarország és szomszédai között, úgy abba egyes ipari behozattal bíró államok is részt vegyenek.

Ami pedig a mezőgazdasági érdekeket illeti, azt hiszem, hogy azok megfelelő vámpolitika esetében megoldhatók lesznek olyan kompromisszumok segítségével, amelyek az összes bennük résztvevő tényezőket teljesen kielégítik. A vámpolitikának ma igen gazdag forrástára van és alig van olyan érdek, amelyet nem lehetne biztosítani egyik, vagy másik módon. Azonkívül pedig az agrárszomszédokkal való együttműködés Magyarországra nézve olyan előnyökkel is jár, amelyek a mezőgazdaság javára esnek. Minden körülmények között találhatók olyan agrártermékek is, amelyek bármiféle gazdasági együttműködés esetében is a kooperáló államok területén kívül lesznek értékesítendőek. Az összes agrárállamoknak nagy érdeke az, hogy ezen a távolabbi külföldnek szánt kivitelre nézve bizonyos kartellszerű megállapodásokat kössenek, amelyek

kizárnák azt, hogy az idegen piacokon egymást kölcsönösen licitálják. Az ilyen megállapodások egyik részét képeznék a gazdasági együttműködés érdekében kötendő megállapodásoknak.

Nem is szükséges beszélni arról, hogy abban az esetben, ha a gazdasági megállapodásokat később politikai megállapodások is követnék, — amire, sajnos, a helyzet ezidőszereint még nem látszik teljesen megérettnek, — Románia és Jugoszlávia ezekből ki nem maradhatnának. Hiszen ezeknek a politikai megállapodásoknak főcéljuk csak az lehetne, hogy a középeurópai államok, amelyekhez a két utóbb megnevezett országokat is számítom, ne álljanak egymással olyan ellentétben, amely azután alkalom adtán a nagyhatalmak egyik-másika részéről kihasználható volna oly politikai célok érdekében, amelyekhez Középeurópának, ha az ezt alkotó államok egyvetétre juthatnának, semmi köze nem volna többé. Ha nem állana fenn az a helyzet, amellyel ma találkozunk magunkat szemben és ha a középeurópai államok közötti ellentétek békés úton elrendezhetők volnának, sőt ha lehetséges volna azután velük valamilyen egyvetérről politikai vonatkozásban is megállapodni, akkor megszűnnék annak lehetősége, hogy egyik középeurópai államot a másik ellen lehessen uszítani. De megszűnnék az az érdek is, amely ma egyes ilyen országokat arra késztet, hogy távol eső országokban keressenek szövetségeseket közvetlen szomszédjaik ellen, amit ingyen egyik állam sem kap, mert mindegyiknek meg kell fizetnie ezeket a szövetségeket bizonyos rizikók vállalásával, amelyek adott esetben súlyos áldozatokat jelenthetnek az érdekelt népekre. Ismétlem, hogy az ilyen teljes politikai együttműködés a középeurópai államok között ma még nem látszik lehetségesnek. De egyszerű gondolat, törekedni kell feléje és ha erre a jövőbeni lehetőségre gondolunk, úgy természetesen eleve súlyt kell fektetni arra, hogy minden lépésbe, amely ebben az irányban történik, Románia és Jugoszlávia is belekapcsolódjék.

A válóperesek paradicsomának kulisszái mögött örködik Vanderbilt üzleti szelleme

Ahol szabad a válás és ahol válástilalom van — Ahol ötszáz dollárért kipihenhettek a házasság íradalmát és szenvedéseit — Vanderbilték üzleti érzéke — A mai dolgozó asszony

— Amerikai házasságok és válóperek —

Irta: Gabos Jenő dr.

Néhány évvel ezelőtt az Északamerikai Egyesült Államok valamennyi törvényszékének több száz bíróját nyilatkozattételre hívták fel és válaszükből megállapították, hogy a válóperek száma az utolsó 10 év alatt 75%-kal szaporodott. Ily körülmények között nem is lehet csodálkozni azon, hogy jó üzleti érzékkel megáldott emberek a válóperek számának rohamos növekedéséből hasznot akarnak maguknak szerezni.

Ijabb Vanderbilt Corneliusról van szó, aki — mint az „Aradi Közlöny” is megírta, — az északamerikai Nevada államban fekvő gyönyörű birtokát a valóni szándékozó boldogtalan házások üdülőhelyéül rendezte be. Ez a Nevada állam Északamerika nyugati részén, a Csendes Óceán közelében fekszik, és arról nevezetes, hogy ott könnyen és gyorsan elválasztják az össze nem férőket. Ezt a könnyű válási módot akarta kamatoztatni ijabb Vanderbilt Cornelius akkor, midőn az Egyesült Államok egész területén a közhírrététel ezer esz-közével tudomására adta a valóni szándékozóknak, hogy Nevada állambeli birtokán csodás pompával berendezett üdülőtelepet létesített, ahol hat hetet eltölteni a legnagyobb élvezet és 500 dollárért (mi ez egy amerikai dollármikromosnak?) nemcsak fényes lakást, a létező legjobb élelmet, a legválogatottabb szórakozásokat nyújtja, hanem ezenfelül, ami a legfontosabb, garantálja a nyugodt, minden izgalomtól mentes elválást.

A latin közmondás azt tartja, hogy „az idők változnak és mi is változunk bennük”. Ez aranyigazság lehet mindenkire, csak éppen a Vanderbiltekre nézve nem, mert a Vanderbiltek mindig a régi maradtak. Kikeresik mindig azt az üzletágot, amely a legnagyobb haszonnal kecsegtet. A Vanderbilt vagyon alapítója, idősebb Vanderbilt Cornelius, a tizenkilencedik század elején, a gőzhajók megjelenése idején, eladta személyszállító csónakjait és gőzhajókat építtetett, olcsó áraival tönkretette a többi vállalkozót és hajókat potom pénzen megkaparította. Mikor azután vállalata oly hatalmas lett, hogy nem maradt vetélytársa, a szállítási díjteleket tetszése szerint állapította meg. Később a vasutak felé terelődött figyelme, mert felismerte azok jövedelmezőségét. Egyik vasutat a másik után szerezte meg és a megvásárolt vasutakat egy hatalmas társulattá egyesítette. A newyorki városi közúti vasut épp úgy az ő tulajdona volt, mint a New-York és az Egyesült Államok legjelentősebb városai közti vasúti vonalak.

A válóperek nagyszerű konjunkturája a legjobb üzlet

A mi Vanderbilt Corneliusunk örökölte elődje nagyszerű üzleti érzékét és nem elégedett meg azzal az óriási jövedelemmel, amit rengeteg vasúti részvénye nyújt neki, hanem új „üzletág” után nézett és ezt a válóperek folyton növekvő számában találta meg. Mindenesetre szomorú jelenség, hogy vannak emberek, kik mások boldogtalanságát üzleti célokra használják fel de Amerikában, az „üzle-

tek hazájában", ezen már senki sem tűződik meg.

Ha azonban Vanderbilt Cornelius hasznos és huz a válóperek növekvő számából, a házassági kedv sokat vesztit a válások gyakorisága folytán. Ma már az Egyesült-Államokban egyre fokozódó ellenszenv mutatkozik a házasság iránt. Ha keressük az okokat, amelyek ide vezettek, úgy a férfinél a felelősségtől való félelemben, a nőnél pedig a gazdasági függetlenségben találjuk meg.

A férfi tudatában van annak, hogy a házassággal nagy felelősséget kell magára vállalnia, és tudja azt is, hogy a létért való mind keményebbé váló küzdelem annyira lefoglalja, hogy nem nagyon marad ideje a család élet számára. A férfi, ha módjában áll, anvagi javakkal halmozza el fejét. Ezzel akarja kárpótolni a nőt azért, hogy oly keveset ad önmagából családjának. Ha megkérdezik az Egyesült Államokban a férjeket, miért dolgoznak oly kitartó buzgalommal, mindannyian azt fogják válaszolni: családjukért teszik. Ha pedig a nőket kérdezik meg, mit szólnak ehhez, egész bizonyosan azt a választ kapják, hogy jobb szeretnék, ha a férjek kevesebbet adnának anyagi javakból és többet nyuitának önmagukból.

A dolgozó nő és a házasság

A nő gazdasági függetlensége is erős befolyással van a házasságok számának csökkenésére. Az amerikai nő nem tudja elszévedni az élősködő nő szerepét. Az amerikai nő dolgozni akar és azért ráveti magát mindenféle foglalkozásra, amit azelőtt a férfiak egészen kisajátítottak maguknak. És ha így existenciát tud magának teremteni, többre becsüli az önálló, független életet, mint hogy egy, esetleg zsarnok férfi kenyerét fogyassza. Régen a nő egyedül a házasságban vélte fellelődni a boldogságot, megelégedett azzal, hogy eltartják, magasabb vágyai nem voltak. Ma az amerikai nő elég erősnek érzi magát arra, hogy a saját lábán is megállhasson és ne tartassa el magát egy férfivel, akit, ha férje is, nem szeret.

A nőt önálló foglalkozása bámulatosan öntudatosá teszi és nem tűri a férfiaknak év-

századokon át hirdetett felfogását, a nő a férfi tulajdona s úgy kell élnie életét, ahogyan a férfi kívánja. Ez a magyarázata annak, hogy az Egyesült-Államokban a válóperek száma évről-évre növekszik. A gazdasági tévvező hihetetlenül óriási szerepet játszik ebben a kérdésben. Régen a nő, mikor még nem tudta eltartani magát, a házassággal magára vette azt a kényszerűséget, hogy jóbán, rosszban kitartson egy férfi mellett, akit talán gyűlöl. Ma, midőn a nő eltartja magát, semmi sem kényszeríti arra, hogy megmaradjon egy lealázó szerepben.

A modern leány és a háztartás

Az Egyesült-Államokban a modern leány felfogása más, mint elődjéé. A házasság már nem az első és egyetlen tárgya gondolatának; inkább azzal a kérdéssel foglalkozik: milyen pályát válasszon, amelyen megelégedést talál. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az Egyesült-Államokban a házasság intézményét komoly veszély fenyegeti; fontos következménye azonban az, hogy a nő számol saját értékeivel és a maga feltételeit kényszeríti a férfire.

A feleség önálló foglalkozásának meg van az az előnye, hogy a nő is hozzájárul a házassági terhekhez. De van egy nagy hátránya is. Az amerikai nőről mindent el lehet mondani, csak azt nem, hogy jó gazdasszony. „Az a vendég, aki tart valamit gyomrára, ha meghívják, hogy azokkal a lehetetlen és rosszul elkészített ételekkel etessék, oly gyakran és oly soká bujik ki ez alól a kíséret alól, amily gyakran és soká csak lehet és ugyanolyan érzéssel szánja magát rá, amilyennel arra száná magát, hogy megborotváltassa magát egy örülttel. Schol másutt nem főznek rosszul, sehol másutt nem vezeték képtelenebbül a háztartást, mint az Egyesült-Államokban” írja Mencken.

Darányi Pensio

BUDAPEST, IV., Sütő-uca 2. Telefon: Aut. 813-00.
Bévkáros szívében, teljesen újonnan, modernül (hideg-meleg folyóvízzel) átépítve és berendezve újból megnyit. Kitchin konyha, kívánatra diétás konyha. Mérsékelt árak.

Marathon mezején

(Utí emlékek)

Az Aradi Közlöny részére írta: Dr. MEZŐ FERENC, az amszterdami szellemi olimpiász győztese.

Két évvel ezelőtt négy hetet töltöttem Görögországban. Bámulattal szemléltem intézményeit, megcsodáltam a hajdan időkbeli ránkmaradt emlékeket s áhitattal kerestem fel azokat a helyeket amelyek e klasszikus földnek soha el nem muló dicsőséget szereztek. Egyik délutánomat — mindjárt a másodikat — Marathonnak szenteltem.

Athénből sima aszfalton vágott neki az autóbussz az utnak, de nem sokáig tartott a dicsőség: negyedóra után kinn voltunk a városból, köves utra értünk, zörögni kezdett a kocsi és bizony, ugyanezt tették csontjaink is. Rekkenően tüzött le ránk a nap. — tizenharmadmagammal voltam: csupa magyar tanár — s a kényesebbjével hamarosan levetette a kabátot. (Ezt a meleget hála Isten, Itthon nem ismerik. Nem véd ez ellen árnyék, nem használ a hűsítő még a fagyalt sem, legfeljebb a tenger hullámai.) Nyaranta kiszáradt patakmedrek sóhajtoznak felénk, apró házikók mellett suhanunk el, gyönyörködünk a távolabb hullámzó, fáradhatatlan tengerben, beszélgetés, tréfálkozás között alig vesszük észre, hogy lefordultunk az országutról és egy kilométeres dűlőt végén, csonkakupalaku dombnál állunk meg. Marathon mezején vagyunk, az athéni elesett hősök emlékére emelt dombnál.

Kétezernégyszázhusz évvel ezelőtt (Kr. e. 490-ben) ment itt végbe az a csata, amely a görögségnek egyik legdicsőbb fegyverténye volt. Ha himni lehet a görög krónikásnak, Herodotosnak, százezer perzsa gyalogos és tizezer lovas kelt át a tengeren, hogy elsöpörje a görögséget. Egy előzőtt görög zsarnoknak, Hip-

diasnak a tanácsára. Athén fölött, a marathoni öbölben kötnek ki. A szörnyű vész híre megremegteti az athéniek lelkét de azért fegyverbe szállnak. Még otthonról elküldik Pheidippides futárjukat Spártába, hogy testvéreiktől segítséget kérjenek. A gyorslábú futár hiába tette meg két nap alatt a 230 kilométernyi távolságot, eredménytelenül jött vissza: Spárta nem adhatott segítséget, katonái — szent törvényeik értelmében — nem foghattak fegyvert holdtölte előtt.

Katonai segítséget nem hozott bár Pheidippides, de hozott egy üzenetet, amely ugyan csak fellelkesítette honfitársait. Spártába ment. Tegeánál Pheidippides egyszerre csak hallja, hogy az erdőből Pán isten őt nevéen szólítja és azt üzeni általa az athénieknek, hogy a multban többször segítségükre volt és ezután sem fogja őket elhagyni. Amikor aztán csakugyan győztek Marathonnál, az Istennek tulajdonították diádalukát és úgy kényszeríték, hogy megréptették a perzsákat; innen a ma is használatos szólásmondás: páni félelem és tiszteletére róla nevezték el az athéni Akropolis (Fellegvár) oldalában lévő egyik barlangot.

A spártaiak tehát nem jöttek, de segítségükre sietett ezer platinai harcos, úgyhogy összesen tizezer embert állíthattak szembe a perzsákkal. Herakles szent területére vonultak fel és ott farkasszemű néztek a tengerpart mentén felfeljövő perzsákkal, mivel a görög hadvezérek egy része — az erők aránytalansága miatt huzódozott a megütközéstől, de meg abban is reménykedtek, hogy a spártaiaktól kért segítség előbb-utóbb mégis csak megérkezik. Am Miltiades ügyes sakkhuzással keresztülvitte, hogy megütközzenek. Előbb áldozatot mutattak be, aztán nyolc stadionnyi (1400 méternyi) távolságból futva, megállás nélkül való rohammal támadták az ellenségre, (Kissé hihetetlenül hangzik Herodotosnak ez a feljegyzése. — hiszen a világháborúban csak az ötödét sem bírtuk volna... — és nem is

A legszebb karácsonyi és ujévi ajándék

1 pár korcsolya

mérsékelt áron kapható, bármilyen számban, nickelozott és csiszolt minőségben.

CSETEY & SEITZ
vaskereskedőknél ARAD.

Csodálatos, milyen változáson ment át a nő helyzete az Egyesült-Államokban. Egy évszázaddal ezelőtt a férj volt a család feje, aki parancsolt. Ő rendelkezett a pénz, a gyermek, sőt a feleség felett is. Még büntetésekkel is kényszerítette parancsai teljesítésére, sőt testi fenytéket is alkalmazhatott. Ma semmilyen törvény nem kényszeríti a nőt, hogy a családi munkából kivegye részét; ha neki tetszik, egész idejét szórakozásokkal töltheti. A feleség jövedelmét a családra fordíthatja vagy tetszése szerint elköltheti, a férj nem tehet ellene semmit. A férj elvesztette ellenőrzési jogát a feleség vagyona felett, viszont a feleség a házasságkötés pillanatától kezdve a férj vagyonából részt kap, ami a legtöbb amerikai államban a férj vagyonának egy harmada. A nő gondtalanul élhet, elhanyagolhatja gyermekei nevelését, belevetheti magát a politikai életbe, — a férj tehetetlen.

A családi élet veszedelme

Az amerikai viszonyok intelmű szolgáltnak az európai államok részére. A nő tulságos önállósága veszedelmet jelent a családi életre és a kezdetben boldogságot ígérő házasságot is felbomlással fenyegeti. Kívánatos volna oly nyugodt gazdasági viszonyok visszatérése, melyek a férjnek a család eltartására elegendő jövedelmet biztosítanak, feleslegessé tennék a nő külön kenyérkeresetét és visszavezetnék a nőt oda, ahova igazi hivatása vonzza: — az anyja szerepébe, egy boldog családi élet központjába...

képzelt el másképpen, minthogy a görög nép minden egyes tagja derekasan gyakorolta magát a hosszútávutásban.) Ez volt az első eset, — ezt is Herodotos mondja. — hogy így támadtak és ugyancsak most történt először, hogy nem ijedtek meg a perzsa — egyenruhától.

Athén — mint ma mondanók — egy izgalomban várta a csata eredményét. Telefon, táviró, rádiórepülő még nem volt, amelyen jelenteni lehetett volna. Am akadt egy derék katona, aki nagy lelkesedésben megállás nélkül eljutott Athénig, ott az első házküszöbén leroskadtt s csak ez a néhány szó jött ki ajkán: „Örüljétek, mert mi is örülünk” s holtan rogyott össze. Ennek a hősnek az emlékét őrzi az atlétika egyik kedvelt száma: a marathoni futás. Ezt a rettentő kitartást igénylő versenyt általában 42.2 kilométeres távon rendezik, holott elég lenne belőle 36.750 km. is, vagyis annyi, mint amennyire valóságban van Marathon Athéntől. (Itt említem meg, hogy a budapesti Ludovika Akadémia talán 4 évvel ezelőtt felejthetetlenül szép juniusi ünnepén bemutatta a sportok történetét és közben az ógörögök marathoni futását is. Nos, ez egy kis anachronismus volt, mert a görögök ilyen távon soha nem rendeztek versenyt: 24 stadionnál, vagyis 4614.5 méternél hosszabb futótávjuk nem volt. A marathoni futást az ujkori atlétika kegyelele teremtette meg.)

Hazafele az ut mentén kis vendéglőre táltunk. Tulajdonosa barátságosan invitált bennünket. Megálltunk, leszálltunk, enni-inni kezdtünk, a gyantazúti görög bor, a redzinata is megtette hatását és az egyszórból hamarosan nótaszó lett. Egyszer együtt futtuk, másszor az egyik Kis-Kunság nótájára gyaitott, hogy a másik édes-bájos zalai betvárnótával feleljen rá. Beesteledett, lelkünk még mindig otthon járt: hazánkban s csak akkor eszméltünk fel, amikor vezetőnk a kocsira kezdett csalogatni bennünket. Nótaszóval, végtelenül kedves délután emlékeivel értünk Athénbe.

Ami a történelemből kimarad...

A Hoover-év aradi áldozatai rumbát táncolnak a fagyos aszfalton

Miss Hoover prolongált leánysága — Opium a zenében — Arad leépitett vámhivatala — Csőd, kényszeregyezés, cédulák az üzletek redőnyein és rumba a Lautsprecherből — A diákok haláltánc — Amíg a Hoover-évből Hoover-napok lesznek — Egy sárga cédula, amely mögött ezek félelme és aggodalma rejlik — A hitel tragédiája — Szavak, amelyeket a legújabb kor keltett életre

Hogyan tanulják majd egy évtized múlva a mai idők történelmét

A mikrofonba egy mosolygó ur beszél. Kissé kövérkés, a haja őszül, gondosan el van választva; hangjában, hanglejtésében, kiejtésében és talán egész külsejében, arckifejezésében van valami optimismus, valami olyan, amiről az ember azt mondja: ez az ur bizik a jövőben.

A közönség, amely itt, Aradon a mozi sötét nézőteréről hallgatja a mosolygós ur beszédét, oda figyel, pedig az angol szavakat nem is érti, de kíváncsi erre az emberre, akinek neve ehhez az évhez elválaszthatatlanul hozzátapad.

— Hoover...

1931 július... Történelmi dátum. Ebben a hónapban tette meg javaslatát arra, hogy függeszték fel egy évre a jóvátételi fizetéseket. Propozíciót tett arra, — a magunk szempontját figyelembe véve, — hogy Németország ne fizessen nekünk egy évig és ennek ellenében mi sem tartozunk fizetni az Egyesült Államoknak. Egy évi felfüggesztése a fizetéseknek. Egy évi moratorium. *Egy évi prolongátása az életnek.* Válságokkal és lázzal küzdő életnek, amely gazdasági szérumképen, mint egy injekciót kapta ezt a moratoriumot.

A mikrofon beszél...

Táncolnak a leépitettek

De nemcsak beszél, hanem zenél is a mikrofon. Tangót vagy rumbát zenél az aradi üzlet kirakatán, ajtaján át; zenél a mikrofon az utcán, az üzletekben és a házak között: ott, ahol ez a prolongált — megjavított? — élet folyik.

Rumba.

Egy új név. Mint annak idején a Charleston, a black-bottom. Most: rumba. Tánciskolákban, bálakon táncolják — és az utcákon, az üzletek kirakatai előtt hallgatják. Nemcsak gyerekek és diákok, Komoly, felnőtt emberek állanak órahosszat a kirakat előtt, amelyre Lautsprechert szerelték. Van valami opium, valami érzéstelenítő ebben a zenében, amelyet nem mámoros éjszakákon, kávéházban huz fülünkbe a jazz-band, hanem amelyet a fagyos aszfalton, dideregve és hóesés közben hallgatunk. Van valami érzéstelenítő és narkotizáló ebben a zenében, amelyet csoportokban hallgatnak az utcán kopott és kevésbé kopott ruhás, de egyaránt foglalkozás, kenyérkereset nélkül lévő emberek: leépitettek.

Leemelem a kalapomat, köszönök. Nem egyet ismerek közülök. Talán nem is olyan régen, még hónapokkal ezelőtt állásban voltak, jól dotált, néhány ezer lejes, fix-fizetéses állásban. Ha nem félne az ember attól, hogy bántja érzékenységüket, kiírhatná a nevüket: így és így hívják, ennél és ennél a vállalatnál volt, ennyi és ennyi fizetéssel.

Ha filmrendező lennék és nem riportot írnék, hanem filmet csinálnék, akkor ezeknek az embereknek a háta mögé most hatalmas gyártmányokat vetítenék oda pihenő, energia-vesztett gépekkel, füst nélküli gyárkéményekkel, árodákat, amelyeknek asztalain nem kopog az őrögép és porosan pihen a vonalzó. Számokat is vetítenék a hátuk mögé, szemléltető és beszélő számokat, például ilyeneket:

Az aradi vámon keresztül 1930-ban 6.088 tonna vas jött be az országba, míg 1931-ben 1.985 tonna, vagyis 4.103 tonnával ke-

vesebb. Vagy pedig: ugyancsak az aradi vámon át 1930-ban 921 tonna, míg 1931-ben 338 tonna vaslemez jött be az országba. Ebben az évben tehát 583 tonnával kevesebb vaslemez érkezett az aradi vámon át az országba.

Nem dolgoznak a gyárak: nincs szükség a vasra és nincs szükség gépekre.

Ennek a kornak, ezeknek az éveknek talán külön szótárt kellene összeállítani. Egy szótárt, amelyben azok a szavak szerepelnének, amelyeket ezek a napok préseltek a köz tudatba és azokat, amelyek szak-kifejezések, hétköznapi megszokott szavakká avanszáltak. Ilyenek például a dumping, deviza-korlátozás, clearing, leépítés, stb. A múltkorában egy gyermek azt kérdezte tőlem, hogy mi az a leépítés. A gyermek természetes esze nem tudja felfogni, hogy hogyan lehet leépíteni, mert úgy képzei, hogy már maga az építés szó a felfelé törekvést jelenti.

Hogy mit jelent az, leépíteni, hogy mi a leépítés? Milyen választ lehet erre adni? Leépítés az az, amikor kopott és kevésbé kopott ruhás emberek csoportokban állnak a fagyos aszfalton és a hóesés közben hallgatják a Lautsprecherből kiszűrődő narkotizáló zenét.

A cégtáblán aranybetűs felírás: Marmorosch, Blank & Co. Az ajtón, a kirakatokon elfakult sárga cédula, az írás amely rajta volt, már nem is olvasható. Csak annyit lehet kivenni, hogy valamikor géppel irt szöveg lehetett rajta.

Sárga cédula a kirakatüvegen

Egy sárga cédula van a bank kirakatán, amelyen annak idején hivatalos szavakkal bejelentették, hogy „ma már nem nyitjuk ki a pénztárakat”. Egy cédula. Hány ilyen cédula lehetett kifüggesztve ebben az évben Európa városaiban? Egyszerű, hivatalos, géppel irt cédulák. Creditanstalt, Amstel-bank, Danabank, stb.

A sárga cédula előtt most két diák áll meg, nézik, betűzni próbálják, aztán tovább mennek. Zöld sapka van rajtuk: kereskedelmisták. A kezükben könyvek, füzetek, nyilván most erősen tanulnak, hogy karácsonyra kijavítsák az összes szekundákat. Az egyik könyvön ez a felírás: *Economie Politique*, Közgazdaságtan.

— Igen, — mondja az egyik. A tanár ur is azt mondta, hogy napjainkra a legjellemzőbb az, hogy a hitel korszakát éljük. Minden korszaknak meg volt a maga karakterisztikuma. A mienké a hitel.

A hitel, — amelynek az a tragédiája, hogy — mint azt a sárga cédula és a lehuzott redőnyök bizonyítják — már csak a tanár ur előtt és a közgazdasági tankönyvekben van — hitele.

Miss Hoover.

Hallottak róla? Nem a Hoovernek a leánya, hanem — Miss 1931. Ennek az évnek a Miss-e, aki nem megy a Rivierára, mint a többi Missek, aki a bálakba is ritkábban megy el, mint a múlt évben, aki egyszer egy héten megengedi magának a mozit, rajong a Greta Garboért és Marlene Dietrichért, valami maga teremtett világban él, esténként elmegy a korszára elcsatol a sárga cédulás bank előtt,

ezekhez a szomorú közgazdasági dolgokhoz nem ért, nem is akar hallani róluk és mégis alkalmazkodnia kell hozzájuk. Mint ahogy alkalmazkodnia kell hozzájuk annak is, aki udvarol neki és aki „anyagi okok miatt” most nem tudja megkérni a kezét.

Miss Hoover... Látták már a korszakot? Ő az, aki — a leányságát prolongálta egy évre...

Régi, hatalmas épület, oszlopos előcsarnokkal. Generációk vonultak be a kapuján és generációk hagyták el azt. Az iskola is (így általánosságban véve) szintén egyik sokat emlegetett szereplője lett ennek az évnek. A Tanintézet, amelynek növendékei nem merték prolongálni életüket, nem mertek tovább élni, hanem egy revolvergolyóval, méreggel vagy vízbeugrással vetettek véget annak. (Emlékszünk-e még a nyár sorozatos diákrtragédiáira, az aradi Pfendler István halálára?)

Tizenkét óra. Csengetnek. Szünet van. A gimnáziumokban. Az elemi iskolákból most mennek haza a gyermekek. Kis elsősök és másodikosok. Annak idején, amikor tizenkét-tizenhárom évesek lesznek, sokkal többet kell majd tanulniuk a történelemből, mint azoknak, akik most járják a gimnázium osztályait. Tanulniuk kell: ekkor és ekkor lépett érvénybe a Hoover-moratorium, ekkor függesztették fel Angliában az aranystandardot, ekkor izent meg Japán Kinának a háborút és ekkor tört ki a francia-angol vámháború.

Számokat, hideg és rideg számokat kell majd tanulniuk (1931. július, 1931. október, 1931. november), száraz számokat, történelmi dátumokat, mit tudom én hányadikakat, amelyek közt szüleik véres-vereitőes, gondteli napjai folytak. Napok, amelyekben a föld alatt pincébe gyűjt fel az arany és, amelyekben a föld felett az emberek asztaláról eltűnt a kenyér...

Beszél a mikrofon. A film vásznáról a mosolygós öszes ur beszél a történelmi évről.

És beszél a riport is. Szavakban, számokban, sorsokban beszél azokról a névtelen dátumokról, amelyek a mi hétköznapi életünket jelentették. Arról, ami abból a történelem könyvből, amelyből ezek a gyermekek a Hoover-évet tanulni fogják — kimarad.

Molnár Tibor.

Az udvarias végrehajtó Meglepetés egy szekrény elszállításánál

Mint ismeretes, a pénzügyminiszter az acóbehajtásoknál kötelezővé tette a legmesszebbmenő udvariasságot. Ebből az alkalomból történt meg az alábbi épületes história.

— Kérem — ismételte a háziasszony kétségbeesetten — lehet ön akármilyen udvarias, de ezt a szekrényt nem engedem...

— Bocsánat asszonyom — hangzott a válasz alázatosan — ismétlem, a szekényhez ragaszkodom. Miután utasításom van...

— Fityülök az utasítására...

— Engedelmet kérek, nagyságos asszonyom, ön fityülhet, ahogyan jónak látja, én azonban mégis elviszem a szekrényt. Végtelenül sajnálom, hogy az ön akarata ellenére kell cselekednem.

— Ez a szekrény családi ereklye.

— Valóban, gyönyörű antik butor, Testvérek között is megér 20 ezer lejt. El vagyok tőle ragadtatva. Azonban a jobb oldalán a faragvány kissé letöredezett... méltóztatik látni... Ez sokat levon az értékéből. Igazán ráfér egy kis renoválás.

— Nézze — szóló rezignáltan a ház ura — magát a rendelet csak arra kötelezi, hogy udvarias legyen, de nem arra, hogy gunyolódjék... Végezze kötelességét...

Délután hazajött a férfi.

— Szervusz, angyalkám. Miért vagy olyan haragos?

— Elvitték a szekrényt.

— Tudom, Reggel, ahogy a hivatalba mentem, benéztem az asztalozhoz, aki ajánlózott, hogy olcsón rendbehozza a szekényünket...

— Micsoda? Hát az asztalos volt?

— Persze, hogy az...

— És én azt hittem, a végrehajtó.

— Hogyan lehetek, hogyan is gondolhattam?

— Tudod, csak azért, mert olyan nagyon udvarias volt.

Milliók kártérítést követel

**az aradi Kornis-cég a fantasztikus botrány-
pörré fajult tövisi rablás
miatt — A fegyveres őr egy kopottruhás embert kísért — Egy duzzadó
tárca rejtélyes tartalma — Kellemetlen felébredés**

Az utóbbi esztendő legnagyobb meg- vesztegetési botránya

Minden detektivhistoriánál szövevényesebb és izgalmasabb bűnügyi történeteket regisztrál be az Élet a maga nagykönyvébe. Az utolsó évtized egyik legérdekesebb bűnügye vált ismét aktuálissá egy kártérítési perrel kapcsolatosan. Mint emlékeztetés kilenc esztendővel ezelőtt közel egymillió lejes lopás történt a tövisi állomáson, az aradi Kornis Testvérek-cég kárára. A tolvaj megerült, a pénz viszont nem került meg — a lopási eset nagyarányu megvesztegetési bűnpörré fajult el, amelybe detektívek rendőrtisztek voltak belekeverve. A megvesztegetési ügyből milliók kártérítési per lett, amely most érkezett el az utolsó bírói fórum elé.

Ebből az alkalomból érdemes ezt a szenzációs szövevényű, teljesen csak nemrégiben rekonstruálódott botrányügyet minden eddig ismeretlen részleteiben megvilágitani.

Ha az ember éhes...

Eppen kilenc évvel ezelőtt, 1922. december 13-án a Kornis Testvérek-cég társulaidonosa, Kornis Armin, Grünfeld Samu fatermelő társaságában Kolozsvárra utazott egy erdővédelmi ügy lebonyolítására. Magával vitte az erdőőrész vételárának előre kifizetendő részét is, 852 ezer 500 lejt egy aktatáskában. A vállalkozó tisztában volt az akkoriban Tövis állomáson és általában a vonaton uralkodó vagyonbiztonsági állapotokkal és elhatározta, hogy nem alszik és éber szemekkel vigyázott a mellette lévő aktatáskára. Tövisig nem is történt semmi baj. Itt a két utas a vasuti állomás első osztályu várótermébe ment, hogy ott várják meg az érkező vonatot. A váróteremben nem volt senki, a két ember letelepedett és megpróbált ébren maradni. Sehogy sem sikerült. Kornis Armin és Grünfeld Samu közepén a tömött aktatáskával, elaludtak.

Ugyanekkor egy másik vonattal fegyveres őr, egy kopott ruhás embert kísért hazafelé. Tompa Mihály, brassói illetőségű soffőr valamilyen katonai vétségért hosszabb börtönbüntetést szenvedett és büntetését kitöltve a fegyveres őrtől kísérve utazott haza. A két ember egyike fogoly volt, a másik pedig ő — éhesek voltak. A vasuti szabadjegyen kívül egy árva lej nem volt a zsebükben. A katonai féltékenységgel szikizódott. Elvégre azért éhezzen ő, mert a soffőr hazautazik? Sokat töprengett az őr, a lelkiismerete furdalta, viszont a gyomra korgott. Végül is győzött a gyomor és az őr odafordult Tompához:

— Nézd csak, te haza utazhatsz egyedül is, rám nincs semmi szükséged. Itt van az egyik szabadjegy, erdij tovább egyedül, én pedig utazok vissza.

A soffőr nem tartóztatta a katonafogház utolsó emlékét, a katonai felkapaszkodott a vonatra és visszautazott. Tompa pedig ott maradt korgó gyomorral, rongyosan, a tövisi állomáson.

Kellemes meglepetés

Ha éhes az ember, nem akasztja mindjárt fel magát, hanem vadászatra indul. Tompa éhes, vizsla szemekkel ólálkodott az állomás környékén, leste, hogy nem-e akad valahol zsákmány. Helyzetét egészen reménytelennek látta és minthogy már volt dolga a büntető-törvénykönyvvel, nam riadt vissza kisebb akadályoktól sem. Készülés közben bekukkantott az elsőosztályu váróterembe is, ahol minőségese két alvó urat látott. Az alvók egyikének a keze egy tömör aktatáskán pihent. Ezen az aktatáskán megakadt az éhes soffőr szeme. Tömör volt a táská, sokatigéző.

— Nyilván élelmiszer van benne — gondolta Tompa Mihály, azzal odasomfordált az

alvókhoz és vizsgálódni kezdett. A két vállalkozó mélyen aludt, semmiféle veszély nem fenyegetett. Tompa kihúzta az aktatáskát az alvók keze alól és gyorsan odébbállt.

Elsietett az állomás háta mögé és az elhagyott sinek között lázas kezekkel felbontotta az aktatáskát. Ekkor érte csak a meglepetés. A táskából ezerlejes bankjegyek vaskos kötegei kékeltek elő. Tompa a nem várt látványra majd hanyat vágódott. Vacogott a fogza, az agyában lázas tervek kergetőztek. Nem habozott sokat, rohanni kezdett a szomszédos állomás felé.

— Kérek egy elsőosztályu jegyet — mondotta a pénztárnál.

A pénztárosnak feltűnt egy kissé a kopott ember a duzzadt aktatáskával, gyanús volt az elsőosztályu jegy is de azért szó nélkül kiadta a jegyet. Tompa pedig utazott a remélt boldogság felé.

Kornis és Grünfeld amikor felébredtek, reméltlen vették észre, hogy a milliót tartalmazó aktatáska eltűnt. Fellármázták azonnal az állomást, telefonáltak Kolozsvárra és Aradra. A két városhól nemkevesebb, mint 16 detektív érkezett Tövisre és vétette magát a tolvajok után. Steinberg Ignác és Fodor Ferenc, kolozsvári detektívek azonnal nyomra találtak. A Tövishez legközelebbes állomás pénztárosa jelentkezett ugyanis és elmondotta, hogy egy kopott, rongyos ember, kezében egy börtönszabványú jegyet váltott Brassóig. A detektíveknek nem volt más dolguk, mint autón lerohantak Brassóba és ott érdeklődni kezdtek. Még ugyanaznap, amikor a lopás történt, meg is találták Tompát, egy vendéglőben, ahol új ruhába öltözött, hatfogásos ebédet lakmározott éppen és tőle telhetőleg igyekezett kiélvezni a gazdag ember boldogságát. Amikor a detektíveket meglátta, tudta, hogy mindennek vége és szó nélkül hagyta, hogy megkötözzék. A 850 ezer lejt majdnem hiánytalanul megtalálták nála és

A koronatanu titokzatos módon eltűnik a fogházból

A vallomás alapján azonnal előállították Steinberget és Fodort, akik úgy igyekeztek beállítani az ügyet, mintha magasrangú kolozsvári rendőrtisztviselők követték volna tulajdonképpen a megvesztegetést el. Ennek alapján fegyelmi vizsgálat indult több előkelő állású rendőrtisztviselő ellen, a vizsgálat azonban negatív maradt.

Néhány nappal a megvesztegetési ügy főtárgyalása előtt különös eset történt. Tompa ugyanis titokzatos módon eltűnt a fogházból, — megszökött. A főtárgyalás reggelén azután porosan, kopottan és éhesen jelentkezett a bihariispöki határállomáson.

— Ma délelőtt tárgyalásom van, kérem kísérjenek vissza Kolozsvárra — mondotta. Így történt, hogy Tompa mégis részt vett a főtárgyaláson. A szökését illetőleg azonban egy meglehetősen valószínűtlen és zavaros történetet adott elő. Az igazság valószínűleg az, hogy Tompát, aki vádlott minőségén kívül a per koronatanuja is volt, a két, súlyos váddal terhelt detektív megszöktette és azt tanácsolták neki, hogy szökjön át Magyarországra. Pénzt azonban nem adtak neki és ezért Tompa inkább jelentkezett ismét a hatóságoknál. Az ő vallomása azután úgy Steinberg, mint

a két detektív, a soha nem látott pénzüsszeget látva, megcsóválta a fejét. Azután sűrűsodni kezdtek egymás között, végül úgy látszott megegyeztek valamin. Az egyik detektív odafordult Tompához és két ezerlejest nyomott a markába:

— Itt van kétezer lej, szabadon engedünk. Tűnj el, de minél hamarabb.

A tolvaj boldogan ment tovább a maga útján. Örült, hogy ilyen könnyen megszúta a dolgot.

A detektívek pedig autóra visszautaztak Kolozsvárra és jelentették:

— A tolvajnak semmi nyomára sem bukkanunk.

Pár hónapra rá, úgy Steinberg, mint Fodor kivált a rendőrség kötelekéből.

Két év telt el azóta és a tövisi tolvajnak semmi nyoma nem akadt. Steinberg Kolozsvárra bodegát nyitott, a másik volt detektív, Fodor pedig szintén üzleti vállalkozásokba kezdett. A multra úgy tekintettek vissza, mint egy rossz, de szerencséhezó álmra és nem is gyanították, hogy valamikor még kiderülhet a tövisi nyomozás zsákuccábajutásának a titka.

A film tovább pereg

1924-ben Radu János, kolozsvári detektív-től valaki ellopott több ezer lej értékű ruhát. A detektív Kolozsvárra az uccán összetalálkozott Tompa Mihály munkanélküli soffőrral, akim felismerte a lopott ruhát. Amikor felszólitotta, hogy kövesse a rendőrségre, Tompa könnyörögni kezdett a detektívnek, hogy ne állítsa elő, inkább hajlandó a ruhákért 10 ezer lejt fizetni. Ebben meg is állapodtak és a detektív várta, hogy mikor fizeti ki a soffőr a pénzt. Tompának szorult helyzetében eszébe jutott a két detektív, akik az ő lopott pénzével lettek vagyonos emberek. Eddig is még több ízben felkereste Steinberget, akitől kisebb összegeket sikerült kizsarolni. Ismét Steinberget kereste fel.

— 10 ezer lejre van szükségem — mondotta — különben előállítanak és akkor kiderül minden.

— Most nincs pénzem — mondotta a bodegatulajdonos — különben is már éven eleget zsaroltál. Többet nem adhatok.

Tompa tovább fenyegetőzött. Steinberg erre dühbe gurult és kilökte a soffőrt. Radu nemskára megunt a várakozást, Tompát előállították a rendőrségre, mire a soffőr bosszúból bevallotta a tövisi lopás lefolyását és elmondotta, hogy miért tűnt el az ellopott millió.

Fodor bűnösségét beigazolta és a két volt detektívet a törvényszék három-három évi fegyházra ítélte. Az ítélet 1924-ben jogerőre emelkedett és a két ember büntetését azóta már ki is töltötte.

A Kornis Testvérek-cég ezzel egyidejűleg milliók kártérítési keresetét is nyitott be a két elítélt ellen, amit a törvényszék meg is ítelt.

Tekintettel arra, hogy a vállalat a megítélt kártérítést a két volt detektíven nem tudta behajtani, kártérítési per indított a román államkincstár ellen, azon a címen, hogy a kincstár, alkalmazottainak hivatalos működésük alatt elkövetett cselekedeteiért anyagilag felelős.

Kártérítési kereset a Semmitűszék előtt

A kártérítési kereset a kolozsvári törvényszék és az ítélőtábla már letárgyalták és azt mindkét fórum elutasította, még pedig igen érdekes indokolással. Megállapítja ugyanis a törvényszék indokolásában, hogy a két kolozsvári detektív a megvesztegetést a kolozsvári rendőrprefektúra körzetén kívül követte el. Már pedig amikor a detektívek a saját körzetükön kívül működnek, akkor saját számlájuk és felelőségük terhére cselekszenek és jelen esetben a Kornis Testvérek cég megbízottainak tekintendők.

Az érdekes indokolással alátámasztott ítéletet a cég megelébbeszte és így a közel évtizedes, nagyarányu bűnper utolsó akkordja a bukaresti Legfelsőbb Semmitűszék előtt fog elhangozni.

(korda)

BUDAPESTEN
ESPLANADE SZALLODA
Zsigmond-utca 38-40.
A Lukács-fürdővel szemben.
Szobák 3 pengőtől kezdve.
Szoba teljes ellátással 7 pengőtől. Lift, központi fűtés, h-deg-meleget folyóvíz, fürdőszoba, izletos magyar konyha. Ékezés tetszés szerinti időben. Huzamosabb tartózkodásnál árkedvezmény.

ARCKÉPCSARNOK az aradi városházán

Karácsonyi ajándék Aradváros vezetősége számára — Elkészítettük az interimár-bizottság arcképcsarnokát

Lehet, hogy nem kimondottan karácsonyi ajándéknak szánta Aradváros vezetősége azt a diszes galériát, amely a város polgármestereit és interimár-bizottsági elnökeit ábrázolja az Impériumváltozásig visszamenőlegesen. — de már ez a visszamenőlegességi jelleg is elárulja, hogy vérbeli aradi gondolat nyert megvalósítást. Ha nem is karácsonyi, de annál tipikusabb ajándék ez a galéria számunkra, mivel igazán semmi szükség nem volt rá s ez a tény máris megnyugtathatja azt a bizonyos utókort, amelynek hálájára ilyen esetben számítani szokás. A jelenlegi városi rezsim urai ebben az esetben politikai és világszemléleti nézetkülömbösek nélkül igazán a jól végzett munka elégtételével köthetnek fel a torony alá a leünt nagyok portréit. Biztosan számíthatnak arra, hogy még a késői nemzedékek is őszinte megnívással látják majd egymás mellett lógni a városházi nagyterem stukkóin azoknak képeit, akik annyi nagy és nemes munkára

emlékeztetik a szemlélőt. Munkákra, amelyek még mindig elvégzésre várnak és bizonyos eltékozhatalanul drága örökségként szállnak továbbra át időtlen időken keresztül a legtávolabbi jövődök lelkesülő generációira is...

De mi, e fentidézett hálás utókorra predesztinált sivár jelenkor ösanyái és ösapái, nem maradhatunk el a városvezetés nagy-lelküisége mögött. Szemet szemért, fogat fogért. — mondja a bölcs arab: Galériáért galériát! — mért ne mondhatná éppugy utána Arad?... Mialatt tehát Wolf Károly mester a legpuhább esetjeivel egykori nagyjainkon munkálkodott, mi a leghegyesebb színes ceruzákkal az aradvárosi vezetők jelenkori arcképcsarnokát alkottuk meg. Ajándék ez is, mint az a bizonyos táltos aminek — a közmondás szerint, — illetlenség lenne nézni a fogát. Hadd táruljanak fei tehát galériánk csarnokai s mi, — lehuzva köznapi sarunkat — katalógussal a kezünkben, lépünk közelebb!...

A portré-kiállítás görbetükre

1. Ez az izléses Blondel-keret például, természetesen öntöttvasból.

ANDRÉNYI LAJOS báró

interimár-bizottsági tag portréját foglalja magában

A daliás idők harci vértetében ábrázolja képünk, kidomborítva férfias tulajdonságait, a melyek őt éppen ellenkező módon különböztetik meg azoktól a primadonnáktól, akikre hi-yatkozva semmiképpen sem akart modellt általani képcsarnokunk számára, miközben rajzolókat vas-daruval emeltette ki emeleti irodájának ablaküvegein keresztül. Energiájából joggal következtethetni magyaros jellegű pártállásra, mely őt a városháza helyett inkább a Zrínyi-ucca felé húzza. Ezért is láthatni oly ritkán az üléseken. Mivel egyik legpompásabb vívója városunknak, karrikaturistánk a fenti képen látható módon állott bosszút rajta a primadonnákért.

2. A következő kép, ha megfelelő erősségű mikroszkóppal méltóztatnak megtekinteni

FAUR DEMETER dr.

bizottsági tagot rejti magában. Igen jó ember, mivel rendkívül kicsi heyen eléér. Az alkotóművész annak a kaka-bokornak a tövében ülve örökölte meg, amelyhez csómot-keresni járnak a többi bizottsági tagok. Analitikus lélek s mint ilyen, a részletek kedvelője. Nem hasogathat szét egy szörszálat sem oly tökélyel az interimár-bizottság, amelyen még ne találhatna munkát borotvaéles elokvenciája. A béke és a munka törhetetlen embere s épp ezért mélyseges szomorúsággal vesz részt az üléseken, ahol lendületteljes egyénisége tétlenségre kényszerül. Rosszmájú társai vigasztalásul az ügyvédi pályán jósolnak „nagy” jövőt neki.

3. Mármost, ha felgöngyölítjük ezt a hosszadalmas szociál-közgazdasági politikai esszét, alatta kapjuk

III. ADLER TIBOR

bizottsági tag képét. Ne tévesszen meg senkit a pálmafás háttér és a keleti napiérv claire obscureje: mindez staffázs csupán, amely, — annál markánsabban adja ki vonásait. Mint szenvedélyes turista, végtelen természetszeretettel tud csüggeni mindazokon a zöldségekben, amelyek javaslatok formájában kerülnek a vá-

rosi Ház asztalára s mint Közgazdasági mérnök kiváló szakértője a piaci maximális ár-alakulások hullámzásainak, különös tekintettel a vaj-árak alakulására, Indítványára nap-ernyővel fognak járni nyáron az Interimár-bi-

zottsági tagok. Rajzolónk pörge kis magyar-kalapjáról nézve örökölte meg abban a pillanatban, amikor a baloldala nem akar tudomást-szerezni a jobb oldaláról. Így bizonyára azt sem tudja a balkeze, hogy mit csinál a — jobb. Magánéletében az egyszerű, de verős dolgokat kedveli és kedvenc játéka a „Kint bárány, bent a Nagy Farkas Rt.” koncessziós-ka-fogócska, amelyet éveken át kedvel és a „legliberálisabb” módon üzi.

4. A társulat általános közkedveltségnek örvendő bővíványa különben (Ezt a két sort a meitör tövedésből tördelte városházi arcképcsarnokunkból. Az eleje „Szar-ház”-rovatunkban található. Szerk.)

MOLDOVAN SILVIUS dr.

Kedvelt bonhomiót sugárzó exterieurie az örök ifjuság derüjével aranyozza be az interimár-bizottság alkalmi összejövetelét. Javaslataért — amelyben indítványozta, hogy hetenként csak egyszeri ülést fizessen meg a város a bizottság tagjainak — az érdekelték állítólag jegyzőkönyvi közönellet zavartak meg egyhangu lelkesedéssel számára. Viszont rágalom az a hír, mintha a korzón fajbaromfi-kiállást kívánt volna intézményesíteni. Csak a csibékre gondolt, a tyukokra nem. Judiciuma a közigazgatásban is a „diszkrét ügyekben jut érdemváltásra: lelkes tagja több albizottságnak, amelyek a kör négyzetesítésének érdekében fejtelenek ki hallatlan energiát. Ülések alatt az előszobában a dohányjövődéki termékek fogyasztást propagandáit népszerűsíti nagy sikerrel, a városi szolgák áhitatos érdeklődése mellett. Szakértők véleménye szerint kiváló „finis”-ekre számítani nála mindig lehet...

Szépségápolás Váradyne-Pataki Aranka

Budapest, Erzsébet-körút 8. I. em.

Mindenműszép-éghibák rendezése, Arany-éremdíjazás, díjazás, széküldése. Arcok művészi-kikészítése bálo-ra és alkalma-ra. Tanítványok tökéletes kiképzése.

5.

MANOLE SÁNDOR professor

Borongós arcvonással és dus szemöldökei Wilde readingi balladájának hangulatára emlékeztetik a gyanútlan szemlélőt. Az első impresszió pedig csal; ő a legjobb szívű ember. Ha raita állara, a megye valamennyi utját a legprimáris minőségű gránitkövel rakná ki, csak hogy minél kevesebbet zökkenjen rajtuk Pacuraru Brutus. Közvetlen és leereszkedő természete méreteiben találja magyarázatát. Illusztrátorunk — a készülő látszat-adóra való tekintettel — szándékosan kicsinyítve örököltette meg. Az árkmaximál-bizottság rettenetesen társadalmosságotól. Állítólag, amióta a bizottság aktív tagja, az aradkörnyéki tyukok is kisebb tojáshoz jutnak.

6.

Kiállításunk következő képe, — amelyet már csak ráma nélkül állíthatunk ki, mivel a hozzá tartozó Blondel-keretet közben a vármegyei interimár-bizottság üléstermébe szállították át —

PACURARU BRUTUS

Ipármkamara vezértitkárt, a városi interimár-bizottság egyik legelkeszebb volt tagját ábrázolja. Sikertelt portréja eleganciáját emeli ki, amellyel hosszabb időtartamra utócsaló a városi közigazgatás berkeit, hogy magasabb régiókban találja meg a maga számára politikai érvényesülésének lehetőségeit. A magasságok utáni vágya révén rokonságot került az ugyancsak neves Piccard professzorral is, habár amaz csak a sztratoszférába emelkedett, ahol még némi levegő található. Mit szólna Piccard atya, ha az aradi kereskedelmét és iparát abszolút légiűres térben kellene manővereznie, mint a Pacuraru Brutus vezértitkárnak? Miskolcban nagy barátja annagya is a léghajózásnak és ennek köszönhető, hogy Arad rövidesen bekapcsolódik a nemzetközi lé-

giforgalomba. Viszont őszinte megvetéssel viseltetik a légből kapott hírek iránt, ha azokat kivételesen nem rádió-leadó állomás útján juttatják el hozzá. Ilyenkor is azonban a leadóból az adót gondosan eltávolítja, mert elvi ellensége minden olyan újabb köztehernek, mely az aradi kereskedő- és iparostársadalomnak az adóhivatalt juttathatná eszébe. Innen is láthatni, hogy abszolút népszerű ember.

7.

PAUSESTI MIKLÓS

városaita közigazgatásunk legliberalisabb gondolkodású embere. Állítólag Bratianu Gheorghe is tőle vett órákat, amidőn jobban ment neki. Jóakaról szerint lelkes barátja a zsidók Palesztinába való átköltözési propagandájának is, bár szerénységéből gyakran ex-Cuzál-ja magát. Általában szavát a legtrikább esetben hallani: ha felszólal, inkább a stentoribb hangnemek klavijaturáján játszik avatott és tömör kifejezésekkel. Népszerűségére jellemző, hogy egész irodalmat lehetne összeállítani azokról a legendákról, amelyek májának szín-árnyalatairól szövednek. Mint sportember, általános elismerésnek örvend: komoly rekord-ido alatt ugrik át két törvényszéki tárgyalás között a városi ülésekre, egy délután néha többször is. Mint a kultúra lelkes terjesztője, ő látja el a törvényszéki magisztrátust városi mozsza-badjegyekkel.

8.

Amint következő képünk katalógus-rendjén látható, gyakran lesznek az elsőből utolsók.

RADU CORNEL dr.

interimár-bizottsági elnököt bizonyára nem minden malicia nélkül kommandírozta át Jor-ga miniszterének a gyermekkorából a város élére. Már van szokva a lármázás és nem

lön zavarba, ha egyik-másik közigazgatási paciense illetlenkedni talál. De gyakran mos kezét, orvosi megszokásból. A tisztaság kedvéért, még a Novác Pistikének is megmossa a fejét. Kedvenc türelmjátéka a bizottsági üléseken kívül az ujaradi autóbusz s ha elunja, a Corso-mozl, ahova a városi üzemek deficitjét felejtetni jár. A virágot és a csárdást szereti: viszont jobb néven veszi, ha ő csak fujja és mások táncolnak rája. Őszintén büszke arra, hogy milyen ötletes módot talált arra hogy a polgárság pénzével mégis rendezhassa a város valamennyi elhanyagolt útját. Így a munkanélküli is jóllakik, a városi alap is megmarad. De mi lesz akkor ha az ötlettel a polgárság lakik jól és a munkanélküli marad meg? Képünk purifikatori munkája közben ábrázolja, amint — elődjeitől elütően — azt a bizonyos port nem a városi lakosság szemébe hinti... Ebben állítólag a boldogult Hötzendorfi Conrad volt osztrák-magyar vezérkari főnökhöz hasonlít; ő is „Höferrel” dolgozik...

URSU JÁNOS dr.

interimár-bizottsági alelnök — az alfabetikus sorrend ellenére is — az elsők között van, akik egyszívvel-élelkel szeretik a munkát. Állítólag sok ilytárgyú könyv olvasásával is foglalkozik félrecső hivatalának magányában, feltéve, ha kiterjedt praxisa időt hagy reá. A közigazgatásban körültekintő, mint Jágó, tőprengő, mint Hamlet és akár egy nváias Shylock, a paragrafusoknak oly megingathatatlan barátja. Az aradi mészárosok és pékek teljes elismerését vivta ki széleskörű áruismerete, mellyel időnként — havonta egyszer — fascinálni szokta őket. A város szállítói róla kívánják megmintáztatni a Takarékoság Szobrát, amely alá a különböző ipari szindikátusok azt a felírást szánták, hogy:

— „Szobor vagyok, de — fúók minden tagnak!”

Kétségkívül végére értünk képkiállításunknak, amelyet ezek után immár nyugodtan átadhatunk a nagy Unicornis, az aradi egytornyú csodaépület számára. Minket éltet az a remény, hogy az utókor e portrékat is épp oly képzőművészeti alkotásoknak látja majd, amelyek alkotójuk a legszubiektivebb feketemáján át lesett el idejében a hallhatatlanság elől, magára véve a felelősség nagy bűnét érte, a történelem ítélőszéke előtt. Bizunk abban, hogy az isteni irgalom — amely Aradon már annyi rettenő képkiállítást megbocsájtott, szemet fog hunyni ezuttal a mi alkotásunk; az interimár-bizottság Valhallája felett is.

(—AB)

Majd leszek...

Még nem vagyok, csak visszhangja magamnak!

Vésőre váró nyers anyag.
Hamar berögzül száguldó agyamba,
amit körültem moudanak.

Zene hulláma rám ha zug,
benépesedek holt terek.
Mélyből lőtt szózat harsan a fülembe
s ujjongva érzem: majd leszek!

Leszek, ha vernek vágyak, álmódások,
ha drága bársony nem puhít
s a viharok szilárdra ha megédzik
a lelkem gyöngé szárnyait.

Utat török a felleges magyarsba,
hol cölzö kavics nem talál!
Hökjít szemekkel szánóm visszánézek...
Őt nincs gyötrődés, nincs halál!

Megkinoz még ma minden balgaság,
a toll közömben még remeg,
De célom egyre lényosedni látom...
Ne fogjatok le emberek!

Szerencseszékér még szatad előlem,
és huznak méltatlan kezek.
Szokásköpenyből ha magam kifejttem
a jövődoben... majd leszek!

ILLÉSNE-SAS JOLÁN.

A nagyságos asszony nincs itthon

Az Aradi Közlöny számára írta:
BETHLEN MÁRIA grófnő.

Tisztelt hölgyeim! Távol áll tőlem még a gondolata is annak, hogy önöket tanácsokkal akarjam ellátni, vagy panaszkodjam azon, mennyire megváltoztak az erkölcsök és minden mennyivel jobb volt a régi jó világban.

Távol áll tőlem, mert először is, az elmúlt időkről zengett dicséret mindig kezdődő öregséget jelent, másodsor pedig . . . , de hagyjuk ezt, már amenny is tudják, hogy prédikálni akarok. Hogyne, mikor fájdalommal gondolok azon nem is nagyon régmúlt időre, mikor Nagyságos asszonyom, reggel egy-két órai sétát tett ugyan egészségi szempontból, de közben elintézte bevásárlásait. Délután a lámpa mellett ülve volt ideje egy könyvet olvasni (a világért se jó könyvet, de mégis olvasott), ismerőseit vendégül láthatta egy csésze teára, este családi körben felolvastott, vagy zenélt.

Iskolás gyerek koromban, mikor őszi estéken dudált a szél, és meg-megrázta az ablakokat, milyen örömmel mentünk haza, milyen meleg érzés fogott el mikor barátságos otthonunk nyújtotta oltalomra gondoltunk. Ebben a jó szellemektől benépesített légkörben egy esetleges jóindulatú nyakleves még nem jelentett tragédiát, ebből a talajból nem sarjadtak mérges gombák, sem lelki eltévelyedések. Téli hidegben és forró nyáron vártak ott reánk és az a tudat, hogy vár valaki, egy csodaszép, ragyogó boldogságot jelent. Ahol pedig várnak bennünket, az otthonunk nem csupán szálloda, ahol alszunk és étkezünk, hanem valódi otthonunk, meghitt fészek, telve kedves emlékekkel, születésnap ajándékokkal és bőkezű, gondoskodó nagyménikkel. Bárhol vár reánk valaki, ott otthonra találunk, és a valódi otthon örökös harangzengést jelent, mindennapi vasárnapot és azt a tudatot, hogy valaminek örülnünk kell. „Édes anyámékhoz mék“, mondja a fakusi legény és otthonára gondol, mintha azt mondaná, hogy nem is otthon az, hol édes anyánk hiányzik.

Egy tréfiát hallottam tisztelt hölgyeim! Egy szomorúan vidám anekdotát: Gyurka egy Madonna képet lát, és apjától megkérdi: „Apukám, kit ábrázol ez a kép?“. „Éz a Jézuskát ábrázolja az anyukájával kis fiam.“ „Az anyukájával? Hát nem volt szegénynek Fräuleinje?“.

Mert a nagyságos asszony nincs itthon! A nagyságos asszony reggel teniszre, vagy golflira tréniroz, délelőtt bevásárol, délután sétál, mert hát ezzel tartozik az egészségének és karcu természetének másként hogyan tudná megőrizni? Később elmegy egy táncos teára, melyet egy nővédelmi, vagy népkonyhát fenntartó egylet rendez, ott uzsonnázik, otthon ép annyi ideje van, hogy gyermekeinek mondja: „Legyetek helyesek drágáim“, elmegy a színházba, vagy egy választójogi értekezletre, siet egy előadásra (hisz fiatal akar maradni nem akar idő előtt kimenni a divatból, hogy gyermekeinek barátnője lehessen), talán eljut még rendes bridgpartijához is, (az uram este annyira fáradt, hogy szórakozásra van szüksége) és klubjában fejezi be az estét.

Mindezek mellett nagyságos asszonyom huzgó és tevékeny előharcosa a gyermek jogai érvényesítésének, gyermekeiket beiratja egy ifjusági kölcsönkönyvtárba, rendszeren járattja őket az Urániába mesedélutánokra, és népies hangversenyekre, nem feledkezik meg a különböző kurzusokról: esperanto és crawl, ritmikus torna, kosárlabda és kaktusznevelés. Gyermekei napi programja ép oly zsúfolt mint a övé, ép oly keveset vannak otthon, hol senki sem várja őket és ilyenformán számtalan családi lakás van, de nagyon kevés otthon. A családi élet racionalizálva van, neutralizálva, közömbösítve.

A tücsök elüzetett, a ház szellemei elköltöztek, a tűzhely szent lángja nem ég többé, mert a nagyságos asszony nincs itthon. Nem tudjuk elég nyomatékosan ismételni, hogy az otthon hiánya megfosztja az emberiséget egy örökké huzgó forrástól, amely kipótolja mindazon erőket, melyek az életküzdelemben elhasználnak.

Nem gondolja nagyságos asszonyom, hogy jobb volna, ha ismét többet lenne itthon?

Sorsdöntő koronatanács Cotroceniben, amelyen elhatározták, hogy a román hadsereg átlépi a zámi vonalat

Részletek a legújabb kor történetéből, amelyeknek adatait miniszteri akták rejtik — A magyarországi vörös hadsereg helyzete — Goldis László a szövetséges hatalmak rendelkezése ellen — Ellentétes felfogások a kormány tagjai között — Ferdinánd király kimondja a döntő szót

Goldis László volt miniszter nyilatkozik a történelmi idők egyik sorsdöntő eseményéről

„A Tegnap már a múlt, a Múlt pedig már a történelem“, — mondotta Montesquieu történetíró. Az események szinte lavinaszerű rohanásában a tegnap története valóban úgy tűnik fel, mintha már történelemmé jegyezsedt volna. Mint ahogy valóban a történelem már mind az a sok esemény, amely alig néhány évnvi távolságra van tőlünk a múltban. A történelmi dokumentumok legérdekesebbjei közé azok tartoznak, amelyről megtörténésük idején mélyen hallgatnak azok, akik részesei voltak ennek az eseménynek. De amelyek népek és országok sorsát döntötték el, és amelyekről a maguk leplezetlen valóságában csak most szerez tudomást a Ma embere.

Feltűnéstkeltő dokumentumok

Történelemszerű visszacmlékezés, amelyet Goldis László volt miniszter elmondott és amelynek adatai ma még csak a minisztertanács jegyzőkönyveiben található, amelyeket irattárak őriznek a kíváncsi tekintetek elől. Ezekbe az aktákba csak a történetíró tekinthet majd bele, amidőn a népek és országok sorsát felemelő vagy megsemmisítő világgháboru adatai után kutat. *Ami pedig Goldis László elmond, az nemcsak bennünket, magyarokat, hanem egész Romániát is érdeklő dokumentumok.*

— Aradról a gyulafehérvári nemzetgyűlés előkészítésére utaztam el. — kezdte visszacmlékezését Goldis László, — és a nemzetgyűlés után mint Erdély tárcanélküli minisztere léptem be a bucarestii központi kormányba, Bratianu Ionel az akkori miniszterelnök Párisban volt, hogy személyesen vegyen részt az akkor már folyamatban lévő béketárgyalásokon. A kormány belügyminisztere Pherekyde volt, aki Bratianu Ionel távollétében a miniszterelnöki ügyeket is intézte. Tagja volt még azonkívül a kormánynak néhai *Constantinescu* és *Duca* is.

— 1919. márciusában történt, amidőn a bucarestii központi kormány rendkívül nagy fontosságu átiratot kapott Párisból a szövetséges hatalmak részéről. Az átirat inkább katonai természetű volt és arra vonatkozó értesítést tartalmazott, hogy az akkor fegyverben álló és már Erdélyben lévő román hadseregnek nem szabad a szövetséges hatalmak által kijelölt úgynevezett Clemenceau-vonalat átlépni, amely Zámmál vonult keresztül. Ez a vonal volt megjelölve a román hadsereg előre nyomulásának utolsó etape-jaként. Az átirat vegyes érzelimeket váltott ki az akkori kormány tagjaiból. Maga Pherekyde mint miniszterelnökhelyettes azt a nézetet vallotta, hogy *a szövetséges hatalmak rendelkezéseit végre kell hajtani és ilyen értelmű utasítást készílt*

MINDEGY

Rohanianak és küzdőknek
Nalam keményebb öklü mások:
Nem csábitanak harrierek
S a győztesként adott csapásob.

A moziban ill így a néző
Amig a hosszú film perog
S mindegy neki. — mert messzi néz ő. —
Küzd-e a hős, vagy szendereg . . .

Jakab Géza

kiadni a nagyvezérkar akkori főnökének Prezan tábornoknak is.

— A rendeletet a kormány tagjai természetesen a legnagyobb titokban tartották. Pherekyde a további megbeszélések végezt minisztertanácsot hívott össze, amelyen a kormány tagjai teljes számmal vettek részt. Ismertette a kabinet tagjaival az átiratot és ama nézetének adott kifejezést, hogy a hadsereg vonuljon Zámmig és ott a rendelet értelmében állion meg. *Ugyanezt a nézetet vallotta különben Pop-Cicio István is*, aki avval érvelt, hogy a rendelet figyelembe nem vétele esetleg kellemetlen visszahatást szülne a most folyó párisi tárgyalásoknál. Én voltam az, aki a minisztertanácsban követeltem, hogy a szövetséges hatalmak átiratát a helyzet parancsoló-szükségességénél fogva a kormány ne vegye figyelembe. Felolvastam azokat a jelentéseket, amelyek azokról az atrocitásokról szóltak, amelyeket a vörös hadsereg tagjai, a bolsevisták követtek el egész Erdélyben. Rámutattam arra, hogy kegyetlenül és kiméletlenül gyilkolnak 12 embereket ezen a zámi vonalon ad, tehát a helyzet egyenesen megköveteli, hogy a román hadsereg tovább vonuljon Zámmáig.

— A kormány tagjai között ellentétes felfogások uralkodtak és azért Pherekyde úgy döntött, hogy azonnali audienciát kér Ferdinánd királytól, hogy az ő elnökletével összeülő koronatanács döntsön, deferáljon-e a kormány a hatalmak jegyzékének, vagy sem? Telefonon kért audienciát a királytól, aki közölte a kormányelnökkel, hogy másnap délelben a cotrocenii palotában tanácskozássra hívja össze a kormány tagjait. Ez történt 1919. év husvétja előtt három héttel.

Prezan tábornok aggodalmai

— Másnap délelben teljes számmal gyűlünk össze Cotroceniban, ahol megkezdődött a tanácskozás. Ferdinánd király elnöklete alatt. Én a harmadik helyet foglaltam el Öfelségétől és emlékszem, hogy a jegyzőkönyv vezetésével Ducát, az akkori földművelésügyi minisztert bízta meg Pherekyde. Amidőn a király megnyitotta a tanácskozást, Pherekyde emelkedett elsőnek szólásra. Ismertette a szövetséges hatalmak jegyzékét, *amely káthegorikusan megtiltotta a román hadsereg előnyomulását*, egyben hivatkozott Prezan tábornokra, akl mint a nagyvezérkar főnöke szintén jelen volt ezen a tanácskozáson.

A kormányelnök szavai után *Prezan* tábornok emelkedett szólásra és a következő jelentést tette:

— A szövetséges hatalmak jegyzékét nem csak politikai, hanem katonai szempontból is bírálni kell. A hozzám beérkezett jelentések szerint — ezeknél a szavaknál nagy csomó jegyzetet mutatott fel, — a magyarországi vörös hadsereg katonailag intakt és mindenféle tekintetben egy ütőképes és jól fel van szerelve. A román hadsereg nincs felkészülve arra, hogy ezzel a hadsereggel felvehesse a harcot és ezért katonai szempontból csak ajánlhatom, hogy a román csapatok a Zámmál lévő Clemenceau-vonalat ne lépik át.

— A *Prezan* tábornok bejelentése érthető meglepetést keltett a kormány tagjaiban és a tábornok alig fejezte be szavait, amidőn a király reám mutatott, hogy én fejtsem ki érveimet. Ezen az emlékeztetés koronatanácsban,

amely sorsdöntő volt nagyjában, a következőket mondtam:

— Nem vagyok katoná és laikus vagyok a hadi tudományokban, ezért nem is akarok Prezan tábornokkal vitatkozni. Lehet, hogy az ő jelentésével helyt állók katonai szempontból, az én magánértesüléseim azonban arról szólnak, hogy a bolsevik vörös hadsereg mint katonai alakulat nem jöhet komolyan tekintetbe. Viszont tekintetbe kell venni, hogy mindenütt, amerre a vörös hadsereg járt, utját véres gyilkosságok jelezték. Ennek az országvesztésnek szenvedő lakossága várja, hogy a román hadsereg felszabadítsa a vörös rémuralom alól, s éppen ezért, ha a kormány kérésének nem tenne eleget, úgy kénytelen volnék a kormányban vállalt állásomról lemondani.

— Utánam Constantinescu miniszter beszélt, mindenben alátámasztotta az én érveléseimet és a következőkkel fejezte be beszédét:

— *Mély hódolattal vagyok bátor Felsőgednek: bejelenteni, hogy amennyiben a kormány nem rendelné el a hadsereg előrenyomulását, úgy én ebből a teremből mint lemondott miniszter távoznék!*

— Hasonló értelemben szólaltak fel Inculet beszarábiai és Nistor bukovinai miniszterek is.

— A felszólalások láthatólag mély benyomást gyakoroltak Öfelségére. Szokása szerint az előterjesztésekre hosszabb idő elteltével adott csak választ. Lehajtott fejjel gondolkodott, homlokát összeráncolta néhányszor, majd tekintete végig siklott a minisztereken, midőn hirtelen fejem fordulva a következőket mondotta:

— *Goldis urnak igazsága van. Prezan tábornok: elrendelem Önnek, hogy a román hadsereg kezdje meg a zámí vonalon túli előrenyomulását!*

— Ezzel a kocka el volt vetve. Sorsdöntő szavak voltak ezek, mert amint beszédemben rámutattam, a hadseregcsoport forgandó és valóban nem lehetett tudni, hogy Prezan tábornokhoz beérkezett jelentések nem felelnek-e meg tényleg a valóságnak. A tábornok meghajította a fejét és tudomásul vette az uralkodó akaratát és ezzel véget ért a történelmi jelentőségű cotroceni koronatanács.

A feltámadás éjszakáján...

— Az ügy néhány hét múlva a feltámadás éjszakáján került ismét szóba... Regátbli szokás szerint a feltámadást pontban éjfélkor tartják a patriarhatusi templomban. Ezen részt szokott venni a királyi család valamint a kormány is teljes számban. A feltámadási ünnepek befejezése után pedig a meghívott vendégek a királyi palotában. — Ősi szokás szerint, amelyet még a Vodák honosítottak meg, ugynevezett „tojáskocintáshoz“ gyűlnek össze. Ez a husvéti pirostojások kedves szokásával van összefüggésben és ilyenkor kívánnak egymásnak boldog ünnepeket.

— 1919. husvétjának éjjelén a tradíciókhoz híven megjelent a kormány teljes számban a királyi palotában. Hideg büfé állott a vendégek rendelkezésére és Ferdinánd király is megjelent a vendégek között, hogy egy pohár pezsgőt megigyon velük. Külön csoportban állottam, midőn a vendégek hirtelen felfigyelenek arra, hogy a király pezsgőspohárral kezében megindult a csoport felé, amelyben én is álltam. Mindenki kíváncsian várta a fejleményeket, midőn Öfelsége odalépett hozzám koccintott velem és a következőket mondotta:

— *Őn volt az miniszter ur, aki néhány héttel ezelőtt forszirozta a hadsereg előnyomulását a zámí vonalon túl, s most Önnek közlöm elsőnek, hogy a hadseregcsoport mellénk állott és a vörös hadsereget csapatunk már üldözi!*

— A további fejlemények már általánosan ismeretesek. Utközetek a Tiszánál. Szolnok bombázása és a vörös hadsereg szétfelállása voltak azok a tények, amelyek döntő befolyást gyakoroltak Bratianu Ionel párisi tárcévalásánál, amelyek döntő befolyást gyakoroltak a zámí demarkációs vonal sorsára.

Kállay Nándor

LÁZAS ARADI ÉJSZAKÁK

Az elpusztult
hid — Titkos

figyelmeztetés; belépett a detektív — Ahol ezelőtt a fizetett esők virágozt . . . — A duplanyolcas átka — A Nuszbaum-fiu végzete

Egy.. kettő... három... négy... Egy.. kettő...
A színházóra kétórát kong bele a nyirkos, ködös éjszakába. Az emberek már csak ritkán járnak az utcán, amely néptelen soha nem lesz. Mert a városnak nincs piHENése. Van ugyan éjszakája, de ez a éjszaka csak sötétet jelent, villanyvilágítást és kevesebb életet. De lármásabb életet.

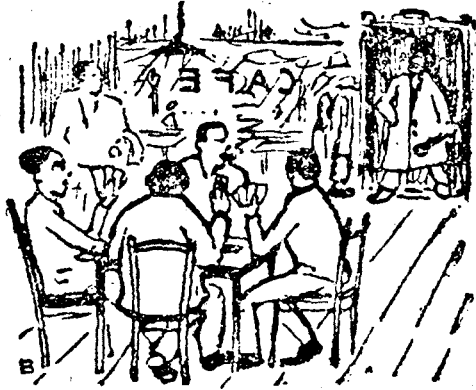
A „Flóra“ halála

Aradnak kétféle lakói vannak: a nappali és az éjszakai emberek. Azelőtt a polgárember büszke meggégyezéssel nézte az éjszaka éhenkórászait. A büszkeség ma is megvan, de annyiban már megegyeznek, hogy mindketten egyaránt vergődnek és küzdenek az élettel.

Ahogy vergődik és halódik minden munka és minden vállalkozás, úgy haldoklik Arad éjszakai élete is. Élénk bizonyítéka ennek, hogy a Flóra büfé meghalt. A „Flóra“ volt az alvilág hidja. Itt találkozott össze a nappali éjszakával, a kiruccanó nyárspolgár az unott éjszakai bohémnel, a fixfizetéses gyakornok a micisapkas jasszfiuval. A Flóra volt az alvilági lejtőn az első állomás. Flótté állottak a szürke bérpaloták, utána pedig már a száz százalékos éjszakai Arad következett. A Flóra megszűnt létezni, mert nincs már pénz a földigivásra, dorbézolásra, az éjszakával való kacérkodásra. Az átmeneti hidt leszakadt, lenyomta a g. v. és maradt helyette egy mély szakadék. A szakadék egyik oldalán azok vannak, akik nappal dolgoznak, verejtékeznak. A másik oldalon pedig...

Az a kellemetlen duplanyolcas

A kiszenvedett Flórával szemben van az Astoria kávéház. A kártya hazája. Az ütőkopot és hébe-korba meg is jelzett kártyáé. Ha belép az ember ide, nem is álmodná, hogy valaha ez a hely a polgári társaságok egyik legelőkelőbb kávéháza volt. Persze csak valamikor. Most pedig...

A napokban egy detektívvel voltam az Astoriában. A detektívnek valami „keresnivalója“ volt. Füstgomolyg, alkoholgöz, a cigány pedig elkeseredetten húzta, hogy: „Ugy-e Natasám?“ ... Hosszu, éles pillantások kísérik jobbról-balról a belépőt. Az egyik pillantás így beszél: mennyi dohány nézhet ki ebből vajjon? A másik: tudja az ördög, ezeket a hekusokat soha nem lehet eléggé kiismerni. A harmadik: vajjon nem lett volna jobb, ha Constantából egyenesen Temesvárra megyek? Azt mondják, az biztonságosabb hely...

Az egyik asztalnál elkeseredett kártyacsata folyik. Szemközt kancsalképi kibic mered az asztalra. Feléz egy pillanatra és hanyagul odaszól az ülőknek:

— Hé, tegyél már Jancsi...

A „hé“ jassz nyelven detektívet jelent, a hanyag felszólítás nem egyéb tehát, mint figyelmeztetés. És csakugyan az egész társaság riadókészültségbe helyezi magát. A detektívnek azonban nem volt dolga és folytatta útját a dominózók felé. A viadal ott még elkeseredettebb volt. Háttal felénk, háttal a világnak, háttal mindennek, egy cigányos arc fiatalember tetetkezett belé a dominó izgatmaiba. Hogyan is adhatna túl azon az átkozott duplanyolcason. Az utójátékban sok kellemet-

lenséget okozhat az embernek. Ott álmodozik a feketeponos kockák világában, amikor arra ébred egyszerre, hogy egy kéz van a vállán.

— Kolompár Feri, gyere csak egy kicsit velünk, talán tudsz felvilágosítást adni az óvartéri betörésről.

Hiába, a duplanyolcas nagyon kellemetlen dolog.

Patkányok, konfliktusok és a foxtrott-gyászinduló

Az egyik vendéglő ott van a kocsi-standdal szemben. A korcsmagóz már az uccai ködbe is kiérzik. Odabenn lármá van, zürzavar, de nem hangulatsínálta lármá. A bejáratnál a lépcsőalatti üregből hatalmasra termett patkány bukkan elő. Sétál egy darabig a fal mellett, a konfliktus jót mulatnak rajta. A patkány a kilátót már megtalálta, de visszamenni nem tud. Szaglászik egy darabig ide-oda, megszokta már a lármát és a piszkot ő is, azután megtalálja ő is a maga sorsát. durva csizmarugás formájában. Amolyan éjszakai sors ez is.

Ez a hely a konfliktusok és iparoslegények gyülekezője. A főszerepet az „itoka“ játsza itt és ennek a főszereplőnek már sok áldozata volt. Néhány hónappal ezelőtt itt gyilkolták meg a szerencsétlen Nuszbaum-fiu-t. A borzalmas eset emlékei még most is át-áthasítják a párás korcsmalevegőt.

— Jó fiu volt szegény, csak elzüllött — meséli egy hang. Az utolsó nap is hívta még haza az apja: „Kapsz munkát, gyere haza.“

— Ő csak nem ment. Megszokta már az éjszakázást, nem volt kedve a rendes léhez. Tudta jól, hogy mi lesz a vége, tudta, hogy a lejtőn van. Sokszor támadt halálgondolata, ilyenkor mindenféle bolondot csinált, gyászinduló-ütemben húzatta a slágert, meg megy-mást. A gyilkosa a mézáros, már régen lesett rá, de nem féltették, mert bikaerős ember volt. De nem az erő számít, hanem a bicska. Akkor... csak azt láttuk, hogy rohan felénk. Nem is tudtuk, hogy megsebesült, csak amikor odaszólt nekünk: „Hívjatok mentőt!.. — azzal elvágódott és vége volt...“

Amikor kijépek az ajtón, úgy érzem, hogy könnyebb lett a vállam valamivel. Talán a Nuszbaum-fiu története volt, akit magához ölelt az éjszaka és nem engedte el többé...

Favilla, fakanál és egy üveg spriccer...

Négy órára jár már az idő, de még nagy a zsongás. Fodrászilag kiadusztált iparoslegények ülnek körül egy hosszú asztalt és a pohárral ütemet ütve, ordítják torkuk szakadtából: „Favilla, fakanál, fatányér...“ Ennél az egy sornál azután meg is állapodnak és kitaranak mellette egy félóráig.

— Ordítani azt tudnak, — dűnyögi elkeseredetten a tulajdonos — de fogyasztani azt már kevésbé. Elülnek egész éjszaka egy pohár spriccer mellett.

A többi vendég már kevésbé hangos. Fűvesek nagyon is csendesen vannak a sokkával a szemükben üldöznek „f... re-novált“ hölgyek társaságában!... A...

ben ügyészségről jól ismert alakok állják körül nek. Nappal soha nem látni őket, éjszaka mindig ott vannak. Hogy miből élnek, az rejtély, mégpedig rendőrséگیleg kutatott rejtély. A beszüntetett éjjeli mulatók tövében új büffé nyílt. A büffé tulajdonosa egy volt gabonagyereskedő. A terménykereskedelem nem jövedelmező többé, talán az emberi mulatnivalója többet jövedelmez — ez volt az elgondolása. És most keserűen tapasztalta, hogy ha a gabonából nem lehet megélni, akkor bizony az éjszakai büffé is sovány kenyér... Ma véletlenül szombat van és egy kis élénkség mégis tapasztalható. Józsi, a büffé vezetője lázas izgalommal jelenti az újszülött mulatótulajdonosnak:

— A Teri megint tele van dohánival. Egy kilót már biztos leejtett nekünk. A kiló annyit jelent, hogy a kiszemelt áldozat számlája már meghaladt a száz lejt. A nem mindennapi eseményt jelző izgatottság mutatja, hogy a „kiló” ritka vendég lehet a mulatóban.

És így van ez mindenütt, ahány kurtakocsniát, éjjeli csapszéket csak felkeres az ember. Kínlódik, vergődik, haldoklik az éjszakai Arad...

Dereng már a reggel, az ujaradi hid felől két paraszasszony igyekszik a város felé.

— De csunya is ez a világ — sápitózzák hangosan.

— A világ — feleli nekik egy rongyos csavargóember. — Ugyan nézzenek csak körül, hogy milyen szép nap is lesz ez a mai.

— Szép lesz ám, de nem nekünk! — felelnek vissza és tovább jaiवेशकелnek a piaci árak felett. Lassanként felkel a Nap és nem talál más corpus delictit az éjszaka után, mint egy pár törött borosüveget, egy döglött patkányt a Szabadság-téren és egy ujonnan készített rendőrségi jelentést. A többi, a tragédiák és szenvedések mind eloszlának a derengésben, hogy helyet adjanak a napnali Arad életküzdelmének. *Korda István.*

Előfizető

Egy vidéki előfizető a következő levéllel fordult hozzám:

— Tisztelt Szerkesztő Ur! Egyik adóssom, akit fizetésre felszólítottam, a levelet, a melyben halasztást kér, így írta alá: „Kész hiva”. Lehet azért remény, hogy a pénzemet megkapom?

A plébános egyik hívőjét le akarja beszélni az ivásról:

— Én mondom neked, Pali fiam, a pálinka a te legnagyobb ellenséged, üzd el őt magadtól.

— De hiszen, tisztelendő ur prédikálta vasárnap a szószékről, hogy szeressem az ellenségetem...

— Az igaz, fiam, de azt nem mondtam, hogy meg is idd.

Aradi kereskedő a kínai pokolban

Schön Ferenc kalandos utja — Egy háborús regény — Magyar kolónia Karbinban — Magyar cégtábla egy távol keleti városban

Karbin, Honjo tábornok, Csang-Hszü-Liang, mandzsuri hadszíntér. Egykor ismeretlen nevek. És ma már megszoktuk őket. Mint ha a Mazuri tavakról, Höfer vagy Ludendorff hadijelentéseiről lenne szó.

Karbinból jelentik... Szürke, sablonos kezdőmondata a napilap azon cikkeinek, amelyek a kínai-japán konfliktusról szólnak. Karbinból jelentik. — olvassuk a fűtött szobában, a kávéházban: Czikarndi vagy a Nonni hidjánál újabb összeütközés, ötszáz halott. Honjo tábornok vagy Csang-Hszü-Liang jelentése szerint „csapataink előnyomulnak”, „csapataink győztek”. Egyet szippantunk a cigarettából, fordítunk egyet az újságlapon — „Devizakorlátozások”, „Borzalmas rablógylókosság” — és szinte nem is gondolunk arra, hogy az Ázsial kontinens Mandzsuriának nevezett területén uira egyik napról a másikra polgári existenciák százai mennek tönkre, válnak semmivé, hogy maguknak fel emberek, szinte észre sem vesszük, hogy Mandzsuriában 1931. őszi és téli hónapjaiban feltámadt — 1914...

Egy véres éjszakai ütközet után...

Erről az új 1914-ről, Mandzsuriáról, Karbinról beszél velem szemben egy fiatal hivatalnok — Schön Margit — itt, Aradon.

— A bátyám kint él Karbinban — mondja. Már több, mint tizenkét éve, hogy ott van. A háború után, a forradalom idején került Mandzsuriába és ott le is telepedett.

A fiatal tisztviselő elbeszéléseiből egy tipikusán a világháború által formált és ideoda dobált sorgháborúzik ki. Bátyja, az aradi Schön Ferenc mint egészen fiatal ember, 1914-ben vonult be. Csakhamar az orosz frontra került, ahol egy véres éjszakai ütközet alkalmával elfogták. Ezután hosszú időn át a fogolytábor különös élete következett. Mint zenész hosszabb ideig működött Alexandrovskban, a színháznál, majd pedig Moszkvába került, a később a forradalom szele Szbivériába repítette. Több társával ekkor Mandzsuriába szökött és Karbinban telepedett le. Hazuról közben kapta a leveleket. Itt még zavaros volt a helyzet, existenciák roppantak össze és százezrek számára bizonytalanra vált a kenyér. Neki pedig ekkor már kint órák üzlete volt és meg is nősiült. Megvolt tehát a megélhetése és azt írta haza, hogy egyelőre kiinn marad. Ez az „egyelőre” pedig még mindig tart.

— Azóta rendszeresen, pontosan ír... Gépirásos levél kerül elő. A mondatszerkezetekben bizony van valami hiba, mintha a géppel írt sorok között kiéreződne a már idegenné váló akcentus. És a levélen, amely Karbinból, a kínai-japán harcok földjéről, a távol, Keletről jött, ott van a magyar cégjelzés is, mellette ugyanaz a szöveg német nyelven. A céges levélpapír közepén pedig ez az érdekes felirat áll:

„Schön Ferencz, Karbin, Mandzsurie, China”.

A békés, nemzetközi kereskedelem szimbóluma ez a cégjelzés.

Pedig a levél másról számol be: — Mi is érezzük a világválságot és a háború sokat ártott nekünk. Valutánk értéke az utóbbi időben tetemesen esett, belső vásárló képessége is csökkent és az árak hihetetlenül

felszöktek. A háború alaposan megingatta a kereskedelmet. Senki sem vásárol, mert teljes a bizonytalanság. Az üzletek raktárai telve vannak áruval, amilyen a kereskedő nem tudni adni. Nincs fogyasztás. Ehhez járul még hozzá a bankkrízis, a pénzüstézetek egymás után csukják be a pénztárait. Az utóbbi hónapokban pedig a kereskedelmi vállalatok egy másután kérnek kényszerregeyzséget.

Honnan is keltezték ezt a levelet? Karbinból? Ugy látszik: az egész világ mégis csak egy város.

— És az ottani magyarokról szokott írni?

— Hogyne. — feleli Schön Margit. Egész magyar kolónia van Karbinban. Vasárnap délutánonként összejönnek az ottani magyarok és azzal szórakoznak, hogy az itthoniakról beszélgetnek, azokról, akiket itt, a távoli Európában hagytak. Érdekes talán megemlíteni azt, hogy a magyarok közül csak nagyon kevés folytathatta kint azt a foglalkozást, amit itt megtanult. Ezeknek majdnem mindegyike az új milieuban szinte teljesen új életet kezdett: az új környezethez új foglalkozás is járult. Úgyvédek, mérnökök nem folytathatták eredeti mesterségüket és amint a bátyám írta a diplomáit, magyart embezt közt van kosártonó, asztalos, cipész is. Hasonló a helyzet, az orvosoknál is: különösen azért, mert a kínai nem megy idegen orvoshoz, mivel nincsen bizalommal hozzá.

Most képes levelezőlapokat vesz elő, amelyeket a bátyja küldött. Az egyik egy szobor van, alatta a magyar-azó magyar nyelvű felírás: „Japán emlékmű.” Egy másik képen orosz katonai templom és Schön Ferenc azt írta a levelezőlapra: „Régi, Ez nem bolsevik.” Aztán uccák elevenednek meg a képeken, európai épületekkel, asztaltozott uccák, európai stílusú üzletek és az uccákon — emberek. Ferdén vágott szemü, sárga bőrű és fehér emberek egyaránt. Még talán az öltözékben sincs sok különbség, mert a kínaiak jórésze is zakóban van. Sétaterek padoknál, ahol gyermek ülnék, üzletek, forgalom, az egyik sarkon egy hatalmas áruház: „Surini és Társa”. házak — egy város: Karbin, ahol most talán nem sétálnak ilyen nyugodtan az emberek, mint ezeken a képeslevelezőlapokon, üzletek és épületek, amelyeket bomba fenyeget, egy város, nem sokkal nagyobb, mint Arad, ahol most nagyon bizonytalanra vált az élet.

Két pár aradi szem Kelet felé tekint

Schön Margit most összerakja a levelezőlapokat, egy újságpapírt keres, amibe becsomagolja és amikor egy újságlapot átadok neki, a lapokat hirtelen leteszi, olvasni kezd, mert az egyik cikknek így kezdődik a címe: „A kínai-japán konfliktus...”

Karbin, Honjo tábornok, Csang-Hszü-Liang, mandzsuri hadszíntér. Idegen nevek, messzi tájakról, messzi emberekről szólnak. És mégis, Van itt Aradon két ember — egy anya, egy testvér — akik a napilapokban az erről szóló tudósításokat olvassák elsőnek, szivdobogva és izgatott visszafojtott lélegzettel. A szükecsu tudósításokat, amelyekből pontos talán csak arról, a szavak értelmén túl sokkal többet jelentő tényről értesülnek, hogy: Keleten a helyzet változatlan...

Molnár Tibor

Vegyen kolozsvári Mentősorsjegyet, mert:

- egyedüli sorsjáték,**
- egyedüli sorsjáték,**
- egyedüli sorsjáték,**
- egyedüli sorsjáték,**

- amelyik közli a nyerők neveit és fényképeit, tehát itt nyernek a sorsjegyvásárlók,
- amelyik a sorsjegy hátán olvasható sorsolási tervet betartotta,
- amelyik az osztálysorsjáték rendszerén épült fel,
- amelyik 4,000.000. — Lej összegre játszik.

Főhuzás január 1., az 1,000.000. — Lejes főnyeremény és számos nagyobb és kisebb nyeremények napja.

Vidéki megrendeléseket egész sorsjegyénél 119, ténél 89 Lej előletes beutódás ellenében küld a főbizományos: Arad és környéke. KSTEIN TIVADAR.

Arad, Szada Vidra No. 1 — Sorsjegyek kaphatók bankokban, fővárosban és a vidéki hivatalokban.

ARADI ORVOS SZEREPE

Európa egyik legnagyobb mérgezési perében

Visszaemlékezések Jáger Marira, az arzén boszorkányára — Életbiztosítás után halál — Jáger Mari feketébe öltözködik — Az exhumálások megdöbbentő eredményei

Az Aradi Közlöny számára elmondja LUSZT FERENC dr.

A nagy per, amely szomorú szenzációt jelentett egy alig hallott tiszamenti kis falunak. Tiszazugnak, befejezést nyert. Az utolsó vádlottat felmentette a bíróság. — bizonyítékok hiányában. Az exhumált áldozatban nem találtak arzént, amellyel pedig tömegesen tették el láb alól kényelmetlen hozzátartozóikat a tiszazugi asszonyok. A nagy per ezzel le is zárult, de a tömeggyilkosság emlékét éppen úgy megőrökiti a krónika az utókor részére, mint a másik nagy arzénes perét, amelynek középpontjában a hírhedt Hódmezővásárhelyi születésű: Jáger Mari állott.

Európai szenzációvá nőtte ki magát a tiszazughoz hasonlóan, ez az eset is és Jáger Mari arcképét talán valamennyi lap közölte. Ugy ismerték ezt a nevet, mint valami hírességet, akiről illik tudni, hogy mit csinált. Ebben a hatalmas bűnperben jutott szerep, egy aradi orvosnak, dr. Luszt Ferencnek is.

Az aradi hatósági orvos a következő érdekes visszaemlékezéseket mondotta el a hatalmas bűnyügre vonatkozólag:

Kirobban a szenzáció

—A nagy szenzációt keltett tömeges mérgezés vádja a múlt század végén pattant ki. Az egyik biztosító intézet volt az, amelynek feljelentésére megindult a nyomozás, s amelyik napvilágra hozta ennek az asszonynak minden bűnét. Mert Jáger Mari, bár mennyire korlátolt intelligenciájának is állapította meg a bíróság, hihetetlen ravaszsággal és a gyűlölettel dolgozott. Mert nem vaktában és pusztán ölési szándékból tette el láb alól áldozatait, hanem vigyázott arra, hogy ebből megfelelő haszna is legyen.

A Hódmezővásárhely és környéki parasztokat egymás után beszélte rá az életbiztosításra, mikor az üzlet a biztosító társasággal létrejött és minden el volt intézve, kezdődött meg voltaképp a születésű szerepe.

Hódmezővásárhelyen a mai Takarékpénztár nagy épületének helyén állott akkoriban egy földszintes ház. Ebben volt az a gyógyszerár, amelyiknek laboránsával Jáger Mari összejárt, aki rendszeresen lopkodta számára az arzénes preparátumokat. Ezt adta azután oda a halálesetre már bebiztosított áldozat-jelölt családjának. Meg is adta hozzá a szükséges utbaigazítást, a palacsintában, vagy édes lekváros derelyében adták be a mérget, amelynek ízét így nem lehet érezni.

Éveken keresztül ették a hódmezővásárhelyi és környéki parasztoak az arzénes palacsintát, lassan pusztultak, haltak szép sorjában és Jáger Mari minden haláleset után illendően feketébe öltözve meg is jelent a biztosító intézetnél a kötvénnyel. Bejelentette a halálesetet hatósági bizonyítvánnyal, s azután könnyes szemmel bár, de gondosan megoldva, felvette a biztosítási összeget. Végre is az egyik intézetnek feltűnt, hogy valahány haláleset Hódmezővásárhelyen előfordul, Jáger

Mari a biztosítási összeg felvevője. Gyanazkodni kezdtek. A legközelebbi esetben, nem elégedtek meg a bejelentés egyszerű tudomásulvételével, hanem bizalmasan közölték az illetékes hatósággal, hogy a halálesetet gyanusnak tartják. A gyanu alapján rendelték azután el az első boncolást, amelynek szenzációs eredménye volt. Az áldozat belső részeiből a vizsgálat kimutatta az arzént, éppen úgy, mint a, mostani tiszazugi eseteknél. A vizsgálat nem várt eredménye érthető feltűnést keltett, olyan feltűnést, amelynek nemcsak egy ország közvéleménye figyelt fel, hanem ugyiszólván az egész európai sajtó. Megindult tehát a hivatalos eljárás.

A biztosító intézetek egymásután jelentot-

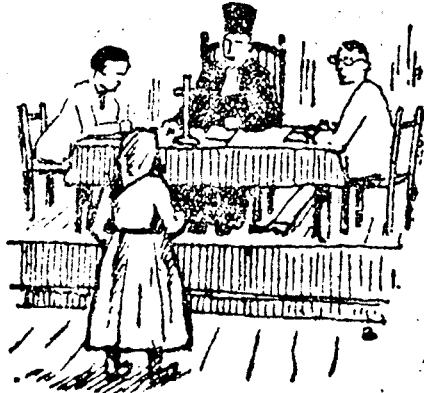
ték be a gyanus haláleseteket évekre visszamenőleg is, kérve a nyomozó hatóságoktól, az exhumálás elrendelését. El lehetett mondani, hogy akkor Hódmezővásárhelyen gyanus volt mindenki, aki meghalt. Bakai Lajos dr., Vásárhely akkori tisztii főorvosa a budapesti hatóságokhoz fordult, hogy küldjenek le megfelelő számú orvost, akik az exhumálások megtörténte után elvégzik a boncolás hatalmas munkáját.

Ugy emlékszem, mintha ma történt volna. Genersich dr. egyetemi professzorunk egy előadás alkalmával felhívást intézett hozzánk, hogy ki volna hajlandó le jönni Vásárhelyre, résztvenni a boncolásokban. Mint fiatal orvos, én is jelentkeztem. Velem együtt pedig mintegy hat kollégám is.

A lopott arzén utja

Mikor leérkezünk, a kis vidéki városka olyan volt, mint egy nyüzsgő hangyaboly. Detektívek és csendőrök serege, a nyomozás lázas munkája látszott minden hivatalos közege. Amidőn az exhumálások kezdetüket vették, a nyomozás már eléggé előrehaladott stádiumban volt.

Jáger Marit letartóztatták és vele együtt a gyógyszerár laboránsát is, aki bevallotta,

hogyan könnyen hozzájutván mérgekhez, rendszeresen lopkodott a születésű számára. A köznép „szerecsika” nevével ismerte azt az arzénes kivonatot, amelyet a gyilkosságokhoz használtak. Jáger Marinak nem volt más szerepe,

mint hogy ezt a gyógyszeráról lopott arzént továbbadta a kiszemelt, de már bebiztosított áldozat családjának. Az eljárás már ismeretes, akik a mérgezett tésztaikat ették, lassan sorvadtak, betegeskedtek és egy napon egy serral több volt a vásárhelyi alsó vagy felső temetőben.

Ennek a két temetőnek halottait exhumáltatták a hatóságok majdnem kivétel nélkül. Feltartuk az egész temetőt, kiemeltettünk régi halottakat, akikről ugyiszólván már a deszkából készült kórkörső is elporladt. Merkeződtek a boncolások, amelyekben Genersich dr. egyetemi tanár és Németh dr. budapesti tisztii főorvos vezetésével részt vettünk mi is, orvosok.

Haza Mária-Nosztráról

— Most gyakorlatban tanulhatják a törvénytörési kórboncolt. — mondotta Genersich professzor és mi igyekeztünk is felszólításának eleget tenni. A két temetőben a halottasházakat rendezték be a boncolás céljaira. Ez a hely azonban nem volt elég, s ezért künn a szabadban is állítottunk fel asztalokat és azokon boncoltunk. Napokon keresztül folyt a borzalmas munka, szedtük ki a belső részeket, amelyeket azután Pesten vizsgálták meg.

Maga a per folyamata többé-kevésbé mind ismeretes. A védőügyvédek itt is igyekeztek kimutatni éppen úgy, mint Tiszazugnál, hogy az arzén a földből, vagy esetleg a kórkörső deszkáról került a belső részekbe. Jáger Margit, akinek szellemi képességei feltűnő alacsony nívón állottak, a bíróság 15 évi fegyházra ítélte, amelyet ki is töltött Mária-Nosztrán. A nagy boncolás után pár évre reá még egyszer került a szenzációra éhes közönség elé a Jáger Mari neve.

A bíróság elítélte bűnrészességért Tóth István vásárhelyi lakost is, aki a szegedi Csillagbörtönben töltötte ki büntetését, s akinek vádlási téboly vett erőt. El is nevezték „Istene” Tóth Istvánnak. Balassa Armin dr. híres szegedi büntetőjogász néhány évre reaperujtással élt Tóth István ügyében, aki állandóan ártatlanságát hangoztatta. Az ügyet a szegedi törvényszék tárgyalta le és valóban fel is mentette a vádlottat.

A sors azután akkor hozott ismét össze Jáger Marival, amikor történetesen Hódmezővásárhelyen utaztam keresztül, s ő ugyanazzal a vonattal érkezett haza Mária-Nosztráról. Amint az állomáson kiszállott a vonatból két hordárnak kellett támogatnia, annyira elhi-

zött a fegyintézetben. Lassan, lépésben kivitték az állomás előtt várakozó kocsihoz és munkájukért két forintot kértek. Jáger Mari felszisszent:

— Nem lesz az sok egy kicsit?

— Hát akiket maga megölt, az nem volt sok? — replikázott az egyik hordár, mire a „Mari néni” szónélkül markukba nyomta a pénzt.

Azután eltűnt a neve a köztudatból. Csak most, a tiszazugi perrel kapcsolatban emlegettek mint olyat, akinek elvetemültségéhez fogható alig mutatott fel a bűnkrónika, s akinek nevéhez fűződő pert az országhatárokon túl is ismerték. Amelyikben magam is részt vettem, s amely orvosi pályafutásomnak egyik soha el nem feledhető emléke marad.

Olcso, jó és szép bundák

mérték után a legújabb modellek szerint

NEULÁNDER E. szücsnél
FISCHER ELIZ - palota.

Szörmék legolcsóbb beszerzési forrása, CONSUM RT. TAGJA. Szombaton csak este nyitva

Általános feltűnést kelt az 5+1 csöves 7050 típusu ORION-Rádiókészülék hangja.

Az ORION-Rádió az a készülék, amelyet magamnak régóta kívántam, mondja a laikus, a szakember és a kereskedő.

A legnagyobb, a legmodernebb és legolcsóbb rádiókészülék.

Kérje bemutatását bármely szaküzletben.

ORION-7050

Karriererek és tehetségek, akik Aradról indultak el

Mert saját országukban nem lehettek próféták. — Ut a gőzmosodáig. — Aradi orvosok, zenészek, akik külföldön szereznek dicsőséget a magyar névnek. — Aradi sportemberek a hírnév szárnyain.

A fiatalságé a jövő. — jó öreg szólásmondás. Ma azonban valahogy elvesztette vigasztaló erejét. A jövőről jobb há nem beszélünk! — mondják nemtörődöm vállvonogatással. Hát akkor beszéljünk valamit azokról, akik már megalapozták a jövőjüket, egész fiatalon, az élet derekán innen és felemelt fővel, bizakodó tekintettel haladnak előre az élet nehéz, de nem áthághatatlan akadályain keresztül.

Kezdjük talán Ráth Károllyal, akinek édesapja most is Aradon él. A hangzatos újságírói név alatt a szürke Leichter Károly név rejtőzik. Leichter Lipót aradi bőrkereskedő fia előbb Aradon újságíroskodott, majd Temesváron lapot szerkesztett. Azután kikerült Párisba, a csillogó ígéretek, csábító, felületes ragyogás fővárosába. Ott is megpróbálkozott az újságírással, hogy milyen sikerrel, arról nem számol be a krónika, de jelenleg azt mondják, nagyon jól megy neki: gőzmosodája van Páris szívében és száz emberrel dolgoztat. Ragyogó újságírói karrier helyett biztos jövőt, rendes megélhetést teremtett magának, s most kényelmesen él a francia fővárosban és száz embernek ad kenyeret vállalatja keretein belül.

A kivándorolt magyarok kolóniája Párisban

Párisban különben egész kis magyar kolónia alakult Aradról kivándorolt magyarokból. Ott vannak a Zettel-növér, Zettel Fülöp furnírgyáros, fatermelő vállalat tulajdonos leányai. Egészen fiatalon mentek ki és most mindketten boldog, megelégedett asszonyok. Dr. Zettel Margit gyermekorvosnő Párisban, férje Varga László folyamamérnök, aki mellékesen jó menetelű bélyegkereskedés tulajdonosa is. Zettel Ibolyka kiváló építész-mérnök, az Ecole des Beaux Arts-t végezte a francia fővárosban, majd férjhezment a szintén aradi származású Salgó Miklós dr.-hoz, egyik legkeresettebb szem-fül-gége specialista-hoz. Austerweill Annuska és Eszter is megalapozták jövőjüket Párisban. Annuskát mint a filológia tudorát emlegetik, aki a „Licenciére des lettres” címet nyerte el a párisi tudomány-akadémián. Austerweill Eszter pedig az amerikai Rockefeller-kórházban működik a francia fővárosban, mint végzett missziós-nővér.

Lutz Pikó (Sándor) francia boxbainok sikereiről számolnak be a legfrissebb tudósítások Párisból. Aradon, az AMTE birkozói közül indult ki ennek a markáns sportsmannek a karrierje. Aradról egyenesen Párisba ment ki, ahol hamarosan áttért a jövedelmezőbb boxolásra. Ma a franciák egyik legkitünőbb professzionista ökölvívója, aki Svédországban, Angliában vendégszerepel állandóan nagy siker mellett. A francia lapok nyugodtan elkönnyelnek mint francia boxolót, de „Lisz Pico” azért szívében magyar marad és szívesen gondol vissza Aradra, amikor még az AMTE legjobb birkozója volt...

Kubelka-Vas Ferdinánd csak 26 éves, de már szintén a fiatalon beérkezettek között

foglal helyét. A rokonszenves fiatal muzsikusi ereiben tiszta zenesz-vér csörgedez. Anyai nagyanyja elismert zongoraművész nő volt annak idején és édesapja cseh származásával egyenesen Bohemia levegőjét vitte bele a gyermek-Kubelka életébe. Édesanyja ma is ott él az Arad zeneéletében szerepet játszó zongoraművészeknek. Kubelka-Vas Ferdinand Aradon kapta az első leckéket az öreg Ungertől, aki egész zenészgenerációt nevelt fel. Majd Bécsbe végzett zeneakadémiát, s még nem volt kész tanulmányaival, amikor Dániába, Dél-amerikába kapott meghívásokat. Azonban osztrák állampolgársága meggátolta abban, hogy elhagyja Ausztriát. Legutóbb Franciaországba kapott kitünő szerződést, de nem fogadhatta el, mert nem kap beutazási engedélyt. Jelenleg saját kvartettjével koncertezik Ausztriában. Legutóbb felfedezték zeneszerzői tehetségét és most azt is szépen gyümölcsözteti. Aradon műegyetemre készült és nem akart zenesz lenni, mert nagybátyja, aki most az amerikai Rochesterben zeneakadémiai tanár, szerrinte „elég volt egy családban”.

Hogy egy még fiatalabb, valóban beérkezett zenésztalantumot vegyünk, itt van Kilenyi Edward. Még hiszen huszéves és úgy az új, mint az ó-világban mindenfelé nagy sikereket arat. Jelenleg Európában turnézik. A szezon elején Svédországban, Norvégiában, Dániában hangversenyzett. Koppenhágában rádió-koncertet is adott, amelyet a hanghullámok Aradra is elhoztak, hogy Aradon lakó nagybátyja és rokonai is élvezhessék hírneves „Egy”-jük kiforrott zongorajátékát. Kilenyi Edward aradi vonatkozásai édesapjánál kezdődtek, aki Unger-növendék volt Aradon és III. gimnázista korában már állandó tagja volt az aradi Filharmonikus Zenekarnak. Jelenleg Amerika egyik legelismertebb zenei tekintélye. Holly-

Akik célhoz értek a világsiker felé vezető úton

Magas piedesztálon áll Európa legnevesebb hegedűművészei között is Telmányi Emil, aki ugyancsak Aradról indult el a világhírnév felé. Senki olyan szívhezszólóan nem tudja kihozni a melódiák ivelését, mint Telmányi és tónusa közismerten a legkifejezőbb a fiatalabb generáció hegedűművészei között. Telmányi Emil édesapja Aradon volt gimnáziumi tanár és a fiatal Telmányi itt végezte gimnáziumi tanulmányait. Korán elvesztette édesapját és mint egész fiatal öregek került Unger Mórhoz, aki azonnal felismerte benne a nem mindennapi tehetséget. Már studiuma kezdetén feltűnt nagy szorgalmával és a konzervatóriumi és gimnáziumi ifjúsági koncerteken kivált a növendékek közül rendkívüli ügyességével. Egy önképzőkori előadáson azután mindenkit megkapott Telmányi művészi játéka, a midőn Paganini „Boszorkánytánc”-át játszotta el. Ezután került fel Budapestre, ahol Hubay növendéke volt, innen indult el azután a világsiker felé vezető útra. Jelenleg mint Bach legjobb interpretálóját ismerik Európa-

woodban él, ahol a hangosfilmét találta kitünő elhelyezkedést mint zeneszerző. Mialatt Aradon kemény, esikorgó tél van, Kilenyi Edward Spanyolországban vendégszerepel. Osztrákországi a hasznost a kellemessel...

Itt van a kis Tölőssy Magda, aki szintén nem érte még el a második X.-et és Németországban komoly hírnévre tett szert. Most itt hon van Aradon, pihen ki a siker után való törtetés fáradalmait. Legutóbb több ízben volt alkalmunk gyönyörködni csiszolt, kiforrott játékában. Aradon is megállapíthattuk, hogy ő is egyike azoknak, akik külföldön nagyon fiatalon dicsőséget szereztek Aradnak.

A zene berkeiből térjünk át más mezőkre. A szobrászművészet terén az aradi Poór Mihály aratott sikereket legutóbb Magyarországon, ahol gyönyörű emlékművet állított a háboruban elesett hősöknek. Sok megrendelést hozott haza magával Aradra, Karácsonyi szabadságát tölti itt a szülői házban. Poór Mihály, nincsen még harminc éves, de már megalapozta karrierjét. Aradról indult el Adám Irma bécsi szobrászművész nő is, aki Hajós gyógyszerész nővére. Bécsben tanult az orosz Thereza Feodorowna Riess-nél, s most is az osztrák fővárosban dolgozik mint a legkeresettebb portréfestő egyike. Talán a szobrászathoz kapcsolhatjuk a plasztikus arcápolás nagy mesterét Auričht Gusztáv dr.-t is, aki New-yorkban, mint a plasztikai sebészeti orvosa három korszakban tölt be főorvosi tisztelet, s a görög mítosz szobrászainak mintájára, az utopisztikus fantázia törekvéseit valósítja meg. Eleven arcokat farag, toldoz-foltoz kellemessé, egészségesé. Ő is aradi, minden nyáron hazajön családja látogatására.

A hírneves aradi sportolók

A sport, de különösen a football az utóbbi években nagy fejlődésnek és rendkívüli népszerűségnek örvend világszerte. Sok fiatal érvényesülni akarást juttatott szóhoz. Például Auer Ricsi (István) neve ma egész Európában híres. Tíz év előtt még az aradi Liceum-kertben rugta a rongylabdát, majd az AMTE ifjúsági csapatába került, innen rövidlegettel szereplés után azonnal az első csapatba arivált. Több ízben volt Románia országos válogatott csapatának játékosa. Most ötödik éve hogy Budapestre ment, ahol az Ujpesthez szerződött le. Azóta állandóan az első csapatban játszik és többszörös magyar válogatott játékos. Huszonhat éves mindössze. Tavasszal nősült, s bár kitünő állása van az Egyesült Izólampa Gyárban, a feleségének trafikot vett az egyesület, csak hogy Pesten tartsák Ricsit, aki pedig öreg anarchista, mert „bombái” európaszerte híresek.

Teleky Pál (Paja) huszonöt éves. Ő is az AMTE „ifiben” kezdett, majd rövid ideig a II.-ben játszott, de csakhamar az első csapatba került, ahol két évig centereskedett. Azután a legendáshírű Kinizsibe ment át Temesvárra, azután bekerült az országos válogatott csapatba. Most már negyedik éve Magyarországon él, a kitünő Bocskay-csapatban játszik Debrecenben s mint egyik legjobb magyar középcsatárt ismerik Magyarországon.

szerte. Aradon legutóbb néhány év előtt hangversenyzett tomboló siker mellett, hiszen Telmányira igazán büszke lehet Arad...

Unger Ernő Unger Mórnak, a zseniális filharmonikus dirigensnek nagy tehetségű fia. Unger Mór a legmagasabb színvonalra emelte annak idején az aradi filharmonikus zenekart, a fia viszont Budapesten szerezte dicsőséget a zeneművészet terén. A fiatal dirigensgárda neves tagja, aki már kora ifjúságában született dirigensi talentumnak bizonyult. Aradon kezdte studiumait, először csellót tanult, majd áttért a zongorára. Budapestre került, ahol Herzfeldnél, majd Koestlernél tanulta az összhangzástant, hangszereleést. Jelenleg a Magyar Királyi Zeneakadémia tanára és az akadémia növendékzenekarának állandó dirigense. Ezenkívül más zenekaroknál is dirigensi állást tölt be és nevét a fiatal karmesterek legjobbjai között emlegetik Budapesten. Aradon akkor dirigálta utóbbára a filharmonikusokat, amikor apjának jubileuma alkalmából képét leplezték le.

Csányi Piroška

Kalandos szökés a franciák aradi börtönéből

**Bak Sándor budapesti detektívfelügyelő különös
kalandja Aradon a francia megszállás idején**
**Egy izgalmas óra Arad francia megszállása alatt — Különös francia
fogoly a városháza fogdájában — Hajsza a szökevény után**

Irta: **Weil Károly dr.**

1919. márciusban történt... Arad francia megszállás alatt. Gondrecourt tábornok a parancsnok, Saint Lemair kapitány a vezérkari főnöke. Rendőrségük is van, „Service de la Surte” néven, ez a Széchenyi-uccában, báró Neuman Alfrédék házában volt elhelyezve. A francia rendőrségnek a parancsnoka Lalague főhadnagy, titkára — Monsieur Armand — egy ravasz, minden hájjal megkent párisi detektív. Az aradi rendőrség a franciák alá volt rendelve, minden utasításuk parancs volt számunkra, ők hagyták meg a fegyvereinket is, úgy, hogy a városi rendőrség, dacára a megszállásnak, teljes üzemen volt. Ez a működésünk azonban nagy felelőséggel járt. Green Nándor akkori főkapitánynak nem volt egy nyugodt pillanata sem.

A központi ügyeletes tiszt korlátlanul volt a város felett 24 óráig. Persze, a legteljesebb felelőség mellett, különösen a franciák alatt. Hozzám volt beosztva Hajdu István rendőroronester, Mucsi Károly altiszt, valamint megfelelő őrszemélyzet és néhány detektív. Amint átveszem a szolgálatot, megjelenik Lalague főhadnagy, a „Surte” parancsnoka, egy tömzsi, villogó szemű, végtelen élénk, temperamentumos francia és közölte velem, hogy egy politikai foglyot hozott. Nyitassak cellát; azt, amelyik éppen üres, hogy ott biztos felügyelet mellett elhelyezhessük. A kapu elé pedig francia katonai őrséget állított, annak jelül, hogy itt a francia hadsereg foglyát őrzik. A főhadnagyot azonnal lekalauzoltam a pincébe, ahol fogdáink voltak.

Választhatott, mert majdnem mind üres volt. A legsötétebb, legpiszkosabb cella a tájára egy noteszlapra írt cédulát szegezett: „Prisonier francais” felirással. Nagyon kíváncsi voltam, miféle veszedelmes embert küldhettek hozzám. Kérdésekre csak annyit mondott: — Mindjárt meg fogja látni.

A szigorú francia fogság

A francia rendőrség szerepe ugyanis az volt, hogy távol tartsa a bolsevistákat Aradtól, itt pedig nyomjon el mindenféle hasonló megmozdulást, hogy a francia megszállás alatt lévő városok bolsevistamentesek maradjanak. Erre nézve parancs is volt kifüggesztve, amelynek megszegéséért főbelövés járt. Aggodni kezdtem. Háttha egy aradi polgár került alaptalanul gyanuba? Lalague eltávozása előtt kijelentette, hogy a fogoly őrszései én vagyok a felelős és ha megszökik, engem állít hadbíróvá. Őrszeméit a kapu előtt helyezte el és megparancsolta a két szuronyos katonának, hogyha a francia fogoly szökni akarna, löjje le.

Egy fél órán belül megjött a fogoly. Megerősített őrség hozta. Nagy meglepetésemre a letartóztatottban Bak Sándorra, az aradi munkáspénztár volt tisztviselőjére ismertem. (Nem tévesztendő össze Back Soma Sándorral, a volt aradi, jelenleg pesti hírlapíróval) A legnagyobb sajnálattal néztem rá. Vajon mit követhetett el? Átvettem a szokásos formákkal és a francia őrség leveztelte a kiválasztott cellába. Bezárták. A kulcsot az altiszt nekem adta át. A franciák eltávozása után lementem a pincébe és a rácson keresztül kikérdeztem, mi történt? Érdekes dolgokat mesélt el.

Elmondotta, hogy a „Surte” parancsnoka, Lalague főhadnagy „pályázik” rá. Mikor Aradra hazakerült, rögtön letartóztatta és, mint kommandósát, átadta a román hadseregek parancsnokságának. Lekerült Nagyszebenbe a hadbíróvá. Itt Paplica ezredes bizonyíték hiányában felmentette és haza engedte. Amikor ezt Lalague megtudta, újra letartóztatta, mi-

den különösebb ok nélkül. Bak ekkor a francia rendőrségről egy hosszú memorandumot csempészett ki és azt elküldte postán Szegedre, Charpy tábornoknak, a francia hadtestparancsnoknak, amelyben az egész francia helyőrség tisztikarát, Gondrecourt tábornokot, Saint Lemair kapitányt és Lalague főhadnagyot feljelentette, az őt ért igazságtalanságok miatt. A Szegeden parancsnokló tábornok a jelentést Aradra küldte át és vizsgálatot rendelt el.

— Erre engem letartóztattak! — kiáltotta kétségbeesetten. Láttam, hogy Bak Sándor a fenti komolytalanságon kívül egyebet nem követett el. Megvigasztaltam, hogy nem lesz semmi baja.

Egy megdöböntő felfedezés

Azután otthagytam. Egy óra múlva felüzen értem, hogy jöjnek le azonnal. Meglátogattam. Kétségbeesetten kezdett könyörögni, hogy engedjem ki, mert nem bírja ki tovább ebben a piszkosban. Megmagyaráztam neki, az lehetetlen, minden pillanatban jöhet Lalague, vagy Monsieur Armand és nekem is végem van. Hanem várjon estig nyugodtan. Ha sötét lesz és elcsendesül minden, valamit teszek az érdekében. Nagyon megsajnáltam. De viszont jószívűségemmel nem akartam esetleg megrontani a helyzetét és magamat, valamint a hivatalt is bajba sodorni. Szegény Bak Sándor egyideig még lármázott, aztán elhallgatott.

Este lett. Minden elcsendesült. Tudtam, a franciák ilyenkor a tisztai étkezdében lakmároznak. Kizártnak tartottam tehát, hogy Lalague éjjel idejőjön. Lementem Bak Sándorért. Kimentem. Sirt az örömtől, majdnem kezet csókolt. Beültünk az inspekciós szobába. Jó vacsorát, meg néhány krigli sört hozattam a Milleniumból és nagyszerűen elszórakoztunk. Bak Sándor művelt, szellemes ember volt. Perfekt francia-angol. A háboruban a hadsegélyző hivatalban, gróf Teleki Pál a későbbi miniszterelnök mellett volt beosztásba, mint főhadnagynak. Különben újságíró is. Ezért is jött le Aradra. Szeretett volna bejutni az Aradi Közlöny redakciójába. Meg is kért, protezsáljam a főszerkesztőnél. Megígértem neki, de lelkére kötöttem, hogy hagyjon fel a feljelentéseivel és béküljön ki a franciákkal.

Éjfél felé nagy dilemmában voltam. Megszereztem Bak Sándort és nem akartam, hogy az éjjelt lent töltsze a fogdában. Könyörgött is. Másrészt attól féltem, hogy könnyelmű ember léte megszköni képes. Végül mégis a jószívűségem döntött. Megszereztem a szolgálati szabályokat és a rokonszenves foglyomnak a rendőrtisztit ágyat vettem meg. És a saját szobámba vonultam vissza.

Bak nem győzött eléggé hálálkodni. Óvatosságból azonban a legszigorúbban figyelemmel tarttam a kapu-őrséget, nehogy kiengedjenek

SALON PENSIO

Budapest, IV., Váci-ucca 58., I. emelet.
A Belváros szívében.
Teljesen újonnan átalakítva, új vezetéssel ismét megnyitott.
Gyönyörű modern, erkélyes, logiás szobák. Elsőrangú ellátás már 6 pengőttől. Telefon 57—0—89

innen egy civilt. Sőt a két francia katonát is figyelmeztettem, hogy vigyázzanak a két első ablakra. Utasítást adtam továbbá arra is, ha netalán éjszaka jönnének a franciák, szöktessek le a hátsó ajtókon keresztül Bak Sándort a pincébe.

Igy aztán félig-meddig önmagamot megnyugtatóan, lefeküdtem. Nyugtalan éjszakám volt. Tudtam, hogy Bak Sándor könnyelmű ember, aki minden megfontolatlanúságra képes. Másnap reggel vasárnap volt, 7 órakor már felkeltem. A központi ügyeletes szobámba siettem. Benyitok és a legnagyobb rémületemre Bak Sándor nem volt a szobában, eltűnt. Valószínűleg örjögtem dühömben. Az öreg Dijn bácsi a kapu alatt szolgálatot teljesítő altiszt nagynehezen könyögi, hogy látott valakit kimenni reggel a kapun, de ő nem tudta, hogy kicsoda s így kiengedte. A szemem előtt összeszeftutott minden. Vége a világnak, cikázott át az agyamon, ha 8 óráig nem keritjük elő a szökevényt.

Megindul a nyomozó apparátus. Állomást őrséget, a várokat percek alatt értesítettük. kerékpáros küldöncök száguldottak az uccai őrszemekhez. Jómagamot már a kikindai francia hadbíróvá előtt láttam. A legkétségbeesettebb hajsza közepette egy gondolat villant fel az agyamban, nem ment-e el borotválkozni a legközelebbi borbélyhoz? Átrohanok Zsikicshez. Ott telt ház volt, még a pótszékeken is beszappanozott fejű emberek ültek. Nehéz így az arcokat felismerni. Széjjel nézek s egyszerre csak egy kopasz fej szólal meg a terem legvégső sarkából:

— Jó reggelt kapitány ur!

Oda nézek... meghült bennem a vér, Bak Sándor ült ott és a legnagyobb lelkinyugalommal borotválkozott, cigarettával a szájában. Nem tudtam első pillanatra, mit mondjak. Le-lőjjem-e, vagy mosolyogjak? Ez utóbbira azonban még nem volt kedvem. Háttha éppen most mennek érte a franciák. Mindegy, fő az, hogy megtaláltam. Leültem, megvártam, míg megborotválkozott és azután felvittem a rendőrségre. Vége volt a bizalomnak, le a pincébe! Az átélt izgalomtól azonban majdnem összeestem.

Az aradi rendőrség egykori foglyama — detektív-felügyelő

Ugy tudom, pár napig ide-oda dobálták Bak Sándort a franciák, azután megunták és kiengedték. De neki ezután nem tetszett az itteni levegő, Budapestre ment és ott keresett elhelyezkedést. Évek múlva a Gizella-téren talákoztam vele. Akkor már én is civil voltam. Még mindig hálálkodott. Bak Sándor később a pesti államrendőrséghez került és intelligenciájánál és nyelvismereténél fogva, szép karriert futott be. Bak Sándor, a kártya partiek állandó habituéja, ma detektív-felügyelő, a szállodákat és a klubokat ellenőrző csoport nagyteknéjű főnöke. Sokszor olvashatjuk, hogy rajtaütésszerűen leplezett le itt-ott egy titkos kártyabarlangot. Nála is bevált az a régi mondás, a betyárból lesz a legjobb pandur.

Arainkat lényegesen

leszállítottuk.

10 kgr. 10 tával fűt egy szobát 24 órán át

Arjegyzéket díjtalanul küld:

Szántó Dezső és Fia
Oradea.

Akik rokkantan indulunk

*Aradi Közlöny számára írták
Dr. Vázsonyi János*

Dr. Vázsonyi János, a magyar Képviselőház egyik legtehetségesebb fiatal tagja az Aradi Közlöny számára írt érdekes cikkét az alábbiakban közöljük le:

Régi megállapítás, hogy korosztályok között eszmei, elvi s elgondolási ellenetek állanak fenn. Természetszerűen folyik ez az örök mozgás, az állandó fejlődés, a mindig többet akarásnak fokozatából. Dosztojevskv, Schiller, Hasenclever s még számosan a világirodalom jelesei közül remekműveikben világítják meg e kérdés mindenkor megismétlődését, de mintha a mai korban ez a probléma kimélyültebb és szétágazottabb lenne, ami összefügg azzal az elkopott szóval, mely kimondott szó már hétköznapivá vált, de mint probléma annál súlyosabban nehezedik reánk: a világváltsággal.

XIX-ik század második felében Európa minden népe a megújulás, a termelőmunka és a békés fejlődés útján haladt. Az a generáció, mely ebben a korban élt, még helvesebben ebben a korban született, a boldog gyermekévek mellé a reményteljes ifjúságot kapta ajándékkul a sorstól. Minden gazdasági kérdés áthidalható és megoldható volt, foglalkozási és osztályérdekek nem túltak előtérbe s mindaz, ami a közéletben szereplők cselekedeteit irányította, pusztán az elvek és elsősorban a közjogi elgondolások területén mozgott. Ez volt az a korszak, amikor Arad mint szent város szerepelt, hirdetve a mártír 13-ak emlékét, ennek a korszaknak végén volt a városnak képviselője gróf Tisza István, ki közjogi fel fogása mellett már egy osztályvérdet is jelentett, de egész más kor volt már az, amikor Aradon ellenforradalmi kormány alakult, gróf Károlyi Gyula elnöklte alatt, aki a mai sivar időkben viszont a kis Magyarországnak miniszterelnöke.

A régi, boldog korszakot szemévesíti meg a magyar politikának egykori nagy vezéralakja, Aradnak ma is híressége: *Barabás Béla*. Az ő küzdelmei, az ő harcai még a 48 és 67 kérdései körül mozogtak, a ma fiatalságának problémája egyedül és kizárólag a megélhetés kérdése.

Az előző, egykor boldog ifjúsággal rendelkező generációnak téves fel fogásából fejlődött ki a mai nyomorúság. Csak azokra gondolok, akik a világ sorsának kerekait forgatták. Az előző generáció teremtette meg a háborút s az utánuk jövő, ma 30—40 éves korosztály verezett el benne. Ennek folyamánya volt a még sokkal szörnyűbb gazdasági háború, mely a béke hősi halottainak millióit termelte. Európa térképe megváltozott de megváltozott minden egyesnek saját sorstérképe is. Valamikor a 18—20 évesek voltak azok, akiket fiataloknak neveztek s akik pályájuk kezdetén állottak, ma azt vesszük észre, hogy még 30-ik életévünk után is fiatalok vagyunk, pályánk kezdetén állunk, gondtalan ifjúságunk nem volt soha szárnyainkat, melyekkel repülni akartunk, lenyesték az indulás előtt, jelenünk sivar s a jövőnk bedeszakozott.

Ez a lényege a két generáció közötti különbségnek. Állástalanság, programtalanság, tanácstalanság. A régi nagyok boldogan fedezték fel a fiatal tehetségeket, istánpolták őket, örültek annak, hogy lesz, ki munkájukat folytathatja. A ma kicsinyei félnek a feltörő tehetségektől. De, hogy is folytathatnánk az ő munkájukat? Hisz nincs utmutatás merre menjünk, nincs segítség, hogy a vergődésből kikerüljünk.

A mai 30-asok korosztálya még látta a boldog és gondtalan béke éveit, anélkül azonban, hogy azokat maga élvezhette volna. Alap-

műveltségét az iskolában, még a régi világ alapján szívta magába. Ezért szentimentálisabb, ezért még összeforrottabb a multnak, annak a letűnt világnak kérdéseivel, melyek lényegükben mind szertefoszlottak, mert a háború és az azt követő években alkalmatlanoknak bizonyultak az egybefogó s teremtő erőre. De már ott dühörög mögöttünk az új fiatal-ságnak korosztálya. Az új 18—20 évesek serege. Ezeknek már mi is idegenek vagyunk, ezek már bennünket sem értenek meg. Abból a korból, melyben ők születtek és felnőttek, már kiveszett a szentimentalizmus, már kihalt az eszme s csak egy bálvány maradt ismeretes, az örök aranyborjú.

Európa Amerikává változott a tempóban, azzal az egy különbséggel, hogy Európában hiányzik a dollár. Az élet kiméletlenné vált s a civilizációnak előretörésével kihálóban van a kultúra. Civilizált a test, de ősemberi a lélek, visszasüllyedt abba a korba, amikor az embert nem különböztette meg más a fenevad-

tól, mint az, hogy két lábon járt és beszélni tudott.

A káosz, a vajadás korszakában élünk. Megvalósult a biolia mondása: „Az apák esznek egrest és a fiak fogai vásznak meg tőle“. Az előző generáció büneiért a mi szomorú generációnknak, a 30-asok generációjának kell vezekelni. Egy régi világ elbukása s egy feltörő új világ ki nem alakultsága közt fuldoklik ez a korosztály. Szeretné a multak hibáit jóvátenni, szeretné a jövőd fájdalomt csillapítani s közben nem tud önmagáról gondoskodni és anélkül, hogy harcot folytatna, csendesen elvérzik.

Repülőgépek kóvályognak a levegőben, de a mi gondoktól terhes tekintetünk lehajtott fejjel a földre tapad. Transzparens világitanak nappali fényvel, de nem adhatják a nap meleg szeretetének sugarait a fáradt szem számára. Külön-külön minden ország, minden közület s minden egyes csak fáradtan pislákoik gvertyaláng, mely az örök tüzet várja, hogy ismét fákllyaként lobogjon, miközben az orkán egyik mécesest fujja el a másik után.

Három generáció egygyé lett a kietlenségben. Szürke haju öregek, akik egy életet töltöttek el a robot munkájában, a megérdemelt pihenés helyett ott állanak a kezdet-kezdetén, azokkal együtt, akik örökké fiatalok maradnak, mert még mindig kezdők s a feltörő tényleges fiatalokkal. A mi és a minket megelőző generáció között azonban az a szomorú különbség, hogy az öregek rokkantan érkeznek s mi — fájdalom — már rokkantan indulunk.

Argetoianu Mussolininél

A pénzügyminiszter nyilatkozik elutazása előtt — Lugojanu és Maniu Kolozsváron — Nincs akadálya a konverziós javaslat módosításának — A javaslatot február elseje és tizenhatodika között le kell tárgyalni

Bucurestiből jelentik: Argetoianu pénzügyminiszter küszöbön álló elutazása előtt nyilatkozatot adott az „Adeverul“ munkatársának. Arra a kérdésre, hogy melyek a legközelebbi tervei, kijelentette, hogy ezidő szerint legfontosabbnak tartja külföldi utazását, amelynek során számos nagyfontosságú ügyet akar elintézni. Külföldi utazása tette szükségessé, hogy a parlament csak február elsején kezdheti meg tanácskozásait, miután több hét fog eltelni, amíg Rómából, Párisból, Londonból és Berlinből hazatérhet. Római tartózkodása alatt egyébként találkozni fog Mussolini olasz miniszterelnökkel is.

Argetoianu nem éri az ellenzéket

Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy mi a véleménye az ellenzéki pártoknak a konvertálási javaslattal szemben elfoglalt álláspontjáról, kijelentette a pénzügyminiszter, hogy az teljesen érthetetlen előtte már azért is, mert a maga részéről a legjobb szándék vezette a javaslat benyújtásánál. Eredetileg egy szűkebbkörű bizottságot akart kiküldeni a javaslat megvitatására, később azonban a bizottságot 40 tagra egészítették ki és hogy az a kibővített bizottság nem eléggé munkaképes, az a dolog lényegéből folyik. Végül kijelentette a pénzügyminiszter, hogy a maga részéről nem zárkózik el semmiféle megfelelő módosítás elől, csupán a konvertálás keresztülviteléhez ragaszkodik, mert arra gazdasági szempontból feltétlenül szükség van.

Itt említjük meg, hogy Argetoianu javaslata a mezőgazdasági adósságok konvertálásának tervezete körül, ismét forrnak az események. Mint ismeretes, a nemzeti-paraszt-párt delegátusai nemrégiben kiléptek abból a bizottságból, amely a javaslatot előkészítette. A nemzeti-paraszt-pártiak után, most a liberális delegátusok is kiléptek a javaslatot előkészítő pártközi bizottságból. Minthogy a parlamenti szünet február elsejéig tart, a mezőgazdasági adósságok végrehajtását felfüggesztő törvény pedig február 15-ig van érvényben, február elseje és 15-ike között kell megtör- tén-

ni a konverziós javaslat parlamenti tárgyalásának.

A nemzeti-paraszt-párt elnöki tisztségének kérdése egyébként még mindig a belpolitika homlokterében áll. A kérdésnek külön aktualitást ad, hogy tegnap délután érkezett Kolozsvárra Lugojanu Londonból. A volt miniszterelnökségi államtitkár telefonon közölte Mihalacheval, hogy Titulescu nagy érdeklődéssel fogadta a nemzeti-paraszt-párti elnöki tisztséget betöltésének személyével kapcsolatos tervét, de gondolkozási időt kért és kijelentette, hogy január első felében Bucurestibe érkezik, ahol ebben az ügyben tárgyalni fog a párt vezetőségével. A telefonértesítés következtében Mihalache nem utazik St. Moritzba, hanem be várja Titulescu megérkezését.

Munkatársunknak alkalmá volt Kolozsváron beszélgetést folytatni Lugojanuval, aki kijelentette, hogy a Londonban folytatott tanácskozásairól érdemben nem nyilatkozhatik, miután azokban végleges döntés még nem történt. A beszélgetésnél jelen volt Vaida Sándor is, aki arra a kérdésre, hogy Titulescu elfogadja-e az elnöki tisztséget, a leghatározottabban kijelentette, hogy nem, ezt már azért sem tehetete meg, mert amíg külföldi követ, addig nem lehet egy párt elnöke.

Maniu tárgyalásai Lugojanuval

Lugojanu megérkezésének hírére Maniu Gyula is Kolozsvárra sietett és az újságírók érdeklődésére kijelentette, hogy Lugojanut, mint barátját látogatta meg és a vele folytatott beszélgetések alkalmával politikáról egyetlen szó sem esett.

Mihalache fogadta a sajtó munkatársait, akik előtt nyilatkozatot adott a nemzeti-paraszt-párt jövő programjáról. Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy a párt miért tanúsított az utóbbi időben passzív magatartást, kijelentette, hogy a nemzeti-paraszt-párt a jelenlegi kormányt kísérleti, átmeneti kormánynak tekinti és ezért nem bevezetett volna szemben olyan határozatokat, amelyek álláspontokra, mint más kormányokkal szemben.

A Vadászkiert kabaré Unnepl műsora nyitja a legjobb szórakozást a karácsonyi ünnepek alatt.

A bécsi Rothschildok tündöklése

Kiből áll a Rothschild-ház és mi a vagyona? és bukása
— A legendás vagyon rejtélyes mérlege —

Csődöt mondtak a családi kapcsolatok — Magukra maradtak a bécsi Rothschildok — Egy tragikus szerelem

A Creditanstalt májusi összeomlása óta, kerék két hónapja áll a gazdasági — nem: az egész világ érdeklődésének középpontjában a Rothschild-ház. Creditanstalt, Amstelbank: ugyanolyan állomás a Rothschild-ház történetében, mint aminők Jéna vagy Waterloo a francia nemzetében és ez a két név különösen azért nevezetes, mert ezelőtt mindenki azt hitte, hogy a Rothschild-ház a bankok károsultjait nem akarja kifizetni, az Amstelbank óta azonban köztudomású, hogy nem tudja kifizetni őket. A Rothschild-név: program volt, üde kilátás még a legsivárabb gazdasági helyzetből is. A világ úgy képzelte, hogy Rothschildok vagyona kimeríthetetlen, kifogyhatatlan, — hogy valami olyan túldimenzionális, amihez még a mai gazdasági nyomoruság sem ér el. Csak egy, egyetlenegy okos bécsi bankigazgató akadt, aki, még a legnagyobb konjunktúra idején, egyszer, intim, baráti körben azt mondta:

— Láttam már valaki a Rothschild-ház mérlegét?

És éppen ez, hogy senki soha nem érdeklődött a Rothschildok mérlege, legendás vagyunk tárgyai alapján, mutatja, hogy ők élvezték a legjobban, egyenesen korlátlanul élvezték a nagytőke, a nagyipar, a nagybank existenciájának lélektani főfeltételét: a világ bizalmát.

600 millió aranykoronás vagy a...

Senki sem tudja, mennyit veszítenek a Rothschildok két híres bankjuk tönkretételén, senki sem tudja, mennyi vagyonuk marad még.

Ami azonban csodálatos jelenség és meglepte az egész világot: az az, hogy a Rothschild-ház híres családi összetartozású gyűlölván teljesen csődöt mondott, a párisi, londoni, frankfurti Rothschildok a pénzügyi válság óráiban, heteiben és hónapjaiban teljesen magukra hagyták a bécsi Rothschildokat.

Ennek a bécsi ágának a története és a helyzete most, a Creditanstalt válsága kapcsán, nagyon aktuális és bővelkedik az ismeretlen és érdekes részletekben. A bécsi Rothschild-házat Rothschild Natániel alapította, illetőleg ő volt az, aki „az öt frankfurti” közül Bécsben telepedett le. Natániel gyermekek nélkül halt meg, mint nőtlén öregúr és a vagyonát a fivérére, Albertra hagyta. Akkoriban ezt a vagyont százmillió aranykoronára becsülték, tehát száz húszmillió aranydollárra. Ezt a horribilis pénzt örökölte „a bécsi Rothschild”, a mai Rothschildok dédapja. Ez a Rothschild Albert még a régi Rothschildok közül való volt, egész életét a munkának szentelte és olyan gondosan kamatoztatta a pénzt, hogy amikor meghalt, több, mint egymillió, vagyis, több, mint egymillió aranykoronára maradt utána. Ezt a pénzt örökölték gyermekei: négy fia és egyetlen leánya. Fiai közül a legidősebbet, Móricot, nagy szerencsétlenség érte: még apja életében megbetegedett, elmegyógyintézetbe kellett szállítani. Bécs közelében, ahol a mauereohilngi idegyógyintézetben ápolják, természetesen egy Rothschildhoz illő kényelemmel, sőt fényűzéssel: a szanatórium parkjában külön pavilont építettek a számára, két orvos van mellette, akik kizárólag az ő rendelkezésére állnak és négy betegápoló nővér, akik felváltva kizárólag csak őt ápolják. Az utána következő fivér, aki természetesen, idősebb bátyja betegsége következtében, a bécsi Rothschild-ház ezidőszerinti feje: báró Rothschild Alfonz, aki ma 53-54 éves lehet, a Theresianumgasse-ben, Bécs egyik legelőkelőbb negyedében, a híres „Diplomatenviertel”-ben van a palotája,

egy Montefiore-lány a felesége, ő a „társadalmi Rothschild”, övé a híres versenyistálló, nála vannak a legszebb estélyek és a legelőkelőbb fogadások, a vagyonából él, üzletet nem csinál és nincs is köze sem a Creditanstalthoz, sem az Amstelbankhoz.

Korban mindjárt Alfonz után következik — nála alig egy-két évvel fiatalabb — Louis, a bécsi Rothschild-bankház főnöke, a Creditanstalt elnöke. Városszerte ismert jelenség, igen diazkrét, elegáns megjelenés. Délben a Sacher-szálló uccai ebédlőjében ebédel, régi, feudális, arisztokrata társaságban, amelyben gyakran több főherceg is akad, de amelyben gyakran kisebb urakat alig találni. Rothschild Louis báró nőtlén ember. Fiatalabbik fivére, Jenő, tíz évvel ezelőtt sokat beszélgetett magáról: akkor vette el feleségül nemcsak Bécs, de talán egész Európa legszebb asszonyát, Schönborn Kitty grófnőt, akivel ma is a legboldogabb házasságban él. Ennek a házasságnak azután az egész Rothschild-házra nézve messzemenő következményei voltak: Rothschild Jenő bárónak hi kellett lépnie a cégből, mert a család hagyomá-

„LILLY“

Késsz gyermekruha-túzet és Salon

Arad, Str. Emigescu (Deák Ferenc-u) 4.

Goldschmidt-bank mellett.

Gyermekeknek, leányka és fiú ruhák, kabátok nagyon széles kivitelben és rendkívül alacsony árban

nyai szerint nem maradhatott továbbra is a bankházban, miután más hitit vett feleségül.

Ezután Rothschild Jenő báró el is költözött Bécsből: állandó lakhelyéül Páriszt választotta s csak időről-időre jön Bécsbe, ahol iyenkor a Prinz Eugen-strassei palotában száll meg, amely az ő és bátyja, Louis közös tulajdona.

Egy Rothschild, aki öngyilkos lett

Tragikus sors érte a legfiatalabb testvért: Oszkárt, aki fiatal korában beleszeretett egy tanítónőbe, de a család feje, Alfonz, megtiltotta, hogy nőül vegye. A fiatalembert ez a tilalom annyira elkeserítette, hogy boldogtalanságában agyonlőtte magát. A Rothschild-család vagyona, a Rothschild-név tekintélye nem volt elég hatalom Rothschild Oszkár számára, hogy szerelmét feláldozza számára.

A Rothschild-fivérek egyetlen nővére, Valentine, báró Springer Gusztáv felesége volt.

A bécsi Rothschild-ház családi vagyonát nem lehetett felbecsülni és nem lehet felbecsülni most sem. A három fivérnek, Alfonznak, Louisnak és Jenőnek, egyedül hatvanmillió is több házuk van Bécsben, valamennyi a belső kerületekben, ahol a háznak tudvalevőleg a legnagyobb az értékük. Van ezenkívül egy több, mint 40.000 holdat kitevő hatalmas birtokuk Alsóausztriában, Langau mellett, Waidhoffen an der Ibs közelében, az ugynevezett Wachau-ban. Hogy ez mekkora birtok, arra nézve megközelítő fogalmat ad az a tény, hogy báró Rothschild Louis ezen a területen fekvő összes kutholikus templomok, számszerint tizenötnek a kegyura, amelyekről valamennyiről gondoskodik. A tulajdonjog úgy van felosztva, hogy a birtok a Rothschild Louisé, a Waidhoffeni pompás kastély a fivéréé, Alfonzé. A birtok tulnyomo része erdőség, amelynek nagykiterjedésű, pompás faállományát évek hosszú során át kímélték. Végre is

a hatóságok kötelezték a Rothschild-családot arra, hogy vágassa ki a fák egy részét s akkor ők több, mint egymillió dollárral megépítették és felszerelték Ausztria legnagyobb fűrésztelepét, amelynek fenntartása még ma is egymillió schillingbe kerül évente. A család egyetlen női tagja, Springer báróné teljesen visszavonultan él Felső-Ausztriában, sinzenbergi kastélyában.

A Rothschildok bécsi tevékenységének főpontja: az építkezésekre esik. Régi családi hagyományaiknak megfelelően: sokat építkeznek. Önálló építkezési irodájuk is van, amely kiváló mérnökök vezetése alatt áll és rengeteg embert foglalkoztat. Nagy luxus, de igen sok embernek ad kenyeret: versenyistállóhoz való ragaszkodásuk, a lövészeny szeretete. Csak kevesen tudják, hogy Rothschildok alsóausztriai birtokukon, Oberweiden mellett saját lövészeny pályát tartanak fenn, nagyszabású lövészenyesttel és rengeteg pénzt áldoztak angol trénernek, zsokéknak és lovak importálására.

Rothschildok leépítenek

A sok iparvállalat közül, melyekben érdekelték voltak, elsősorban a witkowitzi szénbányát kell családi vállalatuknak tekinteni, a morvaországi Witkowitzban. Ennek a vállalatnak a tulajdonában Rothschildok a híres Gutmann-családdal osztozkodnak. Erről az iparvállalatról és arányairól fogalmat alkothatunk, ha eláruljuk, hogy egyedül belőle a Rothschild-család tízmillió schilling jövedelmet élvez, az igazgatója, Sonnenschein pedig évi 800.000 schilling fizetéssel Középeurópa legjobban fizetett magánhivatalnoká. Witkowitz mellett terült el a Rothschild-család egy másik nagy kiterjedésű birtoka, amelynek vadaskertjeiben dámszarvasokat és zergéket tenyésztnek.

Köztudomású azonban, hogy Rothschildok nemcsak a fényűzésnek élnek, hanem igen sok jót tettek és tesznek is. Bankházukban külön osztály foglalkozik a jótékonyssággal és honorálja a hozzáforduló feleket: bizonyos, hogy üres kézzel senki sem hagyta még el a Rothschildok Renngassei bankpalotáját.

Hogy a Creditanstalt és az Amstelbank sulyos válsága nem hagyta megtépadatlanul a vagyonukat, az kiütözik abból is, hogy legnagyobb családi iparvállalatukat, a witkowitzi szénbányákat ötmillió dollár kölcsönnel terheltek meg és igen erősen tartja magát az a hír, hogy ezt a nagy vállalatot el akarják adni. Aligha becsüljük túl a Rothschild-háznak a Creditanstaltnál szenvedett vereségét, ha ezt 300 millió schillingben állapítjuk meg, annak a hangsúlyozása mellett, hogy ebben az összegben még távolról sincs beleértve a részvények elértéktelenedése folytán előállott veszteség. Az Amstelbanknál szenvedett veszteség is óriási és a Rothschild-család itt is kötelezettséget vállalt annakéve, hogy az 5000 dollárnál kisebb betéteket a maga erejéből teljes összegük kifizeti.

Persze, a Rothschildok vagyona még így is óriási marad. Családi szerződéseik révén részesek a család francia és angol ágának üzleteiben és jövedelmeiben és úgy annál figyelemreméltóbb, hogy milyen sulyos veszteséggel lehettek a Creditanstaltnál és az Amstelbanknál, ha mindennek s mindennek ellenére, mégis becsukják palotáik egy részét, elbocsátják hivatalnokait és személyzetük legtöbbjét és visszavonulnak abba a csendbe és magányba, amelyet ma már nem kizárólag az előkelőség ír elő a számukra.

Hagyaték lebonyolítása céljából

ELADÓ

BUDAPESTEN, KIRÁLY UCCA 31.
6 EMELETES BÉRPALOTA

pengő valutáért, a vételhez készpénzben
300.000 P. szükséges, jövedelmez tisztán
9%-ot. Részletes felvilágosítást ad:

Dr. PEISNER ARTUR ügyvéd, Budapest, Tátra-ucca 4.

Miniszteriumi rendeletre megváltoztatták a „Torockói menyasszony” szövegkönyvét

A telefonközponttal nem szabad románul beszélni a darabban

Beszámoltunk lapunk tegnapi számában arról, hogy a szatmári sziguranca, egy feljelentés eredményeképp elrendelte, hogy Indig Ottó nagysikerű vigjátékában, a „Torockói menyasszony”-ban ezentul tilos a román szavak használata, a román katonai egyenruhák viselete és levétette a király arcképét is a szindarab kulisszafaláról. Ez a különös és egyben sérelmes intézkedés, amely a darab eredeti beállítását lényegesen megváltoztatja, Szatmáron érthető megütközést keltett.

A szatmári esetnek ugyáltszik kihatása van a nagysikerű Indig-vigjáték előadására egész Erdély területén. Janovics Jenő dr. szinigazgatóhoz leirat érkezett ugyanis a kultuszminisztériumtól, amelyben a minisztérium bekérte a „Torockói menyasszony” kéziratát. A darabot Sadoveanu színügyi vezérfelügyelő nézte át és cenzurázta az inkriminált részeket. Ezek szerint a módosítások szerint ezentul a telefonközponttal nem szabad románul beszélni, mint az a darabban eddig történt, továbbá tilos a román egyenruhák használata. A darabot ezenkívül oda kell módosítani, hogy ne román katonaszökevényekről legyen benne szó. A rendelkezés az egész ország területére szól.

Mint értesülünk, ezt az utóbbi kötelező módosítást Forgács Sándor rendező olyan elgondolásban akarja megoldani, hogy bujdosó szegénylegények lesznek a darabban szököt katonák helyett. A „Torockói menyasszony” karácsonyi előadását az aradi színházban már ennek a cenzura jellegével bíró intézkedésnek megfelelően fogják előadni.

Agglegény — igénye

Egy ismert aradi agglegény elmegy a házasságközvetítőhöz és így szól:

- Én megnősülnék, kérem, de három feltételem van.
- És pedig?
- A leány legyen jó családból való, a leány legyen szép, a leány legyen gazdag.
- Sajnálom — szól a házasságközvetítő, — de nem állhatok rendelkezésére.
- Miért?
- Mert amit ön kíván, abból én három partit csinállok.

„Magyarország közeledése szomszédaihoz gazdasági szükség,” mondotta Bethlen István gróf

A volt magyar miniszterelnök feltűnést keltő karácsonyi nyilatkozata — A kezdeményezést a tulajdairól várja Bethlen István gróf

Budapestről jelentik: A magyar politikai életnek ma is legjellegzetesebb alakja Bethlen István gróf miniszterelnök, akinek temesvári látogatása óta minden megnyilatkozására fokozott érdeklődéssel tekintenek. Általában Bethlen grófból látják Magyarország külpolitikájának legfőbb irányítóját.

Egyik estilap megszólaltatja Bethlen István gróft, aki igen érdekes és sokat sejtető nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy elsősorban Magyarország külpolitikai kérdései foglalkoztatják. Amit ma hangoztatnak — mondotta a volt magyar miniszterelnök — hogy keresni kell a szomszéd államokkal való megértést, ez gazdaságpolitikai követelmény. Hogy ebbe azután távolabb fekvő külpolitikai tendenciák vegyülnek és az így megformulázott követelmények mögött akár pozitív, akár negatív formában külpolitikai elgondolások rejlenek, ezt mindannyian tudjuk, de eddig a kérdést nyitni nem vetették felszínre.

Az utasító ezután rámutatott azokra a hírekre, amelyek egy Magyarország, Ausztria és Csehszlovákia közötti szorosabb gazdasági együttműködést kolportálnak. Bethlen errevo-

natkozólag a következőket mondotta:

— Minden összefogás az államok között, ugy gazdaságilag, mint politikailag fontos és előnyös kell, hogy legyen és Magyarországnak ugy Ausztriával, mint Csehszlovákiával szemben kívánatos a gazdasági közeledés, de nem hiszem, hogy egy hármass összefogást Ausztria gazdasági tényezői lehetnek és Ausztria gazdasági érdekével összeegyeztethetőnek tartanak. Megérték Magyarország és Ausztria között minden politikai közeledést, mivel ennek nincsenek akadályai, viszont ez nem áll fönn Csehszlovákiát illetőleg. Csehszlovákia egy Magyarországgal szembeni szövetség élén áll, amely politikailag virulens magyarofóbiát mutatott az elmúlt 10 esztendő alatt. Az érdekelte államok közötti megértés helyreállítására, ha a tulsó oldalról történik kezdeményezés és ha az összes fennförgő problémákat a magyar nemzet érdekeinek megfelelő megoldáshoz viszik, ugy a közeledésnek és a megegyezésnek nincs akadálya. Ha ilyen kísérlet történne, ugy azt magyar részről semelyik kormány nem utasítaná vissza és én magam volnék az, aki az ilyen közeledést örömmel advözölném.

LLOYD EXPRESS

4 és fél nap alatt az Oceánon át

Hajóösszeköttetések a világ minden részébe

Utuló és kékutazások:

Közép- és Keleti-tengerre, Nordkap- és Spitzbergákra. Különutazás a 11. EUCH. KONGRESSZUSRA DUBLIN-ba 1932-ben, az 1932-ben tartandó OLYMPIADRA LOS ANGELES-ben

Tanulmányi és társasutazások: Északamerikába-Kanadába és az összes európai államokba. — Árak a mai viszonyokhoz mérten mérsékelték!

Közelebbi felvilágosításokkal és prospektussal díjtalanul szolgál.

NORDDEUTSCHER LLOYD BREMEN, F. MISSLER S. A. R.

Arad, Bu. Rege: e Ferd. 63-68. Tel. 8-51.

Az Aradi Közlöny karácsonyija

Az élet százhatvannégy hajó- a szegényházban
főroftjének megvendéglése —
Maciani Péter gondnok ünnepi beszéde — Intellektuellek tragédiái
néhány sorban

Az aradi Szegényház sivar falai közé be-köszöntött a karácsony, a szeretet ünnepe. Mint minden évben, ezuttal is az Aradi Közlöny általított karácsonyfát a szegényház lakói részére és bőségesen megvendéglelte az ünnepi estén a szegény elaggott, beteg embereket, akik a szürke falak között morzsolják le egyszerű életüket. Az ünnepély lefolyása rendkívül megkapó volt és az a hálás öröm, amely az egybegyült szegények arcán és szemében ilt a legszebb karácsonyi tüiz volt, ami csak felragyoghott ezen az éjszakán.

Már este hat óra előtt összegyűltek a Szegényház lakói a legtágasabb helyiségükben, hogy a minden évben egyetlen örömnepet jelentő karácsonyestet várják. A hosszú, fehér asztal mellett egészen a mennyezetig magaslott az Aradi Közlöny karácsonyfája. A hatalmas, terebélyes fa színes füzerekek, csillogó ezüstszállal és hópiheszerű angyalhajjal feldisztivte sok-sok gyertya fényét szikrázta a terem legtávolabbi sarkába is. Előtte a hosszú ebédlőasztal, szivárványszínű, finom cukorkáktól, mosolygó piros almák tömegétől, diótól, fügetől és cukrászsüteményektől roskadozott. A frissen sült térsztemiek illata szállt a levegőben és az egybegyült szegények mint a gyermekek bámultak a karácsonyfára. A legnagyobb csendben állottak körül az asztalt.

Százharmincan jöttek össze a Szegényház lakói közül. Mindegyik bejött a nagyterembe, aki csak el tudta szobájából vonszolni magát a karácsonyfáig. Harmincnégyen azonban tehetetlen öregek vagy betegek. Ezek a szomszédos betegszobából hallgatták az ünnepség kezdetét jelentő karácsonyi ének hangjait. A szegények karban rázendítettek a „Mennvből az angyal” kezdetű szenténekekre és sok fénytelen, fáradt szemet homályosítottak el a könnyek. Az ének befejezése után imába kezdtek majd mikor az Amen elhangzott. Maciani Péter, a Szegényház kiváló gondnoka nagy csend közepette köszönte meg ezt a lélekemelő ünnepséget az Aradi Közlönynek.

— A Szegényház lakói nevében mondok hálás köszönetet Stauber József urnak, az Aradi Közlöny főszerkesztőjének, aki, mint minden esztendőben, most is megrendezte számunkra ezt a szép ünnepséget. Az Aradi Közlöny a mai nyomósztó gazdasági viszonyok között is minden jóval elhalmozta a Szegényház lakóit ezen a szent estén és e jótékonságnak köszönhetjük, hogy nálunk is kigyultak ma a karácsonyi lángok és valóban ünnepi hangulatban iltetjük meg a szeretet ünnepeit.

Maciani Péter lelkes beszéde után a szegények szívéből egyszerű szavakban tört elő a hála és köszönet érzése. Maciani Péter gondnok ezután elkezdte a férfiak részére tartott meglepetés kiosztását. Az Aradi Közlöny dohányműekkel kedveskedett a szegény aggoknak, akik valamennyien felcsillanó szemmel nyultak az adományok után. Ezután került sor a cukrok, gyümölcsök, sütemények és másfajta élelmiszerek kiosztására.

A legöregebb asszony, aki 93 éves és he-tegen fekszik szobájában, beüzent, hogy róla se-feledkezzenek meg. Egy epileptikus leány, a szegényház lakója, a maradék dohányműekből kért magának. Ott állt Király Pista, akit Aradon mindenki ismer. Egy volt jegyző, Homoky Károly ott ácsorgott az egyik sarokban és onnan pislogott az ingyencségek felé. A 66 éves kivénült cirkuszlovárnó is közelebb húzódtott a karácsonyfához s talán azokra a karácsonyestekre gondolt, amikor a vándorkomédiásokkal együtt iltte meg az ünnepet. Zaturiczky Miklós jószágigazgatósi tisztviselő, nem jett esküt annakidején és így került a szegényházba. Most ő is boldogan gyujtott rá pipájára a kapott dohányból és elmerengve nézett a füstkarikák után. Molnár Lajos két évig volt Isten szolgája. Katholikus pap volt — most felekezetenélküli és a Szegényház lakója. Ötven éven keresztül ügyvédbojtárkodott Aradon, majd a városnál volt napidijas.

Sok érdekes, eseményekben gazdag élet utolsó felvonása játszódik le csendben az aradi Szegényház falai között. A napok szürkén osonnak egymásután, de piros betűs ünnepnapot jelent minden esztendőben a karácsonyi este, amikor az Aradi Közlöny karácsonyfáján kigyulnak a gyertyák a mindenható szeretet nevében.

Felejtethetetlen es-télye lesz a **a II. Nefelejts-bálnak a Központi összes ter-szombaton,** meiben **karácsony másodnapján**

A mi ünnepünk

A napi események rohanásában egy pillanatra megpihenünk mi is, Karácsony nagy szeretetünnepén, hogy a jól végzett munka megelégedésének érzésével, szívünkben szeretettel nyújtuk át olvasóink és előfizetőink nagy családjának a mi munkánk ünnepi ajándékát.

az Aradi Közlöny 40 oldalas, gazdagon illusztrált karácsonyi számát.

Hetek gondos és fáradtságos munkájának eredményét. Hiszünk, hogy ez évben is sikerült összegyűjtenünk mindazt az Aradi Közlöny karácsonyi számának hasábjain, ami csak közelfekszik kisebbségi magyar közéletünkhöz, ami lelkesíthet, gyönyörködtethet és elszórakoztathat, hogy a múltak eseményeinek tanulságain megijodva, újra megtalálhassuk magunkban a jövőben hittel bizó embert, polgárt és testvért.

Ezt a jövőben bizó, áldott tradíciókban gyökeredző hitet sugározza vissza Barabás Béla dr. ünnepi vezércikke: Lesz még szép Karácsony! Cikkeink írói között Grätz Gusztáv dr., volt magyar külügyminiszter. Vázsanyi János dr. magyar képviselő, az új Magyar Demokrata Párt alapítója, két ország életének eleven érintkezési pontjaira világítanak reá nagykonceptiójú megnyilatkozásaikban, Bethlen Mária grófnő, Gabos Jenő dr., Janovics Jenő dr., Mező Ferenc dr., Paál Jób és Weil Károly dr. írásai eleven lüktetéssel sugározzák vissza napjaink társadalmi, művészi és ezerféle más vonatkozású érdekességeit. Prózai közleményeink közé pedig muzsikáló változatosságot Strieglné Martiny Hilda, Sas Jolán, Jakab Géza versei, szórakoztató érdekességeket és eleven humort pedig Belezna István aradi festőművész pompás illusztrációi visznek.

De lehetetlenség volna minden cikkünket itt felsorakoztatnunk. Az Aradi Közlöny tartalmas és érdekességekben gazdag karácsonyi száma önmagáért beszél. Fogadják hűveink és barátaink ezt az ünnepi számunkat a régi szeretettel; további ragaszkodásuk lesz számunkra lelkiismeretes munkánkért és áldozatkész törekvéseinkért a legteljesebb elismerés!

Színház — Irodalom — Művészet

* Az aradi Városi Színház heti műsora, Pénteken délután 3 órakor: Marica grófnő, operett. Nagyon olcsó mozhelyárral. Sorozatszám: 78. Délután 6-kor: Torockói menyasszony. Délutáni mérsékelt helyárral. Sorozatszám: 79. Este 9-kor: Mosoly országa. Sorozatszám: 80. — Szombaton délután 3-kor: Harapós férj. Operett-újdonosság. Délutáni mérsékelt helyárral. Sorozatszám: 81. Délután fél 6-kor: Mosoly országa. Rendes helyárral. Sorozatszám: 82. Este 9-kor: csak felnőttek számára: Lámpaláz, Operett-újdonosság. Kényes témájánál fogva csak felnőtteknek. A színház karácsonyi meglepetése a közönség számára: Az első felvonás után a színpadról 50 darab kolozsvári Mentősorsjegyet fognak kiosztani. A Mentősorsjáték húzása január elsején van. Főnyeremény 1 millió lej. A színház ajándékozásában mindenki résztvesz, aki a „Lámpaláz“-ra egyet vált. Sorozatszám: 83. — Vasárnap d. e. 11-kor: Piroška és a Farkas. Gyermekelőadás, gyermekszereplőkkel. Nagyon olcsó mozhelyárral, a gyermekek megajándékozásával. Sorozatszám: 84. Délutáni 3-kor: Feketeszáru cseresznye. Poór Lili fellépésével. Délutáni mérsékelt helyárral. Sorozatszám: 85. Délután fél 6-kor: Nótás kapitány. Délutáni mérsékelt helyárral. Sorozatszám: 86. Este 9-kor: Mosoly országa. Sorozatszám: 87. — Hétfőn: Feketeszáru cseresznye. Poór Lili fellépésével. Nagyon olcsó mozhelyárral. Sorozatszám: 88. — Kedden: Taifun. Lengyel Menyhért izgalmas drámája. Poór Lili és dr. Janovics Jenő fellépésével. Bérlet 20. Sorozatszám: 89. Szerdán: Pillangó. Operettbemutató. A kolozsvári operett-együttös vendégléllése: Neményi Lillivel, Putnik Balinttal, Selmei Mihállyal és Tompa Bélával.

Ünnepre és hétköznapra a legszebb ajándék: EGY ZSIDÓ KORHÁZ SORSJEGY

mert egy 100 leles Zsidó Korház sorsjeggyel EGESZ ELETET ÜNNEPÉ VÁLTOZTATHATJA
A milliós főnyeremény és számos nagy nyeremény húzása

JANUÁR 12.

Kapható Aradon: Kooch Dánlelnél,
Str. Eminescu 2. és mindenütt.

* A magyar ifjuság Szilvesztere A magyar ifjuság a Magyar Otthon-kulturális alapja javára, Strada Romanului (volt Zrinyi-ucca) 5. szám alatti helyiségében szilveszteri mulatságot rendez. A rendezőség lázas munkával készülődik és a legaprólékosabb részletekig kidolgozta és összeállította már az estély programját, melyben ötletesebbnél-ötletesebb és szebbnél-szebb meglepetéseket tartogat a közönség számára. Természetesen a szokásos szilveszteri malacsorsolás szintén elmaradhatatlan. Gondoskodva van azonkívül, hogy mint mindig, ugy most is olcsó konyha, kitünő bor és hangulatos cigányzene álljon a közönség rendelkezésére.

* A színház karácsony utáni műsorában a „Feketeszáru cseresznye“ szerepel, amelyben Poór Lili játsza a főszerepet. Kedden Lengyel Menyhért izgalmas drámája, a „Taifun“ kerül színre, amelyben a főszerepet Poór Lili és dr. Janovics Jenő igazgató játsszák.

* A színház igazgatósága a szelvénybérletkőhöz. A színház igazgatósága ezuton figyelmezteti a szelvénybérlet-tulajdonosokat, hogy a karácsonyi ünnepek alatt csak délelőtt tizenegy óráig válthatják be szelvényeiket.

Karácsonyiünnepély az aradi fogházban

Szeretetadományokat kaptak a rabok

Megható keretek között folyt le ma délután három órakor az aradi ügyészségi fogház 155 rabja részére rendezett karácsonyünnepély. A fogház alsó folyosóján állították fel az egyszerű kis karácsonyfát, valamint a jótékony nőegyletek által beküldött szeretetadományokat. Ardelean lelkész végezte az egyházi funkciót, amely után megáldotta a fogház rabjait. Majd utána az Erzsébet-téri iskola növendékei szavaltak román és magyar verseket. Az apróságokat Vatiann igazgató és az iskola tanítónői tanították be. Bozgan fogház-igazgató tartott ezután rövid beszédet a rabokhoz és üdvözölte a megjelenteket, akik között az orthodox román jótékony nőegyletet Riscuta alezredesné képviselte. A törvénytörés részéről Topciu törvénytörési bíró, az ügyészség részéről pedig Gutunoiu ügyész vett részt az ünnepségen. Riscuta alezredesné szintén néhány keresetlen szóban üdvözölte a karácsony alkalmával a rabokat, akikhez Vatiann igazgató is tartott megható beszédet. Az ünnepség befejezése után kiosztották a friss kenyérből, kalácsból, almából és dohányneműekből álló szeretetadományokat.

Az ARADI KÖZLÖNY

írói fiókkiadóhivatala
Minorita-templommal szemben

ma pénteken 1/21
óráigvannytva

40 oldalos
Karácsonyi számunk

ott is kapható!

Véres családi dráma Belgrádban

Egy elmebeteg agyonlőtte apját, anyját, öccsét, majd saját magával végzett

Belgrádból jelentik: Borzalmas családi dráma történt ma délelőtt a jugoszláv fővárosban, a melynek áldozata egy kereskedő-család négy tagja. Verancsics kereskedő leányának tegnap folyt le fényes keretek között az eljegyzési ünnepsége. A kereskedő legidősebb fia, Milán ellenezte az eljegyzést, azonban ezt a család nem vette tudomásul. A fiu, aki nem is vett részt az eljegyzésen, ma reggel a hazulról eltávozni akaró apját revolverével agyonlőtte, majd pedig édesanyja szobájába rohant, akit szintén meggyilkolt. A lövöldözésekre beharagot öccse és a szinte örvendő gyilkos erre is több lövést adott le, úgy hogy életveszélye-

Sen megsebesítette. Amikor már fivére is vértől borítva a szoba padozatára zuhant, maga ellen fordította a gyilkos szerszámot és halántékra lőtte magát. A bevezetett vizsgálat megállapította, hogy a fiatalember borzalmas tettét nem ép elmével követte el. A megrázó családi tragédia egész Belgrádban óriási megdöbbenést és részvétet keltett.

Adakozzunk

a munkanélkülieknek!

Arad kereskedői megvannak elégedve a karácsonyi forgalommal

Bár szerényebb és olcsóbb ajándékokat vettek, a forgalom nem maradt alul a tavalyinál — Mindenki igyekezett ajándékokkal kedveskedni hozzátartozóinak

Ezerszinű fenyreklámok, a kirakatban felhalmozott áruk tömege és az üzletekben uralkodó nagy sürgős-forgás jelzik a karácsonyi hét bekövetkeztét. A forgalom a régi jó bekecsztendők boldog karácsonyi hangulatára emlékeztet, az emberek mint valami utolsó szalmaszálba kapaszkodnak abba az aranvidókból ittmaradt szokásba, hogy karácsonykor ajándékot vegyenek hozzátartozóiknak. Csak éppen az ajándék milyensége és minősége változott meg lényegesen. Ha a vevők száma látszólag nem is maradt alul a tavalyinál, a bevétel mégis lényegesen megcsappant. Végigjártuk azokat a szakmákat, amelyeket a karácsonyi hét ajándékozási szokása lényegesebben érint, hogy megtudakoljuk, mennyire vált be a kereskedőknek a karácsonyi forgalomhoz fűzött reménye.

Arad egyik legtekintélyesebb női divatüzletének a tulajdonosa a következőket mondotta:

— A karácsonyi hét forgalma megközelíti a tavalyit, a vevők azonban csak az olcsóbb árut keresik. A vevőkör tekintélyes része eddig a tisztviselőkből került ki, akik három hónapja nem kaptak fizetést és így nem vásárolhattak karácsonyra semmit.

A megkérdezett könyvkereskedő ezeket az érdekes adatokat adta:

— A karácsonyi hétben a forgalom lényegesen megnövekedett az előző hónapok üzletlenségét tekintve, a bevétel azonban a tavalyinál mindössze az egyharmada. Ez jórészt annak tudható be, hogy a könyvek ára olcsóbb lett tavaly óta. A vásárolt könyvek nagyrészt gazdasági problémákkal foglalkoznak, érdekes, hogy szerelmi regény egyáltalában nem fogyott és általában csak azok iránt a regények iránt volt némi érdeklődés, amelyek érintik a Ma problémáit.

A játékkereskedő kérdésünkre ezt a választ adta:

— Érdeklődés ugyan van, de csak az egész olcsó játékszerek iránt. A bevétel ennek folytán a tavalyinál közelébe sem jöhet.

Az uridivatkereskedő a következőképen ismertette a helyzetet:

— Nem voltunk valami vérmes reménnyel a karácsonyi hét iránt és így nem is csalódtunk várakozásainkban. A bevétel lényegesen kisebb a tavalyinál, ami annak tudható be, hogy egyrészt az árak olcsóbbodtak, másrészt pedig a közönség az egész olcsó árut keresi.

A csemékkereskedő a következőkben nyilatkozott:

— Forgalom ugyan van, de aki tavaly kétszáz lejért vásárolt árut, az ma csak maximálisan száz lejért vesz valamit. Így azután a bevétel lényegesen redukálódott.

Az ékszerész és a droguerista valaha a karácsonyi ajándékok fő szállítói voltak, most ők szintén meg legjobban a gazdasági válságot.

— Ha vásárolnak is valamit — mondotta az ékszerész — az ajándék valami olcsó kis gyűrűből, vagy aranyláncból áll. Drágább ékszer iránt egyáltalán nincs érdeklődés, hiszen az urisztály, amely a vevőközönség zöme volt, leszegényedett.

Hasonlóképen nyilatkozott a droguerista is. A fenti nyilatkozatok tiszta képét adják a karácsonyi hét eredményének az aradi kereskedői világban. Megállapítható, hogy a közönség, ha utolsó erejét megfeszítve is, mégis hódolt a karácsonyi ajándékozási szokásának, csupán engedve a súlyos anyagi helyzet következményeinek, kizárólag a közhasznú, praktikus és olcsó árucikkek iránt mutatott érdeklődést.

A remény

— *Hogy van a béleg anyósa, Pali?*
— *Köszönöm, kissé jobban. De azért még nem adtam föl mindaz reményt.*

JUHÁSZ VASÖNTÖDE

és gépgyár

Tulajdonos: JUHÁSZ J. ÁRPÁD.
ARAD, Strada Abatorului (Vágóhid-
ucca) No. 1. Gyermekkorház mögött.

Vas, bronz, réz, alumi-
nium stb. öntvények.

Motorok, gőzgépek,
mezőgazdasági gépek
és ipargépek gyártása és javítása

TELEFON: 666.

Rejtélyes tömeggyilkosságban nyomoz

Amerikából érkezett feljelentés az aradi törvényszék
arzenes gyilkossággal vádol meg egy kisjenői asszonyt — Egymásután haltak meg a nagy vagyon örökösei —
Tiszazug megismétlődött Arad megyében

Általános feltűnést keltett a közelmúltban az aradi törvényszék elnöki osztályához érkezett levél, amely részben angolul, részben pedig magyarul volt fogalmazva és amelyről annakidején részletesen írtunk. A levél pontos adatokat tartalmazott egy aradmegyei községben elkövetett bűnügyre vonatkozólag és a levelet napokon keresztül fordították románra, hogy az aradi ügyészség a bejelentés alapján megkezdhesse a vizsgálatot.

Az Amerikából írt feljelentés meglepő adatokat tartalmaz az aradmegyei Kisjenői községben éveken keresztül történt sorozatos bűntényekre vonatkozólag. A nyomozást Tiplea dr. vizsgálóbíró vezeti és úgy a gyanúsítottak, mint a nyomozás eddigi adatait a legteljesebb titokban tartják és abból csupán az alábbi részleteket sikerült megtudni az Aradi Közlöny munkatársának:

Kisjenői község egyik dúsgazdag parasztnabobja a háborúban hunyt el és a földbirtokot, valamint készpénz vagyonát, végrendelet hiányában közvetlen hozzátartozói örökölték. Az örökösök fel is osztották a birtokot, azonban annak elfoglalása szinte végzettszerű következményekkel járt rájuk nézve. Egymásután betegeskedni kezdték, hosszú hónapokon keresztül állottak orvosi kezelés alatt és legtöbb esetben tüdőbajt állapított meg a kezelőorvos. Az elhunytak örököse a hátramaradt családtagok között került felosztásra, míg végre a család összes férfi tagjai elhunytak és az egész birtok-komplexum a család egyik nőtagjára szállott.

Az Amerikából érkezett feljelentést olyasvalaki írta, aki a család eme nőtagjával állott közelebbi összeköttetésben, akit most azzal vádol meg, hogy örökségéhez a család férfi tagjainak holttestén keresztül jutott. Hihetetlen ravaszsággal és vakmerőséggel, arzenéllal pusztította el az utjában álló örököseket és ily módon jutott a harctéren elhunyt parasztnabobja birtokához. A feljelentés adatai alapján a legszigorúbb titoktartás mellett indult meg a nyomozás, amely hivatva van megállapítani, hogy a feljelentés adatai mennyiben felelnek meg a valóságnak, mert ha igaznak bizonyulnak, úgy az aradmegyei Kisjenői községben történt az utóbbi idők egyik legnagyobb aradi mérgezési bűnügye.

A feljelentés adatai alapján a legszigorúbb titoktartás mellett indult meg a nyomozás, amely hivatva van megállapítani, hogy a feljelentés adatai mennyiben felelnek meg a valóságnak, mert ha igaznak bizonyulnak, úgy az aradmegyei Kisjenői községben történt az utóbbi idők egyik legnagyobb aradi mérgezési bűnügye.

December 28 és 29-ikén ismét fizetik a nyugdíjasokat

Több, mint hat millió lejt fizetett ki a pénzügyigazgatóság

Az aradi pénzügyigazgatóság tegnap délután befejezte a nyugdíjak folyósítását és ma délelőtt állították össze a kifizetett összegekről szóló kimutatást. Ezek szerint a katonaság 4 millió 300 ezer lejt, a papság 1 millió 500 ezer lejt, összesen pedig a nyugdíjasokkal együtt 6 millió 141 ezer lejt tesz ki. Caba Gyula pénzügyigazgató a folyósításokra vonatkozólag a következőket mondotta:

— Őszintén sajnálom, hogy a nyugdíjasok részére az október havi illetményeiket nem tudtuk kifizetni. Sajnos azonban az aradi hivatalok mindegyike érthető türelmettel várt, hogy pénzhez jusson és így felborult az általunk kidolgozott fizetési terv. Huszonnégyedikétől kezdődőleg kapták volna meg sorrend szerűen az állami tisztviselők a fizetéseket és ily módon a nyugdíjasok októberi nyugdíjaikhoz is hozzájutottak volna. Ez elmaradt, azonban valószínű, hogy 28-án és 29-én sikerül annyi pénzt az adóhivataloknak beszedni, hogy az említett két napon a nyugdíjasok október havi illetményeiket is megkapják.

HIREK

Jézuska

moratóriumot kér

KÖRLEVÉL A GYERMEKEKHEZ.

Megyen ez a levél minden kis fiúnak, minden kis leánynak, akik az idén is, mint megannyi évben, karácsonyát várják.

Édes gyermekeim! Amiközben nektek az égi gyárakban játékot kerestem, egy csuf téli napon becsukták a boltom: inzolvencsá lettem...

Jött az erdő felől száz karácsonyfával sok-sok szegény ember, akiket eddig is hozzám vezetett a közelgő december. Az anyagi helyzet ekkor már — bevallom — ropogott alattam. Munkanélküliek...! Ami kis pénzem volt, mind-mind nekik adtam.

Elindultam aztán karácsonyfa-díszért egy teherautóval... Ez az út nem zárult, drága gyermekeim, semmiféle jóval. Máskor aranyszálat, csillogó egyebet, mind hitelbe mértek. Ma a szállítóim, akármit beszéltem, csak valutát kértek.

A zsebem üres volt, szorongó szívemmel kószáltam az égen, hogy majd tán váltóért kapok játékokat, amint kaptam régen.

Tudjátok mi történt? Szemembe nevettek. Azt mondták: csak lessem! Mit ér ma a váltó? Inkább a tavalyi számlámat fizessem.

...Ime, most itt állok karácsonyfa nélkül, csupasz, üres kézzel. Vajjon mit csináljak régi hiveimmal: a sok kicsi lánnyal, a sok kis vitézzel?

Gondoltam egy furcsát, hogy e körlevéllel hozzátok betérek. És divatos módon: moratóriumot terminusra kérek... Sok száz esztendő múlt, sok-sok szép Karácsony gyült össze mögöttem. De én ti hozzátok, kiesike pártásim, hűtlen sohse lettem. A mai világban nem látja a jövőt senki se előre. De én fizetek majd...

Adjatok halasztást bizakodó szemmel, szíves türelemmel, — csak egy esztendőre!

Senior.

— **IDŐPROGNÓZIS.** Továbbra is változatlan hideg idő várható, sok helyen kisebb csapadékokkal.

— **AZ ARADI KÖZLÖNY szerkesztősége** és kiadóhivatata boldog karácsonyi ünnepeket kíván előfizetőinek és olvasóinak. Lapunk legközelebbi száma Karácsony utáni kedden, december 29-én, a szokott időben jelenik meg.

— A király és Mihály nagyvajda Sinaiban, Bucurestiből jelentik: A király és Mihály nagyvajda, a cáfolatok ellenére, tegnap este Sinaiba utazott, ahol az uralkodócsalád a karácsonyi ünnepeket tölti.

— **Ünnepi munkaszünet.** Karácsony ünnepe alatt, pénteken és szombaton, törvényes munkaszünet van. Az üzletek mindkét napon zárva tartandók. Kivételt csupán a borbélyüzletek képeznek, amelyek szombaton déli egy óráig nyitva maradhatnak.

Vésnöki munkák, bélyegzők
Csáky Gyula
Vésnök, Arad, Str. Bratlanu 9. (Weitzer I. uca.)

— **Karácsonyi egyházi zene a minoriták templomában.** December 25-én, a délelőtt fél 10 órakor tartandó ünnepi mise alatt, a Templomi Énekkar előadja Horák G.-dur nagy miséjét, a Városi Zeneiskola zenekarának kíséretével. Betétek: Lipp: Graduale. Goller: Offertórium. Áldásra pedig Müttermüller: Tantum ergo, Genitori. December 26-án. Délelőtt háromnegyed 10 órakor előadásra kerül Beliczay f.-dur nagy miséje. Betétek: Filke: Graduale, Mozart: Offertórium. December 27-én délelőtt háromnegyed 10 órakor Filke G.-dur miséje. Betét: Preyer: Offertórium. Vezényel: Müttermüller József karnagy, orgonán játszik: Kaletzky Vilma zenetanárnő.

— **Meghalt báró Wlassich Tibor.** Budapestről jelentik: Báró Wlassich Tibor, báró Wlassich Gyula fia, aki 1883-ban született és nyugalmazott miniszteri tanácsos, a Balaton-társaság országos elnöke, ma reggel szívvelhűdéssel meghalt.

Gárhól megjelent vagy hirdetett könyvet

SANDOR FERENC - nél keressen.

— **Betörés Pécskán** Ma értesítették az aradi csendőrséget, hogy az elmúlt napokban, eddig még ismeretlen tettesek, betörték Barb Teodor pécskai lakoshoz. A betörők, akik az ablakot törték be és azon keresztül hatoltak be a házba, nagyobb mennyiségű fehérműt és egyéb más értékeket vittek el, de semmi nyomot nem hagytak maguk után. A pécskai csendőrség a legerélyesebb nyomozást indította a tettesek kézrekerítésére.

— **Eljegyzések.** Kosmínsky Jenő és Klein Mártha jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Halmos Vera, Marion és Wittenberger Zoltán Lugoi jegyesek.

Krebs József kelmetestő eljegyezte Opitz Babát.

Neumann Mici és Barabás Ernő (Oradea) jegyesek.

Menyasszonyi keletyék

finom kivitel
nagyon olcsó árak

RUTTKAY & BOTYE cégnél

Arad, megyeházzal szemben.

— **Házasságok.** Koch Miklós és Holländer Zsuzsika házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Engelstein Böske Baia de Cris. Jónap Dezső Arad f. hó 27-én d. e. 12 órakor tartják esküvőjüket Str. Eminescu 2. alatti lakásukon. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Két napig eszméletlenül fekvőt az országúton.** Tragikus halálesetet jelentettek ma az aradi ügyészségnek. Még december 15-én történt, hogy Miculet Josif 77 éves ménesi lakos ki akart menni a falu határában fekvő szántóföldjére. Utközben a síkos talajon elesett és eszméletlenül maradt a földön. Csak december 17-én találtak rá a még mindig eszméletlenül fekvő emberre. Azonnal bevizitálták lakására, ahol orvosi kezelés alá vették, azonban már nem sikerült az életnek megmenteni, még 17-én meghalt. A halálesetről jelentést tettek a csendőrségnek. A csendőrség bevezette a nyomozást és miután semmi gyanúok nem merült fel, megadta a temetési engedélyt, amelyről táviratilag értesítette az aradi ügyészséget.

Divatos princeps fűzők
Gyógyhaskötők
Gumiharisnyák

leszállított árban kapható:

KEPES ELEK cégnél,

Bul. Reg. Maria 2 (Neuman-palota).

— **Bankigazgató leánya** — kommunista-gyanús. Szatmárról jelentik: A vádtanács megerősítette a nagybányai 21 kommunista vizsgálati fogságát. Az őrizetbe vettek között van egy nagybányai bankigazgató feltűnő szépségű leánya, Wolff Ilonka, akit azzal a gyanúsítással, hogy a bécsi központi szovjetirodával tartott fenn összeköttetést,

— **Letartóztatásban marad a drauti malomtulajdonos.** Az aradi törvényszék vádtanácsa a tegnapi nap folyamán hozzájárult ahhoz, hogy Wolff Bélát és feleségét, akiket annak idején Drauton lévő malmuk felgyújtásának vádjával helyeztek letartóztatásba, szabadlábra helyezték. A vádtanács tízezer lej kaució letételét kötötte ki, amelyet a tegnapi nap folyamán Wolff Béla nevében Hamburger temesvári kereskedő deponált az aradi pénzügyigazgatóság. Ma délelőtt jelentkeztek az összeg letételét bizonyító nyugtával, az ügyészségen azonban meglepetés várta őket. A vádtanács határozata ellen az ügyészség felfolyamodást jelentett be a temesvári táblához és így annak döntéséig a Wolff-házaspár továbbra is letartóztatásban marad. A temesvári tábla értesítése érkezett ma különben Aradra, amely Kozsán Augustin és Herbei Klára azonnali szabadlábra helyezését rendelte el. Ugyancsak szabadlábra kerültek idősebb s legifjabb Oanea Florea, valamint Borga Florea, akiket annak idején lopásért helyeztek letartóztatásba.

— **Ismét letartóztatták a szabadlábra helyezett puccsistákat.** Budapestről jelentik: A vádtanács vizsgálati fogságba helyezte Nagy Béla, Csapó Imre és Tóth Ferenc puccsistákat.

— **Szegény gyermekek karácsonyi ünnepélye.** A Lippai Magyar Párt által a múlt hónapban megindított széles körű gyermekakció a tegnapi délután lefolyt karácsonyi ünnepélyvel, méltó befejezést nyert. Az előzőleg megtartott magyar bál és a kulturstély eredményét tápláló, az agilis elnökség idős fáradtságot nem kimélve, az egész városra terjedő gyűjtést rendezett, mely a lippai közönség áldozatkészsége folytán, gazdag eredményre vezetett. Az ajándékok kiosztását megelőzőleg, a Központi szálloda éttermében rövid ünnepély volt. Bevezetésül Hagyó József ügyvezető elnök meghatódva mondott köszönetet a város jótékony közönségének. Utána Siebig Frigyes, pápai kamarás, lippai plébános, színes alkalmi beszéd keretében méltatta az ünnepély mai jelentőségét, majd Pálur István református lelkész, a lippai tanács elnöke, szép karácsonyi imával adott hálát a jótéteményekért. Ezután a párt megvendégelte a gyermekeket. Jellemző a kicsinyek étvágyára, hogy hetvenen közel száz kávé és kalácsot költöttek el. Étkezés után a rengeteg ajándék, u. m.: élelmiszerek, téli ruha, cipőcske, sapka, fehérműt, stb. kiosztása következett, ami késő estig eltartott. A gyermekakció sikeréért elsősorban Pálur István elnököt, Hagyó József ügyvezető elnököt, Holczér János Wrattny József és Huszár Árpád választmányi tagokat illeti a dicsőret, akik példás önfeláldozással teljesítették emberbaráti kötelességüket az akció érdekében.

Dr. POSGAY SANATORIUM

Arad, Str. Mooni (volt Orzy-uca) 15. Telefon 398.

Belgyógyászat, Sebészet, Szülészeti, Nőgyógyászat. Napidíj: l. o. 300-350 lej külön egy ágyas szobában, naponta ötszöri diétás étkezéssel, II. o. napi 250 lej két ágyas szobában, naponta ötszöri diétás étkezéssel. — Klinikai osztály napi 200 lej teljes ellátással és sanatoriumi orvosi kezeléssel. — Olcsó passzá árak műtétknél és szüléseknél. Laboratórium, Röntgen, villamos gyógykezelések, quarz, Diathermia, Bélel betegrendelés d. e. 8-10-ig és d. u. 2-5-ig. Szabad orvos-választás.

— **Ötezer dinárért eladta feleségét,** majd leütötte vetélytársát. Zágrábból jelentik: Véres szerelmi dráma játszódott le tegnap egyik zágrábi kocsmában. Trahai Jakab negyvenesztendő munkás 10 évvel ezelőtt nősült meg. Nemrégiben észrevette, hogy felesége meleg barátságot kötött Kock Pál angol származású szerelómunkással. A férfi felkereste Kockot és kijelentette, hogy 5000 dinár ellenében hajlandó átengedni feleségét s miután meggyeztek, 1000 dinár foglalót fel is vett. Kock azonban ráunt a nőre s már az első részlettel adós maradt. Tegnap találkozott a két férfi egy vendéglőben és rövid szóváltás után Trahai leütötte Kockot, akit életveszélyes állapotban szállítottak kórházba. Amikor az asszony megtudta, hogy mi történt a vendéglőben, sósavval öngyilkosságot követett el s azonnal meghalt. Trahait letartóztatták.

Steigerwald A. utócai

BENE & COMP.

„BUTORKÖZPONT”

műasztalosok bizományi lerakata.

ARAD,

Bul. Regina Maria 22.

Polgári butorok asztalos árban

Karácsony ünnepe

A mai szent nap az egyedüli az évben, melyet mindenki ünnepel.

A vallásos ember templomba megy, a munkás és iskolásgyermek örül a szabad napoknak. Ha a mai szegény viszonyok mellett többet nem is, de legalább emnyit hoz Karácsony ünnepe: szabadságot. Szabadságot ezen szó megragad, mert ez karácsonyi ajándék kell, hogy legyen, nemcsak testi és szellemi munkásoknak, iparosoknak, hivatalnokoknak, napszámosoknak és munkásoknak, hanem az egész világnak, az össz-emberiségnek.

Szabadságot Petőfi jelszava. Szabadságot a gondoktól, az ezernyi bajoktól, hozzon a nagy utód, ki e napon született s ki e három jelszót hamarabb hirdette már, mint Marx és Lassale. Sok házbán, ahol eddig karácsonyiák díszlettek, ma a szegénység folytán üres némaság köszönti a nagy ünnepet, mely a vallás megnyilvánulásában bár évente ugyanaz, de társadalmilag — éppen a rossz anyagi viszonyok folytán elvesztette kedvességét és romantikáját sok helyen, talán olyanokon, ahol jobban megérdemlik, ahol több az ajándékra váró gyermek, de a munkanélküliség réme és egyéb ördögök elűzték az ajándékhozó karácsonyi angyalokat.

Karácsony, a szeretet ünnepe, szeretetlenséget talál a földön, mert ma mindenki adós, s minden hitelező haragszik adósára. Sajnos, hogy így van, de nem kell, hogy új Megváltó szülessék, nem kell új vallás, csak a réginek hű és pontos megtartása. Szeretet és Megértés e kettő is elég karácsonyi ajándék volna, hogy a szevedő világot megváltsa!

Páris Lajos.

— **Brüning kancellár karácsonyi békeszózata.** Berlinből jelentik: Brüning kancellár karácsonyi szózatot intézett a világhoz a szent ünnep alkalmával. Brüning az emberszeretetre hívja fel a világ népeinek a figyelmét és utal arra, hogy csakis az emberi együttérzés eszméjének átérzése vezetheti ki a világot a mai nyomorból.

— **Százezer font értékű könyvet pusztított el egy londoni könyvtárban a tűzvész.** Londomból jelentik: Az angol főváros egyik legnagyobb könyvtárában ma délután hatalmas tűzvész pusztított. A tűz következtében 35 ezer kötet nagyrészt értékű könyv pusztult el. A kár jóval meghaladja a 100 ezer fontot.

Dr. Radó János

szülész, sebész—nőorvos

magánszanatóriuma

szülők- és fekvő nőbetegek részére
Gal. Banatului 2. (v. Szabadság-tér sarok)
Telefon 359.

— **Hirtelen halál az orvosi rendelőben.** Kádár György 40 éves Strada Gen. Coanda, volt Borona-uccában lakó vasuti tisztviselő ma reggel rosszul érezte magát és ezért elhátározta, hogy orvoshoz megy. El is ment a CFR orvosi rendelőjébe, várakozás közben azonban hirtelen rosszul lett és minden orvosi intervenció ellenére, kiszívódott. A vizsgálat megállapítása szerint, a tisztviselőt szívszélhűdés ölte meg.

A tanítók éhségtüntetése Szatmáron

Botrányos jelenetek a pénzügyigazgatóság előtt — Hétszáz tanító követelte elmaradt fizetését

Szatmárról jelentik: A szatmári pénzügyigazgatóság előtt botrányos jelenetek játszódtak le ma délután. Közel hétszáz vidéki és városi tanító vonult fel a pénzügyigazgatóság elé és hét millió lej kötevé fizetés-hátralékuk azonnali kifizetését követelték. Arra hivatkoztak, hogy bucaresti-i értesülésük szerint, már megtörtént az összeg kiutalása.

A tanítók küldöttsége bejutott a pénzügy-

— **„Mindenkori karácsonyja”-t kereste ma este egy csapat gyermek a városháza előtt.** Ahol tavaly és tavalyelőtt várta őket az angyalhaj, csillogó karácsonyfa. Alatta puha kenyérrel, kaláccsal és a didergő, fázó gyermekeknek meleg ruhaneművel. A zöld ágakon ragyogva égtek a gyertyák és fényük megtört a fa mellett álló diszruhás rendőrök sisakjain. Az idej karácsony estén azonban hiába keresték a ragyogó, ég felé nyúló fát Arad szegényei, akik a „Mindenkori karácsonyja”-nál melegebbé tették a didergő, szeretet után vágyódó lelküket. Csak az üres tér fogadta őket, amelyen szomorúan visszhangoztak lépteik. Az üres tér hidege, a mely emlékeztetett az üres szív hidegségére. Vagy az üres pénztárcára, amely nem engedte meg, hogy az idén is csillogva várja szegényeit a „Mindenkori karácsonyja”...

— **Százhuszonegy elítéltet részesítettek karácsonyi amnesztiában Magyarországon.** Budapestről jelentik: A karácsonyi ünnepek alkalmával, Horthy kormányzó százhuszonegy elítéltnek kegyelmezett meg, részben úgy, hogy hátralévő büntetésüket elengedte, részben pedig, hogy ezt büntetés-pénzre változtatta át. A megkegyelmezettek között két olyan elítélt is van, akiket a proletárdiktatura idején elkövetett bűnök miatt 12, illetve 14 évre ítélték el.

Az új kutya

— **Képzeld, férjcském, remek tésztát készítettem neked, de sajnos, a kutyus egy őrzetlen pillanatban megette az egészet.**

— **Sose busulj, édesem. Majd veszek neked egy új kutyát.**

— **Tanító: Ide figyell, Jancsi! Ha ezv anyának öt gyermeke van és négy almát úgy akar köztük elosztani, hogy mindegyiknek egyformán jusson, mit fog csinálni?**

Jancsi: Almakompót.

— **Beomlott a pécsi szénbánya egyik tárnya.** — Két halott és számos súlyos sebesült. Pécsről jelentik: Csütörtök délelőtt a Pécs melletti szénbánya vasasi aknájában súlyos szerencsétlenség történt. Az akna boltzata beomlott és az ott dolgozó 15 bányászt maga alá temette. A mentési munkálatok során 13 bányászt kisebb-nagyobb sérülésekkel sikerült kimenteni, kettőt azonban nem találtak. A két bányász minden valószínűség szerint a romok alatt lelte halálát.

Budapesti Bélyegbolt

Budapest,

IV, Kossuth Lajos-utca 7.

Legújabb árjegyzék 3 lej román használatban postabélyeg ártékben, mely az első vásárlásnál lev. a hozható.

— **Budapesten verik új ezüstpénzeinket — román rotációpapírral.** Budapestről jelentik: Az egyik budapesti közgazdasági hetilap értesítése szerint, érdekes kompenzációs tárgyalások indultak meg Románia és Magyarország között. A lap értesítése szerint, a feltüntetelt tárgyalások Bucurestiben folynak ezidőszent és kimondott céljuk az, hogy román rotációpapír ellenében, a magyar pénzverde állítsa elő a rövidesen forgalomba kerülő új ezüst pénzünket. A bucaresti-i tárgyalásokon részt vesz a budapesti román követség egyik kereskedelmi szakreferense is, aki a két ország közötti érdekes megállapodás kereskedelmi részének szerződés-tervezetét készíti elő.

igazgató elé, aki kijelentette, hogy nem tud fizetni, mert mindent pénzt a Banca Nationala-ba kellett elhelyeznie. Nemsokára odaérkezett a prefektus és több szatmári képviselő, akiknek intervenciójára úgy sikerült megoldani a helyzetet, hogy fejéknél 2000 lej előleget fizettek ki a tanítóknak, akik ezt az összeget augusztusi hátralékaikra kapták. A tüntető időmeg csak a késő délutáni órákban oszlott szét.

— **Létrejött a francia-román kereskedelmi egyezmény.** Párisból jelentik: Az új francia-román kereskedelmi egyezményre vonatkozólag ma létrejött a megegyezés. Az egyezményt előreláthatólag már a jövő hét elején aláírják. Az eddigi jelentések szerint, Franciaország jelentős kedvezményeket biztosít az egyezményben Romániának a takarmánycikkre, valamint a buza Franciaországba szállítására vonatkozólag. Ezzel szemben viszont Románia preferenciális elbánást biztosít a francia autógyártmányoknak, szövöttárúknak és gyógyszerárúknak.

— **Előadás a léghajózásról vasárnap délután.** A Német Kulturcegyesület vasárnap délután öt órakor nagyérdeklőséggel tudományos előadást rendez. Az előadó dr. Schiff tèmesvári tanár, aki „Zeppelinel a világ körül” címmel tart vetített képekkel kísért földrajzi értekezést, amelynek keretében a léghajózás jövőjéről is beszélni fog. Az előadás iránt, amelyet a volt Kazinczy-uccai iskola nagyteremben tartanak meg, városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg. A tanulságos értekezés díjtalan és így bárki részt vehet azon.

— **A has teltsége, májtájéki fájdalom, emésztési nehézségek, gyomorbelhurut és sárgaság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, a tüdő vagy a szív felé irányuló vértőlólulások ellensúlyozhatók.** Gyomor- és bél-specialisták igazolják, hogy a Ferenc József vízzel, különösen az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, nagyon kedvező eredményeket érnek el. A A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárúknak, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonös Segélyező Egyesületének hivatalos közleménye.** Értesítjük egyesületünk tagjait, hogy a CFR vezérigazgatóság rendelete értelmében, a CFR, valamint állami és katonai nyugdíjasok és azok családtagjainak arcképes igazolványainak érvényessége, 1932. évi január 15-ig meghosszabbított. Ezzel kapcsolatban közöljük, hogy a CFR vezérigazgatósága az arcképes igazolványok 1932. évi érvényesítését is megengedte. Ebből kifolyólag kérjük tagjainkat, hogy úgy a maguk, valamint igényviszósult családtagjaik arcképes igazolványait, egyesületünk hivatalos helyiségébe (Piata Avram Iancu (volt Szabadság-tér) No. 18. folyó évi december hó 28-tól kezdve, sürgősen hozzák be, valamint nyugdíj-könyvüket is adják át, hogy ezek alapján az érvényesítés iránt idejében intézkedhessünk. Elnökség.

— **Orvosi hír.** Dr. Kurzer Károly fogorvosi rendelőjét Strada Iosif Vulcan (Kazinczy-ucca) 4. szám alá helyezte át.

A társaság minden rétegében súlyt helyeznek az apok fogakra. Céltudatos szájjápolás a közmert híres Chlorodont fogpép rendszeres használata által érhető el. Egy tubus ára 32 és 20 Lej.

— **Dr. Lakatos szanatóriuma, Baden bei W en,** az őszi idényben, dacára a teljes üzemnek, mérsékelt árakon ad teljes ellátást betegeknak és üdülőknek. Az összes gyógytényező, — külön szív osztály dr. Singer Richard egyet. m. tanár vezetéke alatt —, elsőrangú diétás konyha, szórakozások és saját hangos mozi állanak rendelkezésére.

— **„Az Uj Idők” Herczeg Ferenc hetilapjának legújabb száma rendkívül gazdag tartalommal jelent meg.** A lapban a magyar irodalmi élet kiválóságai szerepelnek írásaikkal. Mutatványszámot bárkinek díjtalanul küld a kiadóhivatal, Budapest, VI., Andrassy-ut 16. Előfizetési díj negyedévre 260 lej.

A beteg pénz karácsonyi gyógyszerei

Írta: **Tauszk Jenő,**

az Aradmegyei Takarékpénztár ügyvezető igazgatója

A karácsonyi ajándékot ezuttal Magyarország szállította a közgazdasági világnak, a transfermoratorium formájában. Ez a karácsonyi ajándék nem karácsonyi meglepetés. Mindannyian tudtuk, hogy egy már meglevő adott helyzet vár törvényes sankciókra s kodifikált keretekre. Ami meglepetés az ajándékban, az az a nyugalom, amellyel a világ közvéleménye Magyarországnak ezt a kétségkívül döntő és a jövőre nézve elhatározó és minden bizonnyal példaadó erélyt és határozottságot kifejező lépéseit fogadta. A hitelezők kardesortot, fenyegető és mindenféle represzáliákat kilátásba helyező állásfoglalásának nyoma sincs, pedig igen rövid idővel ezelőtt még aligha lett volna elképzelhető a hitelezők részéről egy az adottságokkal ilyen nyugalommal kiegészítő rezignáció. Biztató jele ez a nyugalom egy lassan-lassan úgy a politikai, mint gazdasági relációkban utat találó higgadt megértésnek, mely végül is egymás mellé fogja kényszeríteni az ellentétes elhelyezkedésű, de kétségtelenül egy és ugyanazon érdekekkel bíró világtényezőket.

A magyarországi transfermoratorium leglényegesebb tartalma az általa megnyilvánuló törhetetlen akarat, hogy Magyarország valutájának stabilizálását minden erővel biztosítsa és hogy minden rendelkezésre álló deviza fedezetet csakis ennek az egy célnak állítsa szolgáltatába. Talán ez az élesen kidomborodó akarat is hozzájárult ahhoz a nyugalomhoz, a mellyel a hitelezők követelések időleges immobilizálás tudomásul vették. Végül is a követelések biztonságát emeli minden intézkedés, amely az állam pénzét és így az államháztartás rendjét igyekszik menteni. A transfermoratorium jóakaratu adós kezében kétségtelenül oly eszköz, mellyel időt talál kötelezettségeinek megfelelő szabályozottságot elintézéséhez s úgy látszik, legalább is a világsajtóban a transfermoratoriumot pertraktáló cikkekből, hogy Magyarországot általában ilyen jóakaratu, önhibáján kívül bajba jutott adósnak tekintik.

Veszedelemes precedens

A hiba ott van hogy a precedens kétségtelenül követőkre fog találni és a köz- és magánfizetések akár csak időleges elmaradása — különösen, ha több hasonló helyzetben lévő állam fog a transfermoratorium eszközéhez folyamodni — előreláthatólag újabb feunakadást fog jelenteni a gazdasági életben és teljesen meg fogja bénítani az egyes országok közötti pénzügyi kapcsolatot és árukeresletet.

A román állam szempontjából eltekintve a román személyeknek magyarországiakkal szemben fennálló magánkövetelésétől — a magyar transfermoratorium különleges jelentősége azon a ponton van, ahol ez a rendelkezés a két ország közötti árukeresletet érinti. Tudvalevő egyébként, hogy ez az árukereslet az eddigi magyarországi devizakorlátozó rendelkezések következtében már eddig is a minimumra redukálódott. Nagy jelentősége van a magyar transfermoratoriumnak abból a szempontból is, hogy — mint arra már rámutattunk — ez a moratorium és az ezt kétségtelenül követő más állambeli intézkedések zavarni fogják az internacionális gazdasági életet.

Vahánthoz kivételesen szilárd helyzeténél fogva nekünk aligha lesz szükségünk a magyar példa követésére és megmaradhatunk egyelőre csak a közvetve érdekelték szemléltető álláspontján.

Ez az aránylag kedvező szituáció annál örövendetesebb, mert más oldalról, ha idehaza te-

kintünk szét minden szomorú karácsonyi meglepetés nélkül is éppen elég gondolkodni és tevénytől van a saját házunk táján. A karácsonyi vásár, mint az újságokból látniuk, a teljes pénztelenség és így a teljes üzlettelenség jegyében zajlott le, a közforgalomból elvont tőkék minden várakozás ellenére ugylátszik nem keresnek elhelyezkedést áruban, mitsem szólva azokról, kiket elmaradt jövedelmeiknek a karácsonyi ünnepekre remélt folyósítása segített volna hozzá, hogy filléreikkel a kereskedelmi forgalmat egy kissé megélénkítsék. A gazdasági élet minden tényezője szempontjából elsőrangú kérdés a karácsonyi hét tanúsága szerint is, a közforgalomból elvont tőkéknek a gazdasági vérkeringésbe újra való bevonása. Legkompetensebb helyen is felismerik ezen kérdésnek rendkívüli súlyát és a Banca Nazionale mellett működő francia pénzügyi tanácsadó is rámutatott ennek a kérdésnek gyors megoldásokat kívánó aktualitására.

A lebélyegzés célja

Minden oldalról jövő eszmét köszönettel kell venni, mely a gyógyulás lehetőségét hordja magában. Ebből a szempontból nézve, a szakkörök figyelemmel kísérik a szatmári kereskedelmi társulat elnökének javaslatát, ki köztudomás szerint a forgalomban levő bankjegyek lebélyegzését elrendelő törvényes intézkedéssel gondolja elérni azt, hogy a rejtett tőkék újból napvilágra kerüljenek. A közvélemény ennek a tervnek az elgondolásában jogoszláv példára hivatkozik, mely országban az 1000 dinárosok lebélyegzését elrendelték.

Felvilágosításul szolgáljon itt, hogy az 1000 dinárosok lebélyegzésének nincs más célja, mint a forgalomban elszaporodó hamisítványok megsemmisítése.

A szatmári kereskedelmi társulat által propagált eszme, mely egyébként nem új, csak akciószerű megújuló, önmagában és a kezdeményező elgondolásában aligha hozná meg a kívánt eredményt, mert nem elég a bankjegyeket, a tőkét átmenetileg az asztaliókból kikergetni, a tőkét meg is kell tartani a forgalomban és a közgazdasági életben évtizedek óta bevált gyűjtőhelyeken át a közgazdasági életbe arányosan el is kell osztani. A szatmári kezdeményezés megfelelő technikai kiegészítések mellett törvényhozási beavatkozással tán el is érné a célt és kétségtelenül szükség van ezekre a törvényhozási külső beavatkozásokra akkor, ha a gazdasági élet ezen a ponton egyhamar nem fogja önön erejéből egyensúlyi helyzetét megtalálni. Minden erőszakos külső befolyás által elérhető eredmények felett állana azonban az az ideális elképzelés, ha államháztartásunk rendbehozásával sikerülne a kétségtelenül fennálló belső bizalmi krízist a természetesen uton megszüntetni.

Ez az a feladat, amelyet pénzügyminiszterünk az 1932-es esztendőre szánt magának és az országnak és több mint kívánatos, hogy a felelős tényezők ebben a munkában minden józanul gondolkodó polgár legmesszebbmenő segítségét megkapják. Pénzügyminiszterünk nem áll elszigetelten azzal a felfogásával, hogy az 1932-es esztendő a mély pontot meghaladó gazdasági kibontakozás útjára vezeti a világgazdaságot. Felelős államférfiak és hivatott közgazdászok megnyilatkozásai engedik sejtetni szerte a világban, hogy minden baj, gond és sötét nyomor ellenére bizhatunk egy bár lassan, de mégis csak meginduló javulásban. Ez a remény az egyedüli, ami idej karácsonyunknak megadja a maga kis ünnepi hangulatát.

Olcso, szép és tartós
Karácsonyi ajándékok
leszállított árak mellett:
Csáky János óras-ékszerész, ARAD, a Lutheránus templommal szemben.

A kormány leszallítja a kamatlábat

Január közepéig a jegybank semmiféle hitelt nem folyósít

Bucurestiből jelentik: Karácsony után a kormány a közgazdasági élet szempontjából rendkívül fontos törvényeket kíván hozni. Elhatározta ugyanis a kormány, hogy egy speciális törvénnyel, úgy ahogy azt a német kormány tette, leszallítja a kamatoakat, amelyeket a tavasszal megszavazott kamattelenes törvény 14 százalékosan állapít meg. A pénzügyminiszter ezenkívül egy törvénytervezeten dolgozik, amely közvetlenül a karácsonyi szünet után a parlament elé kerül és amely ki fogja mondani, hogy a régebben folyósított kölcsönök után járó kamatoakat hivatalból 25—50 százalékkal le kell szállítani.

Tervbevette ugyanakkor a Banca Nazionale is a hivatalos kamatláb leszallítását. A hivatalos kamatláb előreláthatólag a jelenlegi 9 százalékról 7 százalékra fogják leszallítani és ezáltal a kamattelenes törvényben feltüntetett, törvényileg engedélyezett kamat is két százalékkal esik. Ugy, hogy a jövőben a magánkamat csak 12 százalék lesz, az eddigi 14 százalékkal szemben.

A pénzügyi élet fontos eseménye, hogy a Banca Nazionale ideiglenesen felfüggesztette a visszleszállítási hitelműveleteket. Január közepéig a jegybank semmilyen hitelt nem folyósít. Ezt a megszorító intézkedést a mérlegzárásra való tekintettel fogantatosították.

= Az aradi fűszerkiskereskedők gyűlése. Az Arad és Vidéki Fűszerkiskereskedők Szindikátusa, vasárnap, december 27-én délután 3 órakor nagy gyűlést tart az egyesület nagytermében. A nagygyűlés tárgysorozatának két pontja van: 1. a cukorárak kérdése és 2. a „patenta fixa” új adótörvény.

= A Weinreb-család Zürichben telepedett le. A sokat szerepelt Weinreb-familia, mint már régebben jelentettük, elhagyta Magyarországot. Mint értesülünk, a család több tagja, köztük Weinreb Oszkár felesége is, kiutazott már Zürichbe, ahol véglegesen letelepedni szándékoznak. Előreláthatólag Weinrebék itt egy bankházat fognak létesíteni.

Rádió műsor

→ Romániai időszámítás. →

PENTEK, DECEMBER 25.

Bucuresti, 11.15. Karácsonyi dalok. 11.30. Katonazené. 13. Gramofon. 18. Leon-jazz tánczene. 19.05. Baldwin és Amigdalisz szkeccs. 19.25. Leon-jazz. 20.30. Közvetítés az Operaházból. — Budapest. 10. Református istentisztelet. 11. Róm. kath. istentisztelet. 12.30. Evang. istentisztelet. Majd az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. E hangverseny szünetében: „Rádió krónika”. 3.15. Gramofonhangverseny. 5. Előadás az ifjuságnak. 6. A Gudimel énekkar hangversenye. 7. Egy óra könnyű zene. 8. Harsányi Zsolt vidám előadása. 8.30. Az Operaház előadásának közvetítése. „János vitéz”. Az előadás után Farcas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. Bécs. 11. Hangverseny. 12.05. A bécsi filharmonikusok hangversenye. 14.10. Schrammel műveiből ad elő a Tautenhayn-négyes. 11.05. Wacek zenekar. 18.30. Kamarazene. 20.30. Kálmán: „A bajadér” című operettje. 23.05. Jazz. — Belgrád. 13. Harangszó. 13.05. Gramofon. 13.30. Rádiózenekar. 16.45. Gramofon. 18.30. Citerahangverseny. 19. Orgonajáték. 21.30. Vonósnégyes. — Berlin. 21. Verdi: Trubadur c. operája. 24. Zenekari verseny. — Frankfurt. 21.15. Wagner: A nürnbergi mesterlakók c. operája. 23.20. Szórakoztató zene. — Heilshberg. 16.35. Szórakoztató zene. 20. Hangjáték. 21. Lépszera zene. Utána szórakoztató zene. — Leipzig. 19.0. Wagner: Lohengrin c. operája. — Milano. 18. Könnyű zene. 20. Gramofon. 22. Kamarazene. — Róma. 22. ének. A kék mazur című 3 felvonásos operett. — Strasbourg. 22.30. Gounod „Faust” c. operája.

Siessen, még nem késő!

Vásároljon kolozsvári
Mentő-Sorsjegyet, kap-
ható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalaiban

(But. Regele Ferdinand 4. és Bulev. Regina Maria 19., a Minorita-templommal szemben. Legközelebbi húzás 1932. január hó 1-én.)

Egy egész sorsjegy ára 100 lej, egy fél sorsjegy ára 50 lej.

Mesedélután a Minorita Kulturházban

Ma délután tartotta meg az „Urileányok Mária kongregációja” szokásos karácsonyi mesedélutánját a Minorita Kulturház dísztermében, nagyszámu közönség jelenlétében. A megnyitó karácsonyi mesét Péchy Lusi mondotta, utána Róth Adrienne aratott nagy sikerű szavalataival. Nagy tapssal jutalmazta a közönség a „Pásztorjáték” című szindarabot, amelyben Köhmel Kató, Molnár Nóra, Érczy Margit, Kádár Lajos, Fekete János és Részty Sándor szerepeltek. A műsor utolsó száma „A gyermek szállást kér” című szindarab volt, amelyet szünni nem akaró taossal jutalmazott a megjelent közönség. Ebben a darabban Szabó Elus, Kovács Lizi, Hoffmann Sarolta, Ráczy Mányi, Ruttkay Mária, Kovács Margit, Lázár Margit, Rasz Boriska, Péchy Lusi, Róth Adrienne, Taugner Babi, Schucider Anikó, Horváth Mici, Halász Erzsé, Balogh Irma, Róth Frici és Gazsó János szerepeltek.

Eliogták a Kossuth-uccai dohánytözsde harmadik betörőjét

Két detektív bravuros nyomozása

Emlékezetes az a nagyszabású betörés, a melyet Avedik Árpád Str. Marasesti, volt Kossuth-uccai dohánytözsdejében követtek el több mint egy hónappal ezelőtt és amelynek két tettesét, Nedelcu József és Rus József rovottmultu betörőket a rendőrségnek sikerült kézrekeríteni. A betörők harmadik cinkostársának, Kiss László régóta körözött, rovottmultu betörőnek azonban sikerült megszöknie a nyomozóközégek elől és mindeztideig nem tudták kézrekeríteni.

Tasca és Zevelcuta államrendőrségi detektíveknek az utóbbi napokban tudomására jutott, hogy a különböző büncselekményekért régóta körözött Kiss László, akit a betörővilágban Lacinak hívnak, a város határában bujkál és éjszakánként bejárogat a városba. A két detektívnek sikerült azt is megtudnia, hogy a Holtmaros mentén, az ótemető oldalán szokott éjjelente egy kis eldugott ösvényen rejtekhelyéről a városba menni. Lesbeállottak két napon, azonban Kiss nem mutatkozott. Végre az elmúlt éjszaka a két detektívnek sikerült a vakmerő betörőt kézrekeríteni. Behozták a rendőrségre és kihallgatása után őrizetbe vették.

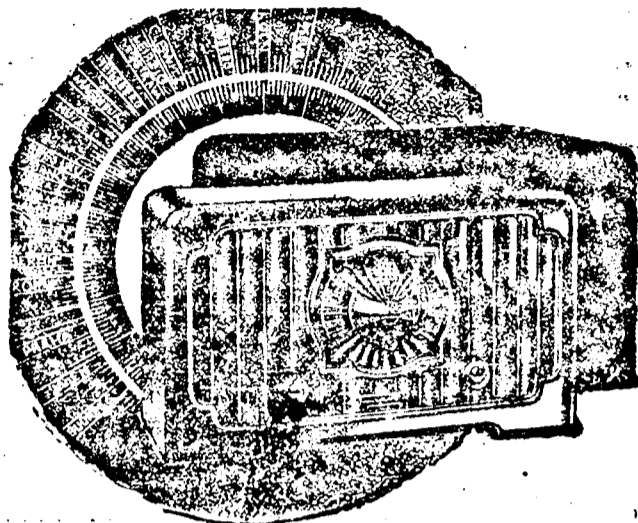
Rádió műsor

SZOMBAT, DECEMBER 26.

Bucuresti. 13. Gramofon. 18. Sibiceanu-zenekar: könnyű és román zene. 19.05. Sibiceanu-zenekar. 20.40. Gramofon. 21. Hofmannstahl: „Jedermann” c. misztériuma. 22. Luca-zenekar: román zene. — Budapest. 11. Róm. kath. istentisztelet. 12.15. Görögkatholikus istentisztelet. Majd az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 3.15. Gramofonhangverseny. 5. A „Rádióélet” gyermekjátékszórója. 6. Magyar nóták. Előadja Nagy Izabella és Ráczy Béla cigányzenekara. 7.15. „Római karácsony”. 7.30. A Berend Szalonzenekar hangversenye. 8.45. Operettelőadás a Studióból. Lehár: „Drótkötő”. Az előadás után: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. — Bécs. 11. Szórakoztató zene. 13.30. Wagner: Tannhäuser c. operája gramofonon. 16.50. Weiss-szalonzenekar. 18.55. Karácsonyi dalok. 20.30. Divatos dalok. 23.45. Dostal-zenekar. — Belgrád. 12. Gramofon. 13. Haragszó. 13.05. Könnyű zene. 17. Kivánság gramofonon. 18. Délszláv dalok. 18.30. Könnyű zene. 21. Opera Zágtárból. — Berlin. 21. Zenekar verseny. 22.50. Wagner: A Nürnbergi mesterszermélnök c. operájának III. felvonása. Utána tánczene. — Heilsberg. 16.45. Fuvós zene. 18.30. Felolvasás. 21. Tarka est. Utána tánczene. — Lausenberg. 17.30. Katonazene. 19.30. Wagner: Tannhäuser című operája. Utána tánczene. — Palermo. 22. Lehár: „Eva” című operettje. — Prága. 9.30. Gramofon. 11. Egyházi zene. 20. Fuvós zene. 21—23. Dvorzsák: Szláv táncok. Róma. 18.30. Szórakoztató zene. 22. Operaközvetítés valamelyik színházból, vagy hangverseny a studióból. Stockholm. 19.30. Brahms-dalok, Sehmakr Margit előadásában. 21. Puccini: Bohémélet c. operája a Királyi Színházból. — Varsó. 17.20. Gramofon. 18.45. Könnyű zene. 20.25. Gramofon. 21.15. Könnyű zene. 23.10. Chopin-művek zongorán. Utána: Könnyű és tánczene.

TELEFUNKEN 340 W és 340 G

a legmodernebb árnyékolt-rácsu négycsöves készülékek „AUTOSKÁLÁ”-val.
Minden feszültségre átkapcsolható! Kapcsolható minden szaküzletben!

TELEFUNKEN 121 W

a legnépszerűbb és legszelektivebb kétesöves készülék. Tökéletes zenei hangokat a

TELEFUNKEN-HANGSZÓRÓK

adnak. Sokszorozza meg készülékének teljesítményét a legújabb

TELEFUNKEN-CSÖVEKKEL

Százmillió lejt tizettek ki vesztegetésekre a feketeszeszések

A bucaresti-i vizsgálóbíró szenzációs leleplezésel — Hárommillió lejbe került a nagyváradi választás — Karácsony után Aradon is meglepő fordulat várható

Az aradi fekete-szesz letartóztatottait — mint az *Aradi Közlöny* jelentette — a temesvári Tábla nem helyezte szabadlábra és így ügyükben jelentős fordulat egyelőre nem várható. Tény, hogy a karácsony előtti napok látzólagos szünete alatt a miniszteriumban jelentős elhatározásra jutottak, amit bizonyít az is, hogy Aradon ismét megjelent Parligras miniszteriumi vezérfelügyelő, aki Moldovan Sabin delegált vizsgálóbíró közbejöttével több tanút hallgatott ki. Ma alkalmunk volt beszélgetést folytatni Vulpe Constantin vezető főügyessel, valamint Tarana Victor aradi pénzügyi vezérfelügyelővel, akik a következőket mondták:

— Parligras miniszteriumi vezérfelügyelő nyomozását nem folytatja szeparáltan az aradi hatóságok vizsgálatától, sőt a miniszterium ennek a nyomozásnak minél szélesebb körben való kiterjesztése végett küldötte Aradra. A temesvári Tábla az aradi vádtanács által szabadlábra helyezetteknek vizsgálati fogságát nagyobbreszt fenntartotta, amiből következtetni lehet arra, hogy a vizsgálatot a legteljesebb szigorral kívánják az illetékes miniszteriumok lefolytatni. A legelső tanúhallgatás a jövő hét kedden lesz és azon már részt vesz Parligras miniszteriumi vezérfelügyelő is. Több állami főtisztviselő is van a kihallgatásra beidéztettek között és minden valószínűség szerint a jövő hét érdekes és szenzációsan gazdag fordulatokkal fog szolgálni a további nyomozást illetően.

A feketeszesz-üggyel kapcsolatban egyébként rendkívül érdekes cikk jelent meg a Cu-

vantul című bucaresti-i lap mai számában. A cikkben a lap arról számol be, hogy Stanescu bucaresti-i vizsgálóbíró, aki indvalovőleg az elmúlt napokban Aradon is nyomozott a feketeszesz-ügyben, olyan adatok irrtokába jutott, amelyeknek közzététele az országos politikai életben a szenzáció erejét fog hatni.

— Stanescu vizsgálóbíró — írja a Cuvantul — olyan üzleti könyveket foglalt le, amelyekből kétségbevonhatatlannal megállapította, hogy egyes politikusok áruba bocsátották, eladták a feketeszeszeknek politikai befolyásukat. Az az összeg, amelyet a feketeszeszések a különböző és a legváltozatosabb politikai pártokhoz tartozó politikusoknak kifizettek, meghaladja a százmillió lejt. A lefoglalt üzleti könyveknek egyik érdekes adata, hogy a nemzeti-parasztpárt kormányzása alatt a feketeszeszések hárommillió lejt költöttek egy időszaki választásra, hogy pártfogójuk, aki jelöltette magát a választáson, a parlamentbe bejusson.

A Cuvantul azzal fejezi be cikkét, hogy Stanescu vizsgálóbíró leleplezéseit hozzá fognak járulni ahhoz, hogy politikai életünk erőkölcsei a jövőben tisztábbak legyenek.

Hatásos érő

Feleség: Nem birom tovább az életet ved. Hazamegyek a mamához.

Férj (kárörvendve): Oda ugyan nem mehetsz. A mamád ugyanilyen érveléssel hazautazott a nagymamához.

Nem reklám, hanem valóság!**! Soha nem létezett alkalom!****Nem reklám, hanem valóság!**Tekintse meg meglepő olcsó kirakati árait
Női téli kabát és bunda szükség-
letének beszerzése előtt**PLESZ GYULA** cégnélKözponti Női- és gyermekfelöltő
Nagyáruháza A R A D, a színház
(hátsó bejáratával szemben.)

Női télikabátok 650 lejtől | Sötétkék és fekete télikabátok 1500 lejtől | Ia télikabátok 1000 lejtől |

Bundákat elcsón kiárusítok.

Nem reklám, hanem valóság!**Győződjön meg saját érdekében utólréhetetlen versenyképességéről. Nem reklám, hanem valóság!**

Az ACSEV egykori palotája a CFR tulajdonába ment át

Két év múlva az Arad—Brádi R.-T. is kiköltözik az épületből — A volt irodahelyiségeket lakásokká alakítják át

Részletesen beszámoltunk arról, hogy a közelmúltban járt Aradon Sándor Zsiga, a volt ACSEV. főfelügyelője, aki a magyarországi vonalrész igazgatóságánál teljesít szolgálatot s aki a volt ACSEV. vagyonszerzésének végző aktusához jött Aradra. Mint ismertetés, a mozgó anyagokat, valamint a fűtőházat már évekként elzárta a CFR., elosztásra kerülő birtokrészt csupán a volt ACSEV. palota maradt, melynek második emeletén az ACSEV. jogutódja, az Arad—Brádi R.-T. tart hivatalos helyiségeket. A megkötött konvenció alapján azonban az épületrész fele, amely a vasut tulajdonát képezte, a békeszerződések idevonatkozó rendelkezései alapján, a román államvasutak birtokába ment át, míg ugyanakkor az épület második része, amely a nyugdíjintézet tulajdonát képezte, adás-vétel tárgyát képezte a nyugdíjintézet és a vasut között. Az erre vonatkozó megállapodás most jött létre és a CFR. öt és félmillió lejtért veszi meg a volt ACSEV. nyugdíjintézetétől a palota felerészét, amely így most teljes egészében az államvasutak tulajdonát képezi. Alkalmunk volt beszélgetést folytatni Ambrus vezérigazgatóval, az Arad—Brádi R.-T. vezetőjével, aki a következőket mondotta:

— A volt ACSEV-palota most már teljes

A Dacia-kávéház és étterem sylvestere

A Dacia kávéház és étterem az idei sylvester-estét emlékeztetéssé akarja tenni a publikum részére. A Dacia tulajdonosai a legkülönbözőbb meglepetéseket tartogatják, hogy a jókedvet és hangulatot fokozzák.

Természetesen Sylvester éjszakáján is a rövid itt tartózkodása alatt népszerűvé vált Glausius-jazz fog közretnöködni a táncdevelők nagy öröme.

Leipnicker, Zsedely és Socher tulajdonosok az elmúlt évben mindent elkövettek, hogy a közönség legkényesebb igényeit is kielégítsék. Fővárosi mintára rendezték be a Dacia éttermét és a költséget nem kímélve, nyitották meg annak kerthelyiségét. Mint mindenben, a zenében is a legjobbat nyújtották és a legjobb nevű zenekarok váltották fel egymást.

A közönség méltányolta is a tulajdonosok áldozatkészségét és a Dacia még a mai válságos időkben is az előkelő közönség találkozó helye.

Sylvester éjszakáján az elite-közönség fogja a Daciát felkeresni és biztosak vagyunk benne, hogy mindenki jól fogja magát érezni.

Németország takarékoskodik

A hazeli jelentésről nyilatkozik Dietrich pénzügyminiszter

Berlinből jelentik: Dietrich birodalmi pénzügyminiszter ma a sajtó előtt méltatta a besei szakvélemény jelentőségét. A szakvélemény megállapítja, hogy az előre nem látott válság a Young-tervben tekintetbe vett aránylag rövid depressziót meghaladja. A helyzet elmérgesedésében nagy része van azoknak az államoknak, amelyek kereskedelmi kapcsolatban állanak Németországgal és ahelyett, hogy a Young-terv elképzelése szerint az árubehozattal lehetővé tették volna a fizetéseket, kontingentálásokkal, vámemelésekkel nehezítették meg a helyzetet. Egyébként — mondotta a pénzügyminiszter — Németországban megkezdődik ismét a legszigorúbb takarékosági munka.

egészében a CFR. birtokába ment át, úgy, hogy az Arad—Brádi R.-T. is már csak egyszerű lakóként szerepel. Két évig van jogunk még az irodákat jelenlegi helyiségekben megtartani, azután kiköltözzük a palotából és a szomszédos, tulajdonunkat képező házba költözzük át. Nem tudom, hogy a CFR. igazgatóságának minő terveik vannak a palotával, minden valószínűség szerint az általunk átadásra kerülő tizenegy szobából is lakást fog csinálni.

FILM KÖZLÖNY

Bibor és kékitő

Hansi Niese-film bemutatja a Select-mozgóban.

Nagynehezen Aradra is eljutott Hansi Niese, ez az eredeti humorral és végtelen természetességgel telített játékmódu kiváló komika. Az asszony, akinek megbocsátjuk korát, ráncait, mollettségét, hosszú, koszoruba rakott, régimódi hajtincseit, azért az aranyos humoráért, amellyel elbűvöli közönségét. Ebben a filmben kettős szerepet alakít olyan művészettel, ahogyan talán még nem fogtak meg hasonló zsánerű szerepet soha. Hansi Niese bemutatkozása alkalmával egy csapásra meg fogja hódítani Arad mozilátogató közönségét.

A „Bibor és kékitő” máskülönben bájos, kellemes összeállítású, mulattató szüzséjű régi film-történet, melynek keretében a mosonó szöke lánykaja (Elsie Elster) és a trónját vesztett trónörökös (Fred Döderlein) viszontagságok után mégis csak egymásra talál. A rendezés, a zene, kiállítás, minden a legnívósabb és legértékesebb.

SZERELEM 1931. (Bemutató a Select-mozgóban). Az amerikai fiatalság léha, teljesen szabadúrra engedett, korlátozást nélkülöző életét mutatja be ez az ügyesen megszerkesztett kép. Valami nagy khaosz ez a kép, talán a rendező így akarta érzékeltetni a jazzörületet és az elszabadult erkölcsök tombolását. Romlott fiatalság tőzödik ezen a filmen keresztül. Az élet tempót diktál és ebben a tempóban nincs megállás. Joan Crawford alakítja a főszerepet. Nem egyéniségéhez illő, tul-temperamentumos, szilaj és exentrikus szerep Iréne, az autógyáros egyetlen leányának szerepe. De Joan Crawford azért elkövet minden tőle telhetőt, hogy megállja helyét. Partnere egyrészt az ifjú Douglas Fairbanks, aki John Barrymore. John Gilbert és Douglas Fairbanks-utánzataival arát siker, másrészt Rod La Roque, akit hosszabb idő óta nem láttunk filmvászonon. Rod la Roque a diplomata elegáns szerepében rokonszenves alakítást nyújt.

A KOLDUSDIÁK. (Bemutató a Central-mozgóban). Millöcker bábajos melódiái zsonganak a láthatatlan zenekarban. A koldusdiák régi, kedves dallama modern hangszerelemmel cseng a film-apparátuson keresztül és a filmvászonon megelevenedik a két kedves, bohém figura a koldusdiákok, akik ennek a régi vágású, ötletes történetnek középpontjában állnak. A koloraturpartit Jarmila Novotna kristályoscsengésű, művészileg kiképzett hangja viszi sikerre. A berlini Opera énekesnője gyönyörű hangján kívül bájos megjelenéssel is rendelkezik. Partnere az erőteljes, férfias hangú Hans Heinz Bollmann, akinek énekművészete szintén operai magasságon áll. A groteszk komikumot a szimpatikus Fritz Schultz és a bakisós kis Truus van Aalten képviselik lebilincselő módon. Paul Biensfeld inasfigurája és Hermann Picha kabinetalakítása kitűnő epizód szerepekben jutnak

Orák és ékszerárak

legolcsóbb beszerzési forrása

FOGEL cégnél Bul. Reg. Ferdinand 11

Ora u. m. ékszerjavításokat precízen és futányosan eszközöl.

SZERKESZTOI UZENETEK

„Számos előfizetőnek”. Szives érdeklődésükre az Aradon leginkább használható hálózati rádiókészülékekről illetékes szakmai helyen az alábbi felvilágosításokat kaptuk: Tekintettel arra, hogy az utóbbi időben az adóállomások száma erősen megsaporodott és energiájuk is állandóan fokozódik, az élvezetes rádióvételt csak olyan készülék nyújthatja, mely a közeli állomásokat egymástól tökéletesen elválasztja. Régebben ez csak 4 lámpás készülékkel volt elérhető, amely két hangoló körrel, egy magasfrekvencia, egy audion- és két alacsonyfrekvencia erősítéssel bírt. Amióta azonban piacra kerültek a védőrácsos duplateljesítményű rádiócsövek, a németországi gyárak ezen csövek felhasználásával már 3 lámpás készülék-mel is tökéletes selektivitást biztosítanak. Ezen selektivitás úgy érhető el, hogy a készülékek védőrácsos magas frekvencia, védőrácsos audion és háromszoros alacsony frekvencia erősítéssel lesznek felépítve, úgy, hogy egy 3 lámpás készülék egy 5—6 lámpás készülék teljesítményének felel meg. A bécsi Eumig-gyár még tovább ment és készülékénél 2 hangoló kör helyett 3 hangoló kört alkalmazott, továbbá szallagszűrőt épített be, ami által készülékei tökéletes hangtisztaságot és selektivitást, valamint olyan hangerősséget nyújtanak, mely a legnagyobb terem betöltésére is alkalmas. Az Eumig „132” típus dinamikus hangszóróval van egybeépítve, mely a legszebb hangszínezetet adja.

„Aradi műkedvelő”. Az 1928-i szabályrendelet, amely moziengedély kiadására, mozi létesítésére és berendezésére, valamint működésére vonatkozik, a Monitorul Oficial 1927. évi 27. számában jelent meg. Arad városának nincs monopóliuma a város területére. Viszont italmérsi, kávéházi és bodega-helyiségekben mozi nem működhetik. Erre vonatkozólag a belügyminiszter 1930. évi 931—A. számú rendelete intézkedik.

Rádió műsor.

VASÁRNAP, DECEMBER 27.

Bucuresti. 11.45. Egyházi karének. 12. Dimitrescu zenekar. 2. Gramofon. 6. Marcu-zenekar. 8.40. Gramofon. 9. Adám: Ha én király volnék c. 3 felvonásos operettje. — Budapest. 11. Róm. kath. istentisztelet a M. pötvárosi Szent István Bazilikából. 12.15. Unitárius istentisztelet. Majd az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 3. Gramofonhangversenye. — Strauss-zenekar. 4.45. Rádió Szabad Egyetem. 6. Pertis Jenő és cigányzenekarának zenéje. 7.15. Surányi Miklós előadása. 7.45. Gáldi Béla jazz-zenekarának hangversenye. A hangverseny szünetében: Sporteredmények. 8.50. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 10.20. Mocsányi és Lakos zenekarművészeinek előadása. Majd: Cigányzenekar. — Bécs. 11. Egyházi dalok. 11.30. Békeség a földön. 12. A bécsi szimfonikusok. 2.05. Marsdolinverseny. 4.30. Fuvós zene. 7.15. Kétzongorás hangverseny. 8.05. Zenekari humoreszkek. 10.05. Rosé négyes. 11.20. Bura Károly és cigányzenekarának hangversenye Budapestről. — Belgrád. 12.30. Nemzeti zenekar. 13.05. Cigányzene. 13.30. Rádiózenekar. 5. Nemzeti dalok. 6. Templomi zene Pancsováról. 9. Tamburazene. 9.30. Szakszofon. 10.20. Rádiózenekar. — Brüm. 1.05. Rádiózenekar. 6.30. Gramofon. 7. Német adás. Schefczik Emmy operaénekesnő. — Heilsberg. 5. Szórakoztató zene. 9.30. Különböző népek dalai. 9. Katonazene. Csatlakozón 1.30-ig tánczene. — Milano. 5.10. Kényű zene. 6.30. Gépzene. 10. Opera. — Pozsony. 10. Evangélikus istentisztelet. 5. Rádiózenekar. 7. Zongoraverseny. 7.30. Gramofon. — Róma. 5.30. Ének- és zenekari verseny. 7.30. Gramofon. 10. Hangverseny. — Stockholm. 8.50. Lehár: Luxemburg grófiája. operett. — Varsó. 5.20. Gramofon. 6.45. Német zene. 8.25. Gramofon. 9.15. Népszerű hangverseny. 12. Tánczene.

Uj könyvek

Móricz Zsigmond: Forr a bor. A Forr a bor, amely a múlt század utolsó éveiben játszik, történeti regény, mert egy elmerült világ régi tanár-alakjait s jövőbe induló gyermek-figuráit mutatja be, de a forrongó jelennek is reprezentatív regénye, mert ezek a gyermekek diadalmaszkodnak, vagy bukhatnak a mi válságos éveinkben. A Forr a bor az Athenaeum rendkívül népszerű, 68 lejes könyvei között jelent meg (O. V. A. 2. szám), csaknem 300 oldal terjedelemben, nagyon szép kiállításban. A sorozat 12 kötet lesz. Egyik pompásabb a másiknál, 300-400 oldal, fehér papíron, disz-vászonkötésben. Teljes sorozatra, értékes ajándékkönyv jár. Kérjen ingyen részletes prospektust bármely könyvüzlettől, vagy Lapagétól, Kolozsvár.

Zsolt Béla legújabb regénye. Egy pesti fiatalember életének futó epizódja Zsolt Béla legújabb írása. Az a környezet és hang, amelynek, ha szabad ezzel a kifejezéssel élni, Zsolt a klasszikusa. Ezt a kissé fölényes és ugyanakkor meglunyázkodó, önmagán gunyolódó, okos és mégis nagyképu pesti zsargont, az utolsó betűig ismeri az író. Ez a híres és hírhedt fanyar pesti humor, ami egyedülálló a világon, ami a legvéresebben vészes pillanatokban is kitermeli a maga sirva vigadó jókedvét, anekdotáit, csipos és rettenthetetlen aforizmáit. Egészen külön nyelv ez az irodalomban, külön faj, amit „pesti regény” névvel kellene jelölni. Zsoltnak ez hiába nélkül sikerült és írása éppen ezért több, mint szépirodalom. Dokumentum a mai Pest életéről, művészi történelem, Zsolt Béla legsikerültebb alkotása. Füzve 129 lej, kötve 183 lej. Megrendelhető minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincsen, Lapagétól, Kolozsvár. Kérje a Pantheon újdonságok prospektusát.

Rádió műsor.

HÉTFŐ, DECEMBER 25.

Bucaresti. 6. Rádiózenekar. 8.40. Gramofon. 9. Beethoven III. vonósnygyese a Theodorescu-zenekar előadásában. 9.45. Chepur Nadia zongorav. 10.15. Gitárketős. Budapest. 10.15. A rádió háziötösének hangv. 1.05. Mándits szalonzenekar hangversenye. 5. Asszonyok tanácsadója. 6. Novella. 6.25. Gramofonhangverseny. 7.15. Német nyelvoktatás. 7.45. A Budapesti Koncert Szalonzenekar hangversenye. 9. Vízkereszt. Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Shakespeare. Maid: Radics Józsa és cigányzenekarának zenéje. 11.45. Dr. Horváth Loránd angolnyelvű előadása. — Bécs. 12.30. Buchbinder-zenekar. 2.40. Gramofon. 4.30. Gyermekek zenéinek. 6. Gaudriot-jazz. — Belgrád. 12. Gramofon. 1. Harangszó. 1.05. Rádiózenekar. 4. Gramofon. 6. Nemzeti dalok. 6.30. Harmonika. 9. Rádiózenekar. 11. Gramofon. 11.50. Jazz. — Berlin. 5.30. Bécsi zongorazene. 5.50. Iriszen baritonista dalestje. 8.40. Szórakoztató zene. 11. Fel egyig tánczene. — Heilsberg. 5.15. Fuvószené. 8.35. Rádiózenekar. 10.25. Német népdalláték négy szólamra és zongorára. — Kassa. 12.30. Gramofon. 1.30. Tánczene. 2.30. Magyar hírek. 6. Rádiózenekar. 9.20. Rádiózenekar. — Katowice. 4.45. Gramofon. 6.35. Kávéházi zene. 9.15. A sevillai borbély, gramofon. 11.55. Könnyű és tánczene. — Milano. 8.19. Vegyes zene. 8.45. Gramofon. 9.45. Operett. — München. 8.35. Mascagni: Parasztbecsület és Leoncavallo: Bajazzók című operájának közvetítése.

Olcsó tűzifa a FRIGUL fatelepen

Str. Marasesti (Kossuth-utca) 33. rendőrséggel szemben. Környékbelieknek fuvardíjmentesen hazaszállítjuk.

NYILTÉR.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy a 90 éves múltal bíró

Limbeck János és Fia temetkezési vállalatot

a cég főnökének elhunytá után is, fenti cég alatt a múlt tradíciójának szem előtt tartásával fogjuk továbbra is vezetni. Vállalunk temetés-endezéseket, szállításokat, a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig, kifogástalan, precíz kivitelben, méltányos árak mellett.

Teljes tisztelettel:

Özv. Limbeck Viktorné és Fia
Limbeck Jenő.

Köszönetet mondunk

ezuton mindazoknak, kik felejthetetlen jó férjem, illetve édesapám, néhai

LIMBECK VIKTOR

elhajózása alkalmából ravatalát koszorukkal, csokrokkal elhalmozták, bennünket pedig nehéz perceinkben részvétükkel felkorezni sziveskedtek.

özv. Limbeck Viktorné,
Limbeck Jenő.

Tőkebefektetésre alkalmas, olcsó házak!

V. Batthyány-uccához közel 12 bérlemény, 120.000 hozam, 750.000.
Központban emeletes, 10 bérlemény, parkettás, fürdőszobás lakásokkal, jó hozam, 1.300.000.
Ugyanott 5 bérlemény, jó hozam, 550.000
V. Széchenyi-u. közelében 2x3 szobás, fürdőszobákkal, 550.000.
Ugyanott 5 bérlemény, részben fürdőszobás, 475.000.
V. Ferdinánd-u. közelében 4 bérlemény, részben fürdőszobás, esslingeni redőnyökkel 550.000.
Rendőrség közelében emeletes, 4x3 szobás, fürdőszobákkal, 3x1 szoba, konyha, jó hozam, 1.000.000.
Ugyanott új, adómentes, modern, 3 szobás, előszobás, parkettás, esslingeni rollók, 400.000.
Ugyanott magasiöldszintes, 3 szobás és souterrain lakásokkal, 350.000. Esetleg bankbetétkönyvvel is fizethető.
Forgalmas főútvonalon modern, új adómentes 4 szobás, elő, fürdőszobás, 2x1 szobás, mosókonyha, 450.000.
Vasúthoz közel emeletes, 150.000 hozam, 1.000.000.
Üzletvezetésénél magasiöldszintes, jókarban, 1x3, 1x2, 6x1 szobás, jó hozam, 500.000.
Keramitós, autóbusszjárati főútvonal mellett 500 öf szálló kolnával, 1x2, 1x1 szobás lakással, 175.000. Esetleg bankbetétkönyvvel is fizethető.
N. Választó-u. közelében 9 bérlemény, évi 42.000 hozam, 260.000.
Ugyanott magasiöldszintes, 6 lakásos, jókarban, esslingeni redőnyökkel, 465 öles telek, gazdaságra is alkalmas, alkalmi árban.
Külvárosban adómentes, üzletes sarokház kávéház és vendéglővel, berendezéssel, lakással együtt 260.000.
Viadukt közelében 2 szobás, 300 öf gyümölcsös (3 parcella, külön kertéskek és kutakkal) teigazdaságra és baromfitenyésztésre alkalmas, 145.000.
Azonkívül egyéb magán-, bér- és üzletes házak, telek, földek, szállók eladása van megbízásom.
HATSCHKEK, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 2. l. em.

Szenzációs olcsó árainkkal bámulatba ejtjük a közönséget

A legjobb márkájú varrógépek, kerékpárok, gramophonok, rádiók, hanglemezek, valamint ezeknek alkatrészei. Kerékpárgummik nagy választékban. Javításokat olcsón és pontosan eszközünk.

HAMMER ZSIGMOND ES FIA
ARÁD, BUL. REG. FERD. No. 27, (BOROS-B-TÉR)

Holló Zoltán

vizvezeték-szerelő és bádogos
Str. Metianu (Föray-ucca)
Hunyady-palota.

Az aradi kerületi Munkásbiztosító pénztár kibérlésre keres

a város központjában egy 24-27 helyiségből álló lakóházat, az adminisztrációs és orvosi szolgálatnak, (orvosi rendelő és gyógyszerár) elhelyezése céljából. Az évi bér 140.000 lejnél több nem lehet.
Az ajánlatok legkésőbb 1932. évi január hó 2-ig nyújtandók be a Munkásbiztosító pénztár igazgatóságához.

Goldschmidt-bor tiszta, jó, olcsó, kapható mindenütt.

ELADO aradi házak.

Belvárosi központjában 6 modern és 4 kisebb lakású emeletes bérház 237.000 lej jövedelemmel, 2.000.000 lejért. Ugyan csak belvárosi földszintes bérház 1x3, 1x2 és 16x1 szobás lakással, 201.000 lej jövedelemmel, 800.000 lejért.
V. Salacz-ucca közelében 13 lakású emeletes bérház 240.000 lej bérjövédellel, 1.400.000 lejért.
Vasútállomás közelében 7 lakású 15 százalékos jövedelmű bérház 2 üzlettel, 1.000.000 lejért.
Ugyanott kisebb bérház 3x2 szobás lakással, 2' üzlettel, 18 százalékos jövedelemmel, 400.000 lejért.
Ezekon kívül több bér- és gazdálkodásra alkalmas magánházak utáryos áron eladók.
BOROSS úrnőknél Str. Consistoriu-lal v. Batthyány-ucca 9. szám.

Központban

215 négyszögöl háztelek, nagy uccal fronttal, 240.000.
V. VÁLASZTÓ-U. KÖZELÉBEN 2 kis hold szálló kolnával, s a rajta levő 2 lakóházzal együtt áron alul, 350.000. Ezen komplexum parcellázásra is kiválóan alkalmas.
ARADMEGYÉBEN kb. 150 kis hold prima szántó, urilakkal, nagy parkkal, cselédlakásokkal, gazdasági épületekkel, és- és holt felszerelésekkel, jutá nyosan eladó. Megbizott: HATSCHKEK, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 2. l. em.

Mindenütt beszélnek

az előkelő budapesti
BRISTOL-szálló
olcsó árairol.
Szobák (a fekvéstől függően) kitünő napi ellátással már 12 pengőtől kaphatók.
Dunai szobák kilátással a gyönyörű budai hegyvidékre méltányos áron.
Bristol-menü 2 pengő 40 fillér
Mindennap ötórás tea és tánc.
Kávéházi árak.
Vacsora rendes polgári árakon.
Tánc.
Hosszabb tartózkodás esetén további engedmények
Bristol-szálló
3220 Budapest-Dunapart.

Gyárosok! — Exportőrök!

Aki vevőkörét nagyobbítani akarja. Aki biztosítani akarja a kapacitásának megfelelő vevőkört. Aki elbocsájtott munkásait vissza akarja venni. Aki nem akar megfulladni a mai gazdasági viszonyok alatt. Aki fejlődni — gyarapodni akar: AZ VEYEN RÉSZT a 932-ös tavaszi, közlekeleti, telavivi (Palesztina)

nemzetközi mintavásáron!

Jöjjen olcsó társasutazásunkkal Palesztinába!

Március 17-től április 14-ig tartó kirándulásunk résztvevői, összesen 17.000 lejért (ebben Konstancától Konstancáig, a közös utlevél költségeivel együtt minden kiadás benne van, csak a hajón való étkezés nem) megtekintik a Szentföldet, résztvesznek a fenti világiállításban, a Világmarkkiadón, a világhírű purimi karneválnál és tanulmányozhatják az ottani ipari és kereskedelmi viszonyokat! Mindkét útvonal részletes felvilágosítással szolgál: A telavivi nemzetközi mintavásár erdélyi és magyarországi megszervező irodája Cluj, Str. Avram Iancu 18.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lei. vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szócik hétköznap 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kiírt szavak aláhúzódnak. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal felelős magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Csak válaszleveggyel ellátott kérdésskördésre válaszolunk. Alánlatok jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg. APRÓHIRDETÉSEKET ESTE 9 ÓRÁIG VESZÜNK FEL.

LEVELEZÉS.

FIGYELMES II. Válaszomat kérem ma pénteken a kívánt helyen átvenni.

IBOLYA. Szerdán délelben vártam, de nem jött. Szombaton ugyanazon időben és helyen feltétlenül elvárom. 4268

HÁZASSÁG.

ISKOLA-IGAZGATÓ vagyok, ötvenéves független özvegyember. Nyugdíjképes állásom jövedelme, berendezett otthonom, kis vagyonom nyugodt, kényelmes megélhetésemet biztosítja. Gyászévem letelt, nem akarnék egyedül maradni, újból megőszülnék. Ötvenéves létemre az anyagiak nem igen érdekelnek, jelen előbbim megválasztásánál annak személtviségét veszem figyelembe. Névvél, címmel ellátott választ „Márciusi esküvő” jelíggel az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 4559. 3500

EGYSZERŰ HÁZIAS HAJADON VAGYOK, birtokos családból, teljesen független. Valamikor jártam ezen vidéken, szívesen férjhezmennék tisztességes csalárhoz. Hozományom készpénzben, ingatlanban jelentékeny összeget képvisel. Hozományvadászok azonban kíméltlenek. Teljes című választ „Hóvirág 23” jelíggel az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít címemre. (Postrest. papirkosárba.) 3721. 2000

HUSZOMHÁROM ÉVE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi ut ötvenhét-b. (Összeköttetések: Magyarország, Romániából, Csehszlovákiából, Jugoszláviából.) 2700

GYÁROS férjhezadna leányát egymillió lej hozománnyal, esetleg benősülés. Megbízott: NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi ut ötvenhét-b.

ÁRVALEÁNY vagyok, férjhezmennék. Hozományom földbirtok, ház, kevés készpénz. Fényképet, címet megküldheti NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi ut ötvenhét-b. 2850

ALKALMAZÁS.

KI TANITANA MEG szerény utazás elelénben korcsolyázni. — Megkeresések „Sürgős” jelíggel az Aradi Közlöny kiadóhivatalába küldendők. 4267

LAKÁS.

KIADÓ njonnan festett 3 szobás, elő és fürdőszobás lakás esetleg azonnalra is. Str. Russu Sirianu 18. 260

HÁROMSZOBÁS modern komplett felszerelésű magánház Str. Fabricel, volt Gyár-ucca 18. sz. és Cogalniceanu, volt Mikes-ucca 49. sz. új kétszobás udvari lakás azonnal kiadó. 4250

HÁROMSZOBÁS, fürdőszobás modern parkettás lakás azonnal olcsón kiadó. Ugyanott egy nagy bonpince, v. Battihány-ucca 31. 4277

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cím: Calea Banatului (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

KÉTSZOBÁ, konyhás 1-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó. Bővebbet: v. Andrásy-tér 19., a házmesternél. 200

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

VÉTEL ÉS ELADÁS.

KELTETŐGÉP legjobb gyártmány Lei 3000 Kovács, Arad, Str. Ghuba Birta 16. 4249

MÁTÓL KEZDVE megkezdje negyalfal borainak palackos kimérését Mészáros táblabiróné Str. Consistoriului 9., volt Bathhány-ucca. 4273

Ó-NÉMET tölgyfa ebédő eladó v. Zrianyi-ucca 12.

SALGONE bizományi üzletében

Str. Horia, Neuman-palota, megkezdődött az olcsó karácsonyi vásár. Nagy raktár van: perzsaszőnyegek, ezüsttárgyak, ékszerek, manikür-készlet, toalet garnitúra, különböző dísztárgyak, bundák, festmények, antik szalónok, nagy gyári szőnyeg, jókai összes művei, zongorák, hegedűk, asztalok, székek, teljes szobabereendezések, storeok, kézimunkák, függönyök, hintaszék, tükrök, szeslon stb. ben.

NEM KELL BERÁKTAROZAS ÉS KEZELESI KÖLTSEGET FIZETNIE. Helyezze el bizalommal eladó tárgyait 10 év óta fennálló bizományi üzletemben, hol eladó tárgyai gyors eladásáról gondoskodom. Sürgösen keresek keleti perzsaszőnyegetek, antik komódokat, szalónokat, szekretereket, modern ebédő és hálóberendezéseket, ezüsttárgyakat, briliáns ékszereket, antik órákat, uri szobabutor, fotelokat, függöny, storeokat, dísztárgyakat, stb. SALGONE bizományi üzlete, Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

Ruhák, kabátok festése és vegytisztítása Hoszpodár-nál

RUHAFOGAST vasból keresek megvételeire jóállapotban levőt, esernyő tartóval felszerellett. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 240

KITÜNO, jókarban levő 2 Hltres vas-hordók eladók. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

ÚJ ÜZLETBRENDEZÉS jótányon áron eladó. Megtekinthető: Bul. Reg. Maria 19., házmesternél.

V A R G A Villany-szerelés Rádió Csillár Villany-égők Dura-elem A D I O Legolcsóbb árak. Kedvező fizetési feltételek Standard csereakció Str. Alexandri (v. Salacz-u.) 1.

Tüzifa alkalmi árban 100 kgr. vágott fa Lei 50.— 1 öl a száraz, egész-ségos hasáb L. 600.— Concurentia-nál v. Választó-ucca 176-178

Perzsaszőnyegek

350x250, 330x250, 190x250 és összekötők, antik butorok, szörmebundák, farsagott garnitúra, ebédőcsillár, ampolnák, állólámpák, vitrinek, kézimunkák eladók. „ARS” bizományi üzlet, Str. Eminescu 30. (Ortutay-palota.)

ELLÁTÁS.

TISZTVISELŐNŐ vagy deakleány nagyon olcsó ellátást kaphat uricsalátnál. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4270

ÜZLETEK.

JOANOVITS ANTAL SZÜCSÜZLETE Bundákat, szörmegallérokat készszen és rendelésre szállit. Javításokat és átalakításokat legprecízebben végez. Olcsó árak! Str. Gen. Grigorescu volt Tabajdy-u.

JÓFORGALMU heentes és mészáros üzlet haláleset miatt eladó. Érdeklődni Weisz Józsefnél v. Szabadság-tér 10

ÜZLETHELYISÉG a Szabadság-tér sarkánál azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Jólmenő női kalapszalonn

a város központjában, előkelő nagy vevőkörrel, családi okokból, jutányosan átadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

„DACIA” nemzetközi szállítási vállalat Arad, Str. Horia No. 2. Nemzetközi szállításokat és elvámolásokat legjutányosabban vállal. TELEFON 709.

INGATLAN.

MAGAS FÖLDSZINTES modern uri magánház parkirozott udvarral, cementezett istállóval, circa 90.000 Lei jövedelemmel, szabad kézből eladó. Ügynökök kizárva. Cím: Str. Miron Costin 6. 4184

Olcsó ingatlaneladások!

Városi kávéházhoz egészen közel földszintes ház üzlethelyiséggel, fürdőszobás lakással, 15 százalékos jövedelemmel, 450.000 lejért.

Bathhány-uccában ház 8 lakással, 800 négyzetöles területtel, 900.000 lejért. Belváros központján egyemeletes ház 4 és 3 szobás, parkettás, fürdőszobás lakással, kerttel, 650.000 lejért.

Erzsébet királynő köruton magánház 3 szobás lakással, szonne csatornázással értékes uccai telekkel, 265.900 lejért. Főútvonalon, piactér sarkán ház 2 üzlettel, 2 szobás, fürdőszobás lakással, értékes saroktelekkel, 270.000 lejért.

Centrumban magasföldszintes ház 3 üzlettel, 4 — részben parkettás, fürdőszobás — lakással 750.000 lejért.

Piactér sarkán földszintes ház 4 üzlettel, 1x4 szobás, fürdőszobás és 2 kisebb lakással, 100.000 lej jövedelemmel, 660 ezer lejért.

Piactérhez egészen közel két uccára nyitló földszintes ház 1x3 szobás, fürdőszobás, 1x2 szobás és 2 kisebb lakással, 450.000 lejért.

Főtérhez egészen közel magasföldszintes ház 1x3 szobás, fürdőszobás és 2 kisebb lakással, 550.000 lejért.

Főtértől pár lépés távolságra, legforgalmasabb uccában kétemeletes ház több üzlethelyiséggel és parkettás, fürdőszobás lakásokkal, nagy bérjövdelemmel, 1.900.000 lejért.

Belváros legértékesebb uccájában egy emeletes ház 12 lakással, részben fürdőszobás, 1.450.000 lejért.

Belváros legforgalmasabb, aszfaltozott uccájában egyemeletes szép ház 6 db. 2-3-4 szobás, fürdőszobás lakással, üzlethelyiséggel, értékes telekkel, 1.350.000 lejért.

Belvárosban teljesen alapíncézt földszintes ház 8 lakással — részben fürdőszobás — nagy bérjövdelemmel, 650 ezer lejért.

Reiorlátus templom közelében magasföldszintes ház 6 — részben fürdőszobás — lakással, 700.000 lejért.

Mosóczy-telepen sarokház üzlettel, lakással és kerttel, 140.000 lejért.

Raduul-uton kisebb ház 1 szobás lakással, 40.000 lejért.

Belvárosban 6 lakásos ház — részben adómentes, fürdőszobás, 350.000 lejért.

Piactérhez egészen közel ui sarokház 6 uccai lakással, üzlethelyiséggel, 650 ezer lejért.

Legforgalmasabb főútvonalon sarokház füszerüzlettel, 3 lakással, nagy bérjövdelemmel, 550.000 lejért.

Ezeken kívül a belvárosban és közelében magánházak 3-6 szobás lakással és jövedelmző bérházak, eladók.

HASZ ALBERT irodája Arad, Str. Eminescu 12. sz. (Deák Ferenc-ucca) V. Szabadság-térhez közel 18 bérlemény, kb. 140.000 hozam, 750.000.

12% bérjövdelemmel, 5 szoba, fürdőszobás, jókarban lévő magánház, piuceve, kütön 1 szoba-konyhás épülettel, szép gyümölcsös kerttel, cca 40' □-öles telken, a vasutállomás közvetlen közelében olcsón eladó. Str. Elena 14. (Gi ella-ucca) 4204

Ingyen küldöm szülőlelvtány és gyümölcsfa árjegyzékemet, mely az egész országban a legolcsóbb árakat és minden szülőbirtokosra nézve megfizethetetlen tanácsokat tartalmaz. A saját érdekében te vegyen addig olvtányt, vagy bármilyen fajta vosszot, míg át nem olvassa szülőszeti utmutatómat Cím: J. SZÜCS szülőtelep Diosig, (Jud. Bihor.) No. 33

HIRDESSZEN

a 46 éve fennálló „Aradi Közlöny”-ben!

Schenker & Co.

S. A. R.

nemzetközi szállítási vállalat

ARAD,

Bulev. Regina Maria 9.
uj Neuman-ház

Telefon 514. és 499.

Figyelem a pontos
cimre!

Figyelem a pontos
cimre!

ALON JOANOVITS ANIJA

szücs

Alapítva 1882.

A R A D, Strada General Grigorescu
volt Tabajdy-uca [uj Neuman-ház.]

Szőrmebundák készen és rendelésre a legolcsóbb-
tól a legfinomabb kivitelig, szőrmék a legna-
gyobb választékban kaphatók. Vállalom
bőrök kikészítését, emlősök és mada-
rak tömését, a nyári idényre szőrmetár-
gyaknak moly elleni megóvását. Atalakitáso-
kat és javításoknt a legprecizebben végzem.

„ERA“ EUGEN REISMANN S.A.

FABRICA DE IMPLETITUSE SI TRICOTAGE
Telefon 77. ARAD. Telefon 77.
GYÁRT MINDENNEMŰ KÖTÖTTARUT.

Furnisor al

Curtii Regale

ALEXANDRU DOMÁN

Königlicher Hofliferant — Királyi udvari szállító.

MAGAZIN de COVOARE — TEPPICHHAUS

SZŐNYEGHÁZA

ARAD.

Cserepes és vágott virágok állandóan olcsó áron kaphatók **Török Irén** virágüzletében **Str. Eminescu 3.**

Bármilyen ingatlant

ha venni vagy eladni óhajt, avagy kölcsönre van szüksége, keresse fel teljes bizalommal

9 éve fenálló

„Oranu” ingatlanforgalmi és bankbizományi irodámat Aradon, a Városházával szemben, ahol szolidan és a legtisztességesebben lesz kiszolgálva. Cégtulajdonos: Kiss Lejos ügy. rendőrtiszt.

VOJTEK és WEISZ drogueria ARAD.

Cégtulajdonos ORDELT LÁSZLÓ

kölnivizek, parfümök, puderek, toalett és háztartási cikkek nagy raktára

ELISABETH ARDEN, LONDON, LERAKATA.

Legszébben
fényez, mos,
vasal

Buttinger Teréz

gőzmosodája ARAD,
v. Batthyány-n. 35., az udvarban

ARAD

**Fehér
Kereszt
nagyszálloda**

Központi fűtés, hideg,
meleg víz. Legtisztább
Legjobb! Hall!

Szegfi M.

írógép szaküzlete
Str. Bratianu
(a főpostával szemben.)

Románia legmodernebbül
berendezett írógépjavító
műhelye.

Írógépek
Sokszorosító gépek
Számoló gépek
Mindennemű kellékek

Szántó és Komlós

legnagyobb

férfi-, fiu- és gyermek
ruhaáruháza.

Külön mértékosztály.

Arad, Piata Avram Iancu.
Színház-épület,

REICH B. KAROLY FIAI R.-T.

ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 15.
Alapított 1874. Alapított 1874.

Kötél- és kendergyár, zsák, zsineg, ponyva, len- és
kendervásznak és jutaszövetek nagykereskedése,
Állandó gyári raktár! Jutányos árak!

Specialitásaink:

Malomhevederek **V V** Géphajtókötélek
minden méretben **■ ■** speciális kenderből
és ezek szakszerű szerelése

Sürgőnycím:
„REICH kötélgyár” TELEFON: 649.

Gallérhimzést,

csipkebeendлизést,
azsurozást, tambu-
rirozást és gomb-
áthuzást a legol-
csóbban és legiz-
lésesebben végzi:

Tóth Erzsébet

villanyerőre berendezett
kézimunkaüzlete, Ortutay-
palota, v. Deák F.-u. 30

Malomkövek!!

Bel- és külföldi minden minőségben,
Műdarálókövek

francia kiváló minőségűből
legolcsóbban:

Gustav Bonfert
malomkőipárnál
ARAD,
Strada Ghina Birta No. 9.

ARAD VADASKÜRT SZALLODA

ujjána, ah alakítva a város központ-
jában, modern, kényelmes, tiszta ott-
hont nyújt az utazóközönségnek. —
Gőzfűtés. Fűvelmos kiszolgálás.
Előrendű kávéház a házban. Telefon
interurbán 678. Tisztviselő és utazó
urának 20% engedmény.

Tulajdonos:
őzv Brata Jánosné.

MAIROVITZ FATELEP

ARAD, Calea Radnei No. 55.

Telefon: 687.

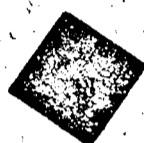
NAGYSZEBENI**Általános Takarékpénztár**

aradi fiókintézete.

Főintézet Nagyszeben

Alapított: 1841

Részénytőke és tartalék: 235 000 000 lei.

Fiókok:

Beszterce	Medgyes
Dicsőszentmárton	Marosvásárhely
Erzsébetváros	Lovrin
Kolozsvár	Szászrégen
Brassó	Temesvár

**Első Erdélyi Általános
Biztosító Részvénytársaság**

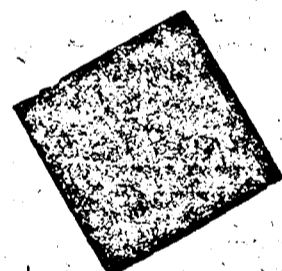
Cluj—Kolozsvár.

Erdély legrégibb, legerősebb és
legkulánssabb biztosító intézete**Igazgatóság: Cluj.**

Alaptőke és tartalékok 200.000.000 lejen felett.

Főügynökségek:Alba-Iulia, Arad, Brasov, Bucuresti, Cer-
nauti, Cluj, Oradea, Satmar, Targu-Mures,
Timisoara.Elfogad mindenféle tűz-, betörés-,
élet-, üveg-, jég-, szállítmány-, bal-
eset- és szavatossági biztosításokat**Aradi főügynökség:**

Strada Horia 2 (volt Széchenyi-ucca)

Hócipőket**és Cipőket**

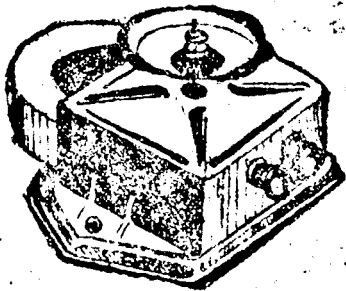
legolcsóbban vásárol

APPONYI**TESTVÉREKNÉL****A R A D, Városházával szemben.****Külön férfidivat osztály.**

Aradi vélemények a

TRIOIRON

hangszorokról és csövekről

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Szerkesztéséé
Arad.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy a Triotron hangszorok a gyakorlatban hogyan válnak be csak azt válaszolhatom, hogy hangszoromat semmi más márkájúval nem cserélném el, mert avval nagyon meg vagyok elégedve.

Ing. ADLER TIBOR.
a Nagy Farkas cég beltagja.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Körkérdésükre felelve tisztelettel közlöm, hogy a Triotron hangszoróról csak a legkedvesebb véleménynyel adhatom. A hangszoró rendkívül érzékenysége miatt fogva már detektoros készüléknél is alkalmazható. 1-5 lámpás készülékekhez a nagy hangerősége és hangerőbírása által is kiválóan alkalmas. Az „Aradi Közlöny”-ben megjelent hirdetések hívták fel figyelmemet a hangszoróra és készülékem hangerejét és hangkvalitását a Triotron hangszoró megszokozta.

ÁBRAHÁM SIMON.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Szerkesztéséé
Arad.

B. levelükre válaszolva, közlöm Önökkel, hogy Triotron hangszorómmal nagyon meg vagyok elégedve. A hangszoró a legelőkeltebb zenei visszaadást nyújtja és a rádiózást kellemessé teszi.

GULD ENRI.

a Societate Bancara Romana
aradi fiókjának igazgatója

ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

B. levelük meválaszolásakor felhasználom az alkalmat, hogy a Triotron lámpák feletti véleményemet nyilváníthassam. A Triotron hangszorók úgy a zenei mint a beszédhangokat legtökéletesebben és természetihuen adják vissza. A Triotron csövek a készülékem teljesítményét megsokszorozzák.

FARBER LAJOS.

fűszernagykereskedő.

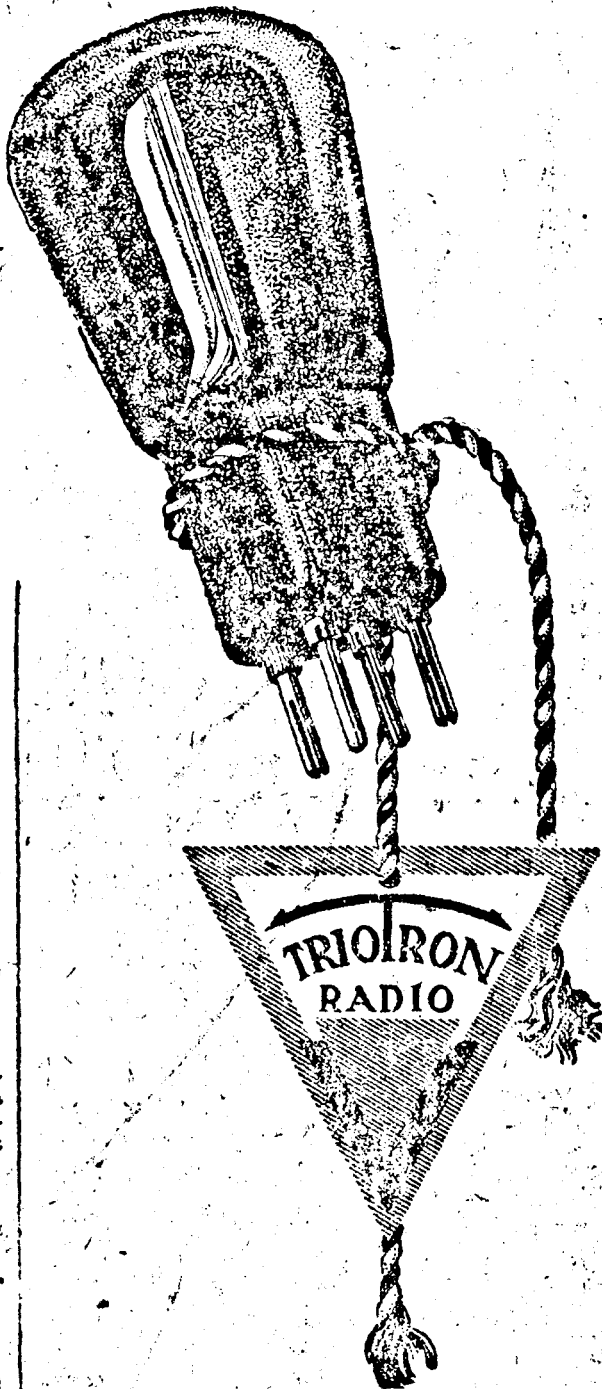
Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

A tulajdonomban levő Triotron hangszoróval minden tekintetben meg vagyok elégedve. Ugy a magas mint a nagy hangokat minden torzítás nélkül adja vissza.

FENYŐ JÁNÓ.

a Societata Bancara Romana
aradi fiókjának cegozója

Követelje Rádiókereskedőjétől a TRIOIRON gyártmányok bemutatását!

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

A Triotron hangszoró kitűnő minőségűvel készült külsőjél és kellemes hangjánál fogva két év óta a legelőkeltebb elism. részemel zivla ki.

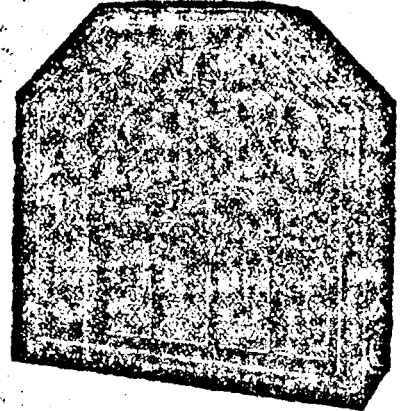
Dr. UJHELYI JÓZSEF.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Az Önök szerkesztésééjél lellírást kaptam arra, hogy a Triotron hangszorókról nyilatkozzam. Míóta Triotron hangszorómat használom, évezet részemre a rádiózás. Ugy hangjának melegségével mint erejével teljes mértékben meg vagyok elégedve.

RAFFO OSCAR

a Societata Italiana Industria Cu-
cerint Pisa aradi lerakatának igazgatója

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Körkérdésükre válaszolva, közlöm, hogy a tulajdonomban levő Triotron hangszorót annyira jónak találtam, hogy összes ismerőseimet egy Triotron hangszoró beszerzésére beszéltem rá. Ez uton is mindenkinek a legelőkeltebben ajánlhatom.

POLGÁR SÁNDOR,

az aradi Textilgyár igazgatója.

ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Az Önök b. lapjában megjelent hirdetések hívták fel figyelmemet a Triotron hangszorókra. Van egy 4 csöves gyári összeállítású készülékem, melyhez mindenféle gyártmányú hangszoró közül legelőkeltebben bevált a Triotron. A hangszoró kellemes, tiszta, széles skálájú hangja minden zenemű visszaadására alkalmas.

MLADIN JENŐ.

a rendőrség közlekedési figy-
osztályának főnöke.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Hozzám intézett kérdésükre örömmel válaszolom a következőket. A Triotron hangszorókat a rádió technika mai állása mellett a legelőkeltebbek tartom. Ahol csak ismerőseimnek rádió van, mindenütt a Triotron hangszorót használják. A hangszorók nagy elterjedéséhez kitűnő tulajdonságairól kívül országokra is nagy mértékben hozzájárult.

Dr. MANDEL ÁSZLÓ.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Szerkesztéséé
Arad.

Kérdésükre kérszéggel közlöm, hogy a birtekomban levő Triotron hangszorót minden tekintetben megfelelőnek találom. Hangvisszaadása tiszta és kellemes esencésű. A hang természetes és erőteljes, mindenkinek a legelőkeltebben ajánlhatom.

SIMON ZOLTÁN.

rádió mérnök.

Az ARADI KÖZLÖNY tek. Kiadóhivatalának
Arad.

Akkor amikor kérdésükre közlöm, hogy mióta rádióm van csak Triotron hangszoróit és csöveket használok, ezzel tanusítom ennek a gyártmányoknak kifogástalan minőségéről és megbízhatóságáról.

BOGÁR JÁNOS

Forrá képviselő üzletvezetője.

Vezérképviselő és gyári lerakat Hirschmann Károly Arad, Strada Gn. Lazar 17.